

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ЕТОГА ИЗВЕЪНРЕДНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

5. заседание

Недѣля, 13 юлий 1941 г.

(Открито въ 16 ч. 55 м.)

Председателствувалъ подпредседателятъ Никола Захариевъ Секретари: Димитъръ Сараджовъ и Светославъ Славовъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Говорили:	Стр.
Отпуски	105	И. Гърковъ	123
Питане	106	С. Ганевъ	126
Предложения	105, 106	Н. Градевъ	127
Законопроекти	105, 106	Е. Екимовъ	129
Законодателно предложение	106		
По дневния редъ:			
Отговоръ на питането на народния представи- тель Ангелъ Стояновъ отъ министъръ-предсе- дателя Б. Филовъ, относно броя на пресел- ниците българи отъ Северна Добруджа, тяхно- то настаняване и оземляване и пр.	106	4. За допълнение на наредбата-законъ за реда по желѣзницѣ и пътища (Първо и второ четене)	130, 131
Говорили: Запитвачъ А. Стояновъ	106	5. За измѣнение и допълнение на закона за разши- рение на желѣзопътната мрежа и пристани- щата (Първо и второ четене)	131, 137
М-ръ-председ. Б. Филовъ	106	Говорили: М-ръ Д. Василевъ	132
Предложения: 1. За одобрение на царскитѣ ука- зи № № 74—95 включително, всички отъ 1941 г. (Приемане)	108	П. Михалевъ	133
2. За опрощаване на сумата 36.598.844 л., дъл- жима отъ глоби и др. по изпълнителни дѣла отъ несъстоятелни и несъществуващи длъжни- ци (Приемане)	110	Т. Стойковъ	136
Законопроекти: 1. За допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 115.502.000 л. (Първо че- тене)	113	Д. Пешевъ	136
Говорилъ: д-ръ Н. Сахаровъ	114	6. За изплащане на непокрытитѣ имоти на лица отъ еврейски произходъ, предложени на дър- жавния поземленъ фондъ за изкупуване, съг- ласно закона за защита на нацията (Първо и второ четене)	138, 139
2. За допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бю- джета на държавата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 4.289.300.000 л. (Второ четене — приемане бюджетопроектитѣ на министерствата на народното просвѣщение и на войната)	120, 145	Говорилъ: Д. Андреевъ	139
3. За допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бю- джетитѣ на разнитѣ фондове на държавата за 1941 бюджетна година (Първо четене)	123	7. За разрешаване на Столичната голѣма община да сключи заемъ отъ Института за обществено осигуряване, въ размѣръ на 100.000.000 л. (Пър- во и второ четене)	142, 143
		8. За допълнение на закона за реквизицията (Пър- во и второ четене)	143, 144
		9. За измѣнение на чл. 1 отъ закона за благоустроя- ване и отчуждаване на мѣстата въ района на Варненското индустриално пристанище (Първо и второ четене)	144
		10. За уреждане положението на бившитѣ държав- ни, общински или обществени служители и на лица съ свободни професии въ присъединенитѣ презъ 1941 г. къмъ царството земи (Първо че- тене)	144
		Дневенъ редъ за следващото заседание	146

Председателствувалъ Никола Захариевъ: (Звънъ) При-
съствувать необходимото число народни представители.
Откривамъ заседанието.

(Отсъствувать народнитѣ представители: Алексан-
дъръ Каранетровъ, Александъръ Радоловъ, Ангелъ Въл-
чевъ, д-ръ Василь Георгиевъ, Гаврилъ Гроздановъ, Гав-
рилъ Ленковъ, Георги Михайловъ, Георги Чалбуровъ,
Георги Миковъ, Георги Кендеровъ, д-ръ Георги Рафаи-
ловъ, Георги Тодоровъ, Георги Стояновъ, Дени Костовъ,
Дочо Христовъ, Иванъ Батембергски, Игнатъ Хайдудовъ,
Кирилъ Минковъ, Косю Аневъ, Лазаръ Поповъ, Михаилъ
Иововъ, д-ръ Никола Минковъ, Петъръ Думановъ, Спасъ
Мариновъ и Стоянъ Димовъ)

Имамъ да направя следнитѣ съобщения.

Председателството е разрешило отпущъ на следнитѣ
г-да народни представители:

Деню Чолаковъ — 2 дена;
Д-ръ Василь Георгиевъ — 2 дена;
Иванъ п. Константиновъ — 1 день;
Д-ръ Георги Рафаиловъ — 3 дни;

Гаврилъ Ленковъ — 1 день;
Александъръ Радоловъ — 2 дена, и
Кирилъ Минковъ — 1 день.

Постъпили сж:

Отъ Министерството на финанситѣ — предложение за
одобрение V-то постановление на Министерския съветъ,
взето въ заседанието му отъ 30 априль 1941 г., протоколи
№ 84 — относно освобождаване отъ гербовъ налогъ до-
говоръ на Българското параходно дружество.

Отъ Министерството на войната — законопроектъ за
допълнение закона за военнитѣ сили.

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за измѣ-
нение на нѣкои законни състави отъ военнаказателния
законъ.

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за допъл-
нение на военносѣдебния законъ.

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за допъл-
нение закона за запазване моралната и материална сила на
войската.

Отъ същото министерство — законопроектъ за купуване отъ Столичната голѣма община на недвижими имотъ въ квартали 534 и 535, мѣстността „Центъра“, по регулационния планъ на столица София, принадлежащъ на държавата, Министерство на войната.

Отъ същото министерство — предложение за изплащане сумата 497.410 л. на архитектъ Димитъръ Цоловъ.

Отъ народните представители Иванъ Петровъ, Цвѣтко Петковъ и др. — законопроектъ за измѣнение и допълнение на членове 2, 5 и 43 отъ закона за данѣка върху имоти, придобити по безвъзмезденъ начинъ.

Постъпило сѣ питане отъ народния представителъ г-нъ Иванъ В. Петровъ до председателя на Народното събрание, относно писаното въ брой 19 на в. „Народенъ гласъ“ отъ тази година, излизашъ въ гр. Ловечъ, въ който народниятъ представителъ Петъръ Думановъ е напечаталъ статия подъ насловъ „Апостоли на крещящата реклама“, въ която, между другото, се чете: „че с скромнѣнъ общественикъ (касае се за г-нъ Думановъ) въ служба на народа и че не желае да изнася, какво български депутати сѣ ходили предъ представители на сръбската легация въ София и изразили своята преданостъ къмъ легацията и своето възмущение отъ речта на Думановъ, защото говорилъ за освобождението на Македония и поробенитъ 2 милиона българи“...

Запитвачтъ намира, че „народното представителство не може да остане пасивно срещу едно такова тежко обвинение и като неговъ членъ моли да бѣде поканенъ немедленно г-нъ Думановъ да посочи имената на визиранитъ отъ него депутати. Лансираното отъ г-нъ Думановъ обвинение не може да бѣде оставено отъ Парламента безъ разглеждане и санкции.“

Преди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, дължа да съобща, че г-нъ министъръ-председателъ е готовъ да отговори на питането на народния представителъ г-нъ Ангелъ Стояновъ.

Моля г-нъ Ангелъ Стояновъ да прочете питането си.

Ангелъ Стояновъ: (Отъ трибуната. Чете)

„Г-не министъръ-председателю! Съ пристигналитъ напоследѣкъ около 3.000 нови преселници българи отъ Северна Добруджа се приключи задължителната размѣна между румънскитъ поданици отъ български произходъ въ Тулчанския и Кюстендженския окръзи и румънскитъ поданици отъ румънски произходъ въ Силистренския и Добричкия окръзи, която размѣна бѣ постановена въ чл. III на договора между България и Румъния, сключенъ въ Крайова на 7 септември 1940 г.“

Понеже настаняването, оземляването и обезпечаването поминѣка на преселницитъ българи отъ Северна Добруджа е голѣмъ социаленъ въпросъ и повелителенъ дългъ на правителството, а не по-малѣкъ тактъвъ е и въпроситъ за оземляването на безимотнитъ и малоимотнитъ мѣстни жители въ Южна Добруджа, имамъ честь да Ви питамъ, г-не министъръ-председателю, и моля да ми отговорите:

1. Какъвъ е броятъ на преселницитъ българи отъ Северна Добруджа?

2. Какъ се извършва тѣхното настаняване и оземляване, а така сѣщо и оземляването на безимотнитъ и малоимотни мѣстни жители на Южна Добруджа и

3. Какви грижи се полагатъ за настаняването и обезпечаването поминѣка на преселницитъ българи отъ градоветъ на Северна Добруджа?“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Богданъ Филовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Голѣмитъ събития, които преживѣхме презъ последнитъ месеци, отклониха интереса на налитъ по-широки обществени кръгове отъ онѣзи въпроси, които сѣ свързани по-непосрѣдствено съ паселението на Добруджа. Въ това обстоятелство всѣщностъ нѣма нищо чудно. Миналата година българскитъ народъ преживѣ голѣма радостъ съ връщането на Добруджа. Тази година българскитъ народъ има наново щастieto да преживѣе още по-голѣма радостъ, когато той видѣ, че и други, безспорно български земи, бѣха върнати къмъ майката-отечество и че по този начинъ се постигна ъединението на българския народъ.

Естественно, предъ нашата общественостъ се сложиха много по-голѣми и важни въпроси, които отклониха нейното внимание отъ онѣзи въпроси, които миналата година бѣха още твърде актуални — въпроситъ за Добруджа. Правителството, върѣйки голѣмитъ грижи, които то имаше въ връзка съ измѣненото положение на Балканския полу-

островъ, не е прѣставало никога да полага грижи и за уреджането на тѣзи въпроси. Напротивъ, правителството направи всичко възможно, за да могатъ и тѣ да получатъ въ най-скоро време едно задоволително и окончателно разрешение.

Питането, което ми отправи уважаемитъ г-нъ Ангелъ Стояновъ, ми дава поводъ, като отговарямъ на поставенитъ отъ него въпроси, да ви дамъ въ същото време нѣкои по-подробни освѣтления върху тѣхъ.

Първиятъ въпросъ, който поставя г-нъ Ангелъ Стояновъ, гласи: „Какъвъ е броятъ на преселницитъ българи отъ Северна Добруджа?“ Миналата година, и то сравнително въ единъ кратѣкъ периодъ, тъй като датата на окончателното изселване отъ Северна Добруджа бѣше фиксирана въ Крайовския договоръ, бѣха преселени отъ Северна Добруджа всичко 63.117 души. Въ това число влизатъ и онѣзи 1.580 души, които се бѣха преселили доброволно отъ Северна въ Южна Добруджа още преди окупирването на последната областъ отъ нашитъ войски. Тази година бѣха останали още непреселени българи, които допълнително бѣха преселени отъ Северна въ Южна Добруджа. Касае се за 2.993 души, отъ които 1.198 души граждани и 1.795 селяни.

Следователно, както виждате, всичко сѣ преселени отъ Северна Добруджа 66.110 души българи. Трѣбва да прибава, че въ тѣзи цифри, които ви давамъ, не влизатъ бѣлгаритъ, които принадлежатъ на семейства отъ така нареченитъ смѣсени бракове. Това сѣ българи, женени за румѣнки, или българи, омжени за румѣни. Тѣ бѣха изключени отъ числото на преселницитъ. Числото, обаче, на тѣзи смѣсени бракове не е твърде голѣмо. По изчисленията, които имамъ, касае се за около 1.000 подобни брака; следователно, за около 1.000 семейства. Общото число на тѣхнитъ членове ще възлѣзе на около 4.500 души.

Интересно е да се съпоставятъ тѣзи цифри съ цифритъ, които бѣха дадени презъ време на разискванията при сключването на Крайовския договоръ. Имаше мнзина тогава, които претендираха, че познаватъ твърде добре положението въ Северна Добруджа и които твърдѣха, че българското население въ Северна Добруджа възлизало най-малко на 120 хиляди души, а имаше нѣкои, които твърдѣха, че то възлиза дори на 200 хиляди души. Сега, когато преселването на тѣя българи е привършено и когато можемъ да установимъ почти съ пълна положителностъ числото на българитъ, които сѣ живѣли въ Северна Добруджа, виждаме, че то се свежда крайгло на около 66 хиляди души, или, като прибавимъ и тѣзи, които произхождатъ отъ смѣсенитъ бракове, ще дойдемъ до крайлата цифра 70 хиляди души. Този фактъ не е безъ значение да се подчертае, защото едни отъ най-остритъ критики, които се отправиха къмъ правителството, когато бѣше сключенъ Крайовскитъ договоръ, се заключаваша именно въ това, че ние сме извършили голѣма грѣшка, като сме преселили българското население отъ Северна Добруджа. Тогава именно се изнесоха тѣзи голѣми числа — 120 или 200 хиляди души. Азъ не се съмнявамъ, че въ Северна Добруджа — и това се установява отъ по-старитъ статистики — сѣ живѣли 200 хиляди души българи, обаче това, което днесъ констатирахме, показва безъ никакво съмнение, че голѣма частъ отъ тѣзи българи сѣ се стопили и сѣ престанали да се чувствуватъ по-нататѣкъ като българи. Затова азъ смѣтамъ, че правителството е постигнало много добре, като прибра и тѣзи българи отъ Северна Добруджа, за да запази тѣхното българско съзнание и да ги запази за българската държава.

Още тогава, когато се сключваше Крайовскитъ договоръ, правителството поддържане, както поддържа и днесъ, че това условие не ни бѣше наложено, но ние го приехме, затова зашто смѣтахме, че то бѣше въ интересъ на българската държава, на българския народъ. Българската държава нѣмаше никакъвъ интересъ да остави тѣзи добри и здрави българи въ Северна Добруджа, за да бѣде използванъ тѣхнитъ трудъ отъ една чужда държава. (Ржкоплѣскания) Ние не можахме да поставимъ въ случая по другъ начинъ. Ние винаги сме поддържали — това вие знаете много добре, това е и нашето гледище — че общитъ интереси на народа, общитъ интереси на държавата, трѣбва да се поставятъ по-високо отъ частнитъ интереси на отдѣлнитъ граждани. („Браво!“ Ржкоплѣскания) И по тази причина ние смѣтахме, колкото и да бѣше това болезнено за самитъ преселници, че интереситъ на българския народъ и на общността налагатъ именно да бъдатъ преселени тѣзи българи отъ Северна Добруджа, за да могатъ да бъдатъ запазени за цѣлия български народъ.

Азъ смѣтамъ, че тѣзи хора претърпѣха голѣми несподобни. Много отъ тѣхъ бѣха подложени даже на значителни

страдания, както през време на преселването, така може би и по-късно до тяхното окончателно настаняване в Добруджа. Обаче азъ мисля, че тѣ могат да се утешатъ съ мисълта, че днесъ сѫ свободни граждани на своето отечество и че тѣ въ бъдеще ще могат да употребятъ своя трудъ за напредъка и благоденствието на собствения си народъ.

Въ връзка съ числото на преселниците, нѣма да бъде излишно да ви дамъ нѣкои данни и за работната земя, съ която държавата разполага в Добруджа и възъ основа на която трѣбваше да се разреши поземлениятъ въпросъ въ тази областъ.

Когато най-напредъ миналата година бѣше сложенъ този въпросъ, имаше хора, които пакъ претендираха да познаватъ добре положението въ Добруджа и които твърдѣха, че тази земя ще възлѣзе на 3.100.000 декара. Нашитѣ предварителни изчисления бѣха по-скромни. Ние тогава предполагахме, че тази земя нѣма да възлѣзе на повече отъ 2.363.660 декара. И действително, когато бѣше установено окончателното количество на земята въ Добруджа, ние видѣхме, че въ нашитѣ предположения сме били доста близко до истината, тъй като сега бѣше установено, че държавата разполага съ работна земя въ Добруджа въ размѣръ на 2.399.850 декара. Следователно, оптимистическитѣ пресметания на нѣкои, за съжаление, не се оправдаха. Казвамъ за съжаление, защото, безспорно, ако ние разполагаме съ 3 милиона декара земя въ Добруджа, можехме да дадемъ по-благоприятно разрешение на поземления въпросъ тамъ. Обаче земята излѣзе, както ви казахъ, сравнително по-малко и, естествено, това количество земя налагаше известни ограничения, известни рамки, както на желанието на правителството да даде едно по-благоприятно разрешение на поземления въпросъ въ Добруджа, така и на известни искания, които бѣха представени отъ самото население.

Тая земя отъ 2.399.850 декара се разпредѣля, както следва: за преселници отъ Северна Добруджа се отлѣвиха 1.280.445 декара, съ които се задоволяватъ напълно тѣхнитѣ нужди. Предвиди се и една резерва, отъ която да се върнатъ двѣтѣ трети земя на оубѣзъ български поданици, чийто имоти сѫ били конфискувани отъ румѣнската държава само затова, че тѣ сѫ останали български поданици. Този въпросъ още не е окончателно разрешенъ. За задоволяването на тѣзи нужди се оставиха 216.009 декара.

За оземляване на мѣстни малоимотни и безимотни — по този въпросъ ще говоря по-подробно по-нататѣкъ — се отлѣвиха 649.683 декара.

Най-после, за държавни и обществени нужди оставатъ 120.881 декара. Тая именно земя за държавни и обществени нужди се разпредѣля, както следва: за училищни фондове — 39.549 декара; за църковни фондове — 30.519 декара; за други държавни нужди — 42.419 декара. И най-после, за увеличаване на меритъ — 8.394 декара.

Остава единъ излишекъ отъ 132.832 декара, отъ които, обаче, използваеми земи сѫ само 70.000 декара, а останалитѣ 62.832 декара сѫ неизползуваеми земи. Има известна надежда, че тая именно резервна земя, която може да послужи по-нататѣкъ при разрешаването на останалитѣ въпроси въ връзка съ оземляването въ Добруджа, ще може да се увеличи съ други земи, които биха могли да се придобиятъ за фонда по закона за трудовитѣ земеделски стопанства.

Минавамъ на втория въпросъ: настаняването на преселниците. Вие знаете, че това преселване миналата година се извърши въ много кратко време. Всѣмностъ ние разполагаме съ малко повече отъ единъ месецъ, за да преселимъ отъзъ 63.000 души българи, които, по силата на Крайовския договоръ, трѣбваше да бѣдатъ изселени отъ Северна въ Южна Добруджа. Това преселване започна на 7 ноември и завърши на 14 декември — това бѣше датата, която бѣше определена въ Крайовския договоръ. Не ще съмнения, че въ такъвъ късъ срокъ, когато се касаеше за настаняването на 63.000 души, не можеше това настаняване да бѣде извършено окончателно. По тази причина не можеше сѣщо така да бѣдатъ изготвени и съответнитѣ планове и затова ние се задоволихме съ едно временно настаняване. Разбира се, всички тѣзи хора получиха земя и тѣ я работиха. Обаче тази земя не имъ бѣше дадена въ окончателна тѣхна собственост, това остана да се направи по-нататѣкъ, когато се изработи общъ планъ за окончателното настаняване на преселницитѣ отъ Северна Добруджа. Освенъ това, имаше да идватъ, както чухте, и презъ тази година още кръгло 3.000 преселници, за които сѣщо така трѣбваше да се държи сметка. Ние направихме всичко необходимо, за да може това окончателно настаня-

ване да стане колкото се може по-скоро, като при това трѣбваше да се стремимъ, колкото и да бѣше временно настаняването на преселницитѣ, да не ставатъ голѣми размѣствания, защото всѣко по-голѣмо размѣстване на това, макаръ и временно настанено, население щѣше да създаде голѣми мъжнотии и голѣми спорове. И действително, въ това отношение трѣбваше да кажа, че може да се получи единъ твърде удовлетворителенъ резултатъ въ смисълъ, че голѣмото болшинство отъ преселницитѣ останаха тамъ, където тѣ бѣха настанени още въ самото начало; само една малка частъ отъ тѣхъ трѣбваше да бѣдатъ размѣстени отново, за да може да бѣдатъ окончателно настанени.

Така, въ границитѣ на околнитѣ се наложиха размѣствания само на 1.124 семейства, а въ сѣседни и по-далечни околии се настаниха 771 семейства. Или общо, размѣстени бѣха за окончателно настаняване 1.895 семейства отъ всичко 14.281 преселнишки семейства — на толкова възлизаше общиятъ брой на преселническитѣ семейства. Изразени въ проценти, тия числа даватъ размѣствания въ границитѣ на околнитѣ 7-87%, а въ сѣседни или по-далечни околии — 5-39%, или общо размѣствания въ границитѣ на околнитѣ, въ сѣседни и по-далечни околии — 13-26%. Следователно, отъ настаненитѣ презъ есенъта преселници, кръгло 87% останаха на мѣстата си, където бѣха настанени още въ самото начало. По-благоприятниятъ резултатъ отъ този, струва ми се, не бѣше възможно да бѣде постигнатъ. Независимо отъ това, настаняването на преселницитѣ стана и съ огледъ на разполагаемитѣ жилища. Голѣма частъ отъ преселницитѣ получиха своитѣ жилища. Останаха засега безъ жилища 1.803 преселнически семейства. Правителството взема всички мѣрки, за да могатъ и тѣзи семейства да бѣдатъ настанени частъ по-скоро, като бѣдатъ улеснени по всѣкакъвъ начинъ да се добииятъ и тѣ съ жилища.

Не ще съмнение, че това, което ви казвамъ, още не е станало действителностъ, но всѣки отъ преселницитѣ досега знае, къде ще бѣде окончателно настаненъ, знае какъвъ имотъ ще получи, обаче фактически той не го е получилъ, защото размѣстванията не сѫ станали. Ясно е, че това не може да стане преди прибирането на реколтата. Трѣбваше да се ликвидира най-напредъ съ реколтата, и следъ това ще станатъ размѣстванията. На всѣки случай, наесень всички преселници ще бѣдатъ окончателно настанени по своитѣ жилища.

Другъ въпросъ, който фигурира въ пигането на г-нъ Ангелъ Стояновъ, е въпросътъ за оземляването на безимотнитѣ и на малоимотнитѣ земеделци въ Добруджа. Когато говорихъ предъ васъ последния пътъ по Добруджанския въпросъ, азъ ви казахъ, че желанието на правителството е, щото нито единъ земеделецъ въ Добруджа да не остане безъ достатъчно земя, която да бѣде въ състояние да изхранва него и неговото семейство. Следователно, наредъ съ настаняването на преселницитѣ, който въпросъ за насъ бѣше главниятъ и най-мъжнниятъ, ние поставихме и въпроса за оземляването на безимотнитѣ и малоимотни земеделци въ Добруджа. И този въпросъ днесъ вече е окончателно разрешенъ. Въ Добруджа се оказаха 6.980, кръгло 7.000 семейства, които нѣмаха никаква земя — това прави кръгло около 30.000 души. Освенъ това, 20.941 семейства притежаваха земя по-малко отъ 50 декара. Следователно, като се има предвидъ, че общо земеделскитѣ стопанства въ Добруджа възлизатъ кръгло на 35.000, виждате, че повече отъ половината отъ тия стопанства бѣха или безимотни, или слабоимотни. Вие знаете голѣмото социално значение на този въпросъ. Правителството, вѣрно на своя принципъ да подпомага преди всичко слабитѣ въ стопанско отношение слоеве на населението, постави на разрешение и този въпросъ и му даде едно, може да се каже, задоволително разрешение. (Ръкоплѣскания)

Ние приехме като норма, на всички тѣзи малоимотни и безимотни селски стопанства да се даде земя въ размѣръ на 50 декара. Първоначално нашето желание бѣше да дадемъ до 100 декара на стопанство, обаче това се оказа невъзможно, защото, както казахъ и въ началото, земята, съ която ние разполагаме въ Добруджа, постави известни рамки на нашитѣ желания. Затова ние се задовалихме съ 50 декара. Все пакъ смѣтамъ, че това е едно задоволително разрешение на този въпросъ тамъ, като се има предвидъ, че въ старитѣ предѣли на България, доколкото ми е известно, по-голѣмата частъ отъ земеделскитѣ стопанства разполагатъ съ по-малко отъ 50 декара. Отъ друга страна, земята въ Добруджа, както ви е добре известно, по качество е по-добра, дава по-голѣмъ доходъ и по тази причина едно земеделско стопанство въ Добруджа отъ 50 декара може да се счита за напълно задоволително.

Само на нѣкои мѣста — азъ ще ви дамъ данни малко по-подробни — стана нужда, съ огледъ на мѣстнитѣ условия, да отидемъ подъ тази норма отъ 50 декара. Бѣха оземлени до нормата 50 декара безимотнитѣ и малоимотнитѣ земеделски стопани въ 316 селища. Въ нѣкои селища, обаче, както казахъ, бѣхме принудени да отидемъ подъ 50 декара. Въ 10 селища стопанствата се сведоха на 45 декара, въ 16 селища — на 40 декара, въ 3 селища — на 35 декара, въ 6 селища — на 30 декара, и само въ едно селище — на 25 декара. Следователно, отъ всички селища само въ 36 селища не можахме да дадемъ земя въ размѣръ на опредѣлената норма 50 декара.

Трѣбва при това да забележимъ, че въ 41 селища нѣма никакви оземлявания, поради това, че въ тѣзи селища не се оказаха никакви безимотни и малоимотни. Въ 23 отъ селищата, въ които се извърши оземляване подъ срѣдния типъ 50 декара, всичката свободна държавна земя се дава само на мѣстни безимотни и малоимотни, което ще рече, че тамъ не се настаняватъ никакви преселници. Безспорно е, че тѣзи селища ще бѣдатъ напълно задоволени. Въ 13 селища се извършва оземляване при срѣденъ типъ подъ 50 декара, като се дава земя и на преселниците. Това се прави, обаче, главно поради многото добри жилищни сгради, съ които държавата разполага въ тѣзи селища. Но и тукъ сѣ съобразени качеството на земята и всички други условия, които могатъ да оправдаятъ единъ по-малкъ срѣденъ типъ стопанство. Все пакъ трѣбва да изтъкна, че въ три отъ тѣзи селища срѣдниятъ типъ е 45 декара, въ 6 селища е 40 декара въ 3 — 35 декара, отъ които и гр. Тутраканъ, и само въ едно селище — 25 декара. Не е необходимо да се изтъква, че за градоветъ 35-декара и 25-декара сѣ размѣри достатъчни като срѣденъ типъ. Колкото се отнася до двѣтѣ села, които сѣ оземлени съ по 35 декара, а именно Айдемиръ и Попина, Силистренско, тамъ почвата е толкова богата, че 35 декара при тая почва далече надминаватъ 50 декара обикновена почва. Независимо отъ това, въ Айдемиръ е дадено за мѣстнитѣ жители 6.953 декара земя, а на преселниците — само 2.285 декара; въ Попина тѣзи числа сѣ още по-благоприятни: на мѣстнитѣ малоимотни и безимотни е дадена земя 6.752 декара, а на преселниците — само 1.302 декара. И ако все пакъ не можа да се стигне срѣдния типъ отъ 50 декара, то се дължи на това, че има много малоимотни и защото срѣдниятъ типъ стопанство тамъ е по-малко, поради доброто качество на земята.

Азъ ви давамъ нарочно тѣзи по-подробни сведения, за да видите, че при оземляването на преселниците правителството държеше смѣтка да бѣдатъ задоволени преди всичко пуждитѣ на мѣстното население. И поради тази причина, навсѣкжде гледахме да прокараме, доколото това е възможно, оземляването преди всичко на безимотнитѣ и малоимотнитѣ, и следъ като тѣ бѣдатъ задоволени, останалата земя да бѣде дадена на преселниците.

Обаче грижитѣ на правителството не се ограничиха само по отношение на селското население. Бѣха взети сѣщо така мѣрки, за да се задоволятъ нуждитѣ и на градското население, по-голямата частъ отъ което се преселва едва презъ тази година. Миналата година, когато още ние не знаехме точно колко българи се намиратъ въ Северна Добруджа, предпочетохме да вземемъ отъ тамъ селското население. По тази причина бѣха дадени нареждания на нашитѣ комисии да изселватъ преди всички селяни, като по възможностъ отлагатъ изселването на градското население. Едва тази година се изсели и по-голямъ брой градско население. Тѣй че и грижитѣ, които се положила за него, бѣха отъ по-късно време. Азъ ще ви спомена тукъ само най-важнитѣ отъ мѣрките, които правителството е взело, за да задоволи и това градско население, чието положение въ много отношения още не е окончателно уредено.

Преди всичко, съ специални закони се признаха правата на всички категории професии, като имъ се даде възможностъ да упражняватъ занятията си и тукъ. На второ мѣсто, специално за умственитѣ работници, правителството, освенъ специалнитѣ закони по различнитѣ ведомства, сѣ единъ общъ законъ за приемане на служба въ държавни, общински и обществени учреждения българи отъ Северна и Южна Добруджа имъ даде възможностъ да получаватъ държавни служби, съответни на образованието имъ, безъ служебни и други цензове, които сѣ въ сила въ старитѣ предѣли на царството. Това позволи на всички, които притежаватъ образователенъ цензъ, да постѣпятъ на държавна или на общинска служба. Независимо отъ това, сѣ законъ, който гласувахме въ тази сесия, се призна правото на инвалидна пенсия и на пенсия за изслужено време на преселниците българи, добили това право въ Румъния. Правителството, отъ друга страна, се погрижи и за настаняването на физическитѣ работници и на нѣкои безработни занаятчи въ различнитѣ обществени и частни предприятия. Остана още една мѣрка, която предстои да вземемъ, именно, да се подпомогнатъ онѣзи занаятчи и хребни търговци, които се намиратъ въ този моментъ въ особено прѣтвѣсно положение. Правителството има единъ проектъ: да имъ се отпустне единъ безлихвенъ заемъ, който ще имъ даде възможностъ да се настанятъ, да се снабдятъ съ нуждния тѣмъ инвентаръ, и по този начинъ, да могатъ при по-благоприятни условия да започнатъ да упражняватъ своето занятие (Ръкоплѣскания)

Това сѣ само една частъ отъ въпроситѣ, които има да се разрешаватъ въ връзка съ нуждитѣ на населението отъ Добруджа. Азъ и по-рано бѣхъ заявилъ, че тѣзи въпроси ще се разрешаватъ постепенно, съ огледъ на тѣхната важностъ, като на първо мѣсто бѣше поставенъ въпросътъ за настаняването на преселниците, понеже отъ окончателното разрешаване на този въпросъ зависѣше правилното разрешаване и на останалитѣ въпроси.

Между останалитѣ въпроси на първо мѣсто стои въпросътъ за връщането на 1/3 отъ земята, която, както знаете, неправилно бѣше отнета отъ румънското правителство на лица отъ български произходъ въ Добруджа. Ние имаме желание да можемъ да върнемъ тази 1/3 въ земя. Но понеже не разполагаме съ нуждната земя, ще трѣбва да се ограничимъ — а имаме за това известни резерви — да върнемъ преди всичко и въ този случай 1/3 въ земя, следователно, въ натура, пакъ на по-малкитѣ стопани. Още не сме се установили, дали това ще бѣде до 50 или до 100 декара. Азъ мисля, че ще можемъ да задоволимъ тѣзи, които иматъ до 100 декара, а тѣзи, които иматъ повече отъ 100 декара, ще бѣдатъ обезщетени по другъ начинъ, който още не е окончателно установенъ.

Наредъ съ това има и други по-малки въпроси, които сѣщо така сѣ сложени на дневенъ редъ, и правителството взема всички мѣрки, за да могатъ и тѣзи въпроси да бѣдатъ разрешени по справедливъ и задоволителенъ начинъ.

Следователно, както виждате, интереситѣ на добруджанското население сѣ били винаги присърце на правителството; то е направило всичко възможно досега да задоволи нуждитѣ на това население и да облекчи особено неволитѣ, които изпитаха преселниците отъ Северна Добруджа, като по този начинъ се създадатъ условия за едно благотворно развитие на стопанската и културната дѣйностъ въ този тѣй свиденъ български край. (Продължителни ръкоплѣскания, които траятъ, докато г-нъ министър-председателятъ отива отъ трибуната до мѣстото си).

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Минаваме къмъ дневния редъ.

Първа точка:

Одобрение на предложението за одобрението на царски укази № № 74 до 95 включително, всички отъ 1941 г.

Който призвамъ да бѣде прочетено само проекторешението, безъ мотивитѣ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събрането приема.

Моля г-на докладчика да прочете проекторешението.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобрение на царски укази № № 74 до 95 включително, всички отъ 1941 г.

Одобряватъ се укази № № 74 до 95 включително, всички отъ 1941 г.

(Ето текстътъ на мотивитѣ къмъ проекторешението):

МОТИВИ

къмъ проекторешението за одобрение на царски укази № № 74 до 95 включително, всички отъ 1941 г.

Г-да народни представители! Презъ настоящата година, когато не заседаваше Камарата, се наложи да се разреши изнасянето на нѣкои стоки, както и да се продължатъ сроковетъ по известни митнически декларации и манифести. Това сѣ извърши съ постановления на Министерския съветъ, одобрени съ укази, както следва:

1. Съ 36-то постановление на Министерския съветъ, отъ 2 юний т. г., протоколъ № 101, одобрено съ указъ № 74, отъ 6 юний т. г., се продължи: а) до 31 декемврий 1941 г. срокътъ по временно-вносна декларация № 9713/11108, отъ 13 априлъ 1940 г., на Столичната митница, подадена отъ „Родина“, акционерно дружество, София; б) до 31 декемврий 1941 г. срокътъ по временно-вносна декларация

№ 9724/11030, отъ 12 април 1940 г., на Столичната митница, подадена отъ Дончевъ & Семовъ, о. о. дружество, София; в) до 31 декември 1941 г. срокътъ по временно-вносна декларация № 1785/2322, отъ 24 април 1940 г., на Бургаската митница, подадена отъ Минко Ив. Марковски, София; г) до 31 август 1941 г. срокътъ за ликвидирание депозита по временно-вносна декларация № 22007/26141, отъ 21 август 1939 г., на Столичната митница, подадена отъ Районната лозаро-винарска производителна кооперация „Успѣхъ“, София, и д) съ една година срокътъ по временно-вносна декларация № 1759/2442, отъ 19 април 1940 г., на Бургаската митница, подадена отъ вакумна фабрика „Пловдивъ“, о. о. дружество, Пловдивъ.

2. Съ 37-то постановление на Министерския съветъ, отъ 2 юний т. г., протоколъ № 101, одобрено съ указъ № 75, отъ 6 юний, се продължи съ 3 месеца срокътъ по чл. 112 отъ закона за митниците за транзитирането или нововъзвращането на стоки подъ митнишки контрол, предназначени за транзитиране и приети по манифести № № 223, 247, 290, 300, 302, 311, 329, 354, 382, 383, 399, 425, 436, 455, 460, 463, 467, 468, 473, 474, 477, 489, 490, 492, 496, 505, 510, 516, 517, 519, 525, 534, 528, 539, 540, 545, 549, 553, 554, 557, 558, 559, 562, 570, 571, 574, 578, 579, 581, 582, 583, 584, 591, 594, 598, 606, 607, 616, 619, 620, 631, 632, 649 и 650 отъ 1941 г. на Бургаската митница и № № 141, 191, 213, 216, 331, 338, 317 и 330 отъ същата година на Варненската митница, които, поради нередовния транспортъ и спирание трафика, вследствие усложненото международно положение, не е било възможно да бъдатъ транзитирани въ горния тримесеченъ срокъ.

Сжщитѣ стоки да се освободятъ и отъ заплащане на нововозвращателни такси, ако се наложи да бъдатъ нововозвращени по море.

3. Съ 35-то постановление на Министерския съветъ, отъ 2 юний т. г., протоколъ № 101, одобрено съ указъ № 76, отъ 6 юний т. г., се продължи съ шестъ месеца дадениятъ срокъ за обмитване джибнитѣ екстракти, 1358 каси и 7070 торби, кгр. 561.360, вложени въ номинални антрепозити въ градоветѣ Габрово, Търново и Стара-Загора, а именно: въ Габрово за 738 каси и 3442 торби, кгр. 282.135, и въ гр. Търново за 203 каси и 1060 торби, кгр. 83.486, описани въ антрепозитни смѣтки на Русенската митница № № 4/53 и 5/54, отъ 10 и 11 август 1940 г., и въ гр. Стара-Загора, за 77 каси и 800 торби, кгр. 56.340, описани по антрепозитна смѣтка на Бургаската митница № 8/58, отъ 17 октомври 1939 г., и въ гр. София, въ реалния антрепозитъ на Българскитѣ публични влоговища, описани по смѣтки № № 215, 218 и 220 отъ 1940 г., за 340 каси и 1898 торби, кгр. 151.890.

4. Съ 39-то постановление на Министерския съветъ, отъ 26 май т. г., протоколъ № 97, одобрено съ указъ № 77, отъ 6 юний т. г., се разреши на Главната дирекция на желѣзницитѣ да изнесе за чужбина 9.660 кгр. стара медъ, срещу която да внесе нови изолирани електропроводни жици, като старитѣ и новитѣ материали се освобождаватъ отъ заплащане износни и вносни мита и на всички други данъци, бери, такси, права, гербъ и други, по който и да било законъ, съ изключение на представителното право.

5. Съ 1-то постановление на Министерския съветъ, отъ 6 юний т. г., протоколъ № 103, одобрено съ указъ № 78, отъ 13 юний същата година, се продължи съ шестъ месеца срокътъ по временно-вносна декларация № 1422/1665, отъ 8 май 1940 г., на Ломската митница, подадена отъ Поповъ & Джабарски, Ловечъ—София.

6. Съ 3-то постановление на Министерския съветъ, отъ 10 юний т. г., протоколъ № 104, одобрено съ указъ № 79, отъ 13 юний т. г., се разреши на фирмата Гатю П. Станевъ & с-ие, акционерно дружество, Русе, да изнесе временно за Германия, за преработване, 5.000 кгр. старъ бакъръ, който да бѣде изработенъ и върнатъ въ 3.750 кгр. медни проводници, за които, при вноса имъ, следва да се заплатятъ вносно мито и други данъци и такси на общо основание.

7. Съ 26-то постановление на Министерския съветъ, отъ 14 юний т. г., протоколъ № 105, одобрено съ указъ № 80, отъ 19 юний т. г., се продължи съ три месеца срокътъ по чл. 112 отъ закона за митниците за транзитирането или нововъзвращането на находящитѣ се въ митнишкитѣ магазини и мѣста подъ митнишки надзоръ транзитни стоки, приети по манифести № № 471, 537 и 543 отъ 1941 г. на Бургаската митница, които, поради нередовния транспортъ и спиране желѣзопътния трафикъ, вследствие усложненото международно положение, не е било възможно да бъдатъ транзитирани въ горния тримесеченъ срокъ.

Сжщитѣ стоки да се освободятъ и отъ заплащане на нововозвращателни такси, ако се наложи да бъдатъ нововозвращени по море.

8. Съ 28-то постановление на Министерския съветъ, отъ 14 юний т. г., протоколъ № 105, одобрено съ указъ № 81, отъ 19 юний същата година, се одобри да се освободятъ отъ износно мито и други данъци и такси, събирани въ митницитѣ, стокитѣ, закупени отъ германската военна властъ въ България отъ Българската централа за нарочни доставки, които стоки се изнасятъ отъ страната.

9. Съ 25-то постановление на Министерския съветъ, отъ 14 юний т. г., протоколъ № 105, одобрено съ указъ № 82, отъ 20 юний т. г., се одобри да се освободятъ отъ заплащане на вносно мито и други данъци и такси около 2.000 кгр. резервни части за дизелъ-мотори, които ще се върнатъ отъ Румъния и внесатъ въ страната отъ Анонимно дружество „Кредитъ“ за електрически предприятия — електрическа юзина „Добричъ“.

10. Съ 24-то постановление на Министерския съветъ, отъ 21 юний т. г., протоколъ № 108, одобрено съ указъ № 83 — 25 юний същата година, се одобри да се разреши на Българското държавно акционерно дружество за самолети „Български Капрони“ да изнесе за Германия безъ износно мито и други данъци и такси, събирани отъ митницитѣ, 200 кгр. отпадъци отъ стара медъ за преработване въ медни кабели за нуждитѣ на Министерството на войната.

11. Съ 22-то постановление на Министерския съветъ, отъ 21 юний т. г., протоколъ № 108, одобрено съ указъ № 84, отъ 25 юний същата година, се продължи съ три месеца срокътъ по чл. 112 отъ закона за митниците, за транзитирането или нововъзвращането на находящитѣ се въ Варненската митница транзитни стоки, приети по манифести: № 141, отъ 11 февруарий 1941 г., за 19.327 кгр. лепняци; № 191, отъ 4 мартъ същата година, за 662.400 кгр. ечемикъ; № 213 отъ същата дата за 180.000 кгр. просо и № 216 отъ същата дата за 232.000 кгр. ечемикъ, които, поради нередовния транспортъ и спиране желѣзопътния трафикъ, вследствие усложненото международно положение, не е било възможно да бъдатъ транзитирани въ горния срокъ.

Сжщитѣ стоки да се освободятъ и отъ заплащане на нововозвращателни такси, ако се наложи да бъдатъ нововозвращени по море.

12. Съ 21-то постановление на Министерския съветъ, отъ 24 юний т. г., протоколъ № 110, одобрено съ указъ № 85, отъ 2 юний т. г., се одобри, възложенитѣ за доставка на „Българска търговия“, акционерно дружество — София, съ 44-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 25 май 1941 г., протоколъ № 97, 200 тона гъонъ отъ Германия, отъ които 180 тона крупни и 20 тона вратове, както и амбалажътъ на сжщия, да бъдатъ освободени отъ всѣкакви мита, данъци, такси, включително и гербъ, по който и да е законъ, тъй като коштуемата цена на гъона, безъ митата и пр., надхвърля съ около 5-10% нормираната цена на мѣстния гъонъ.

13. Съ 57-то постановление на Министерския съветъ, отъ 27 юний т. г., протоколъ № 111, одобрено съ указъ № 86, отъ 2 юний т. г., се одобри, да се освободятъ отъ заплащане мита и други данъци и такси изнасянитѣ отъ охридскитѣ и други градинари отъ Българска Македония зеленчуци и плодове, предназначени за окупиранитѣ земи отъ италианскитѣ войски (Струга, Тетово и др.), както и да се освободятъ отъ заплащане мито и други данъци и такси дървеното масло, маслинитѣ и други стоки, произхождащи отъ стара Гърция или отъ окупиранитѣ отъ германскитѣ войски острови и други, предназначени за окупираната отъ насъ Тракия.

14. Съ 12-то постановление на Министерския съветъ, отъ 27 юний т. г., протоколъ № 111, одобрено съ указъ № 87, отъ 2 юний същата година, се одобрява да се продължи съ три месеца тримесечниятъ срокъ по чл. 112 отъ закона за митата, за да бъдатъ транзитирани или нововъзвращени: мазутътъ, кгр. 4.901.879, и петролътъ, кгр. 4.463.909 — по манифести № № 363 и 375, отъ 21 мартъ 1941 г., на Варненската митница.

15. Съ 13-то постановление на Министерския съветъ, отъ 27 юний т. г., протоколъ № 111, одобрено съ указъ № 88, отъ 2 юний същата година, се одобрява да се освободятъ отъ вносно мито и други данъци и такси, събирани отъ митницитѣ, 5 броя желѣзни врати на общо тегло 1.045 кгр. и 5 кгр. части за тѣхъ, които ще се внесатъ въ страната отъ унгарската легация въ София, за направа на противоповоероплавно скривалище.

16. Съ 14-то постановление на Министерския съветъ, отъ 27 юний т. г., протоколъ № 111, одобрено съ указъ № 89, отъ 2 юний т. г., се продължи: а) до 31 декември 1941 г. срокътъ по временно-вносна декларация № 1789/2385, отъ 20 април 1940 г., подадена отъ Александъръ Димитровъ Сѣбевъ, с. Осмаръ, Преславско; б) до 31 декември 1941 г. срокътъ по временно-вносна декларация № 16882/18572, отъ 8 юний 1940 г., на Столичната митница, подадена отъ Никола Шавкуловъ, акционерно дружество, Со-

фия; в) съ 4 месеца срокът по временно-вносна декларация № 2827/2867, от 29 януарий 1941 г., подадена от Цана Георгиева Дръновска, плетачка от гр. Луковит; г) до 31 август 1941 г., срокът по временно-вносна декларация № 534/705, от 12 април 1940 г., на Ломската митница, подадена от Давид М. Леви & синъ, София, и д) до 31 август 1941 г. срокът по временно-вносна декларация № 12, от 3 януарий 1941 г., на Русенската митница, подадена от Маринъ Йордановъ, бичваръ от гр. Русе.

17. Съ 15-то постановление на Министерския съветъ от 27 юний т. г., протоколъ № 111, одобрено съ указъ № 90, от 2 юлий т. г., се одобрява, Варненската градска община, респективно общинско-стопанското предприятие за електроснабдяване, се освобождава отъ всѣкакви данѣци, налози, мита, берии, такси, права, гербъ и др., по който и да било законъ по доставката, за която е речъ въ указъ № 52, от 12 мартъ 1940 г. („Държавенъ вестникъ“, брой 63, от 19 мартъ 1940 г.)

18. Съ 17-то постановление на Министерския съветъ, от 27 юний т. г., протоколъ № 111, одобрено съ указъ № 91, от 2 юлий сѣщата година, се продължава: до 31 декемврий 1941 г. срокът по временно-вносна декларация № 1025/1390, от 23 април 1940 г., на Русенската митница, подадена от „Тракия“, акционерно дружество — София; б) до 31 декемврий 1941 г., срокът по временно-вносна декларация № 601/938, от 3 април 1940 г., на Русенската митница, подадена от Я. Калевъ, София, и в) до 31 август 1941 г., срокът по временно-вносна декларация № 145/6715, от 22 ноемврий 1938 г., на Варненската митница, подадена от Никола Шавкуловъ, акционерно дружество — София.

19. Съ 55-то постановление на Министерския съветъ от 2 юлий т. г., протоколъ № 113, одобрено съ указъ № 92, от 5 юлий сѣщата година, се одобрява да се освободятъ отъ заплащане вносно мито и други данѣци и такси 80 кгр. целофанъ на листи, 90 кгр. памученъ плюшъ и 600 кгр. фурнирни дѣски, описани по статии 8, 28 и 31 на временно-вносна декларация № 826/990, от 1 май 1940 г., на Пловдивската митница, подадена отъ представителя на японския държавенъ павилионъ — К. Курата, тъй като тия материали сѣ употребени при вътрешната постройка и облицовка на официалния японски шандъ въ Пловдивския мостренъ панаиръ.

20. Съ 57-то постановление на Министерския съветъ, от 2 юлий т. г., протоколъ № 113, одобрено съ указъ № 93, от 5 юлий сѣщата година, съ който се одобрява да се отстъпятъ на „Българскитѣ публични влагалница“, акционерно дружество, София, частъ отъ магазинитѣ на митницитѣ въ Деде-Агачъ, Кавала и другаде, гдето се окаже нужда въ Тракия и Македония, при заплащане на държавата досега установения наемъ отъ 25 л. на тонъ за антрепозитиране необитени иностранны стоки.

„Българскитѣ публични влагалница“, акционерно дружество, София, се задължаватъ да преградятъ на свои равностойни съответнитѣ отстъпени части отъ митническитѣ магазини.

21. Съ 47-то постановление на Министерския съветъ, от 4 юлий т. г., протоколъ № 115, одобрено съ указъ № 94, от 5 юлий сѣщата година, съ който се освобождаватъ отъ вносно мито и други данѣци и такси 465 кгр. игрални уреди за детската градина, които Столичната голяма община ще внесе отъ Германия, подарени ѝ отъ г-нъ фонъ Чамеръ ундъ Остенъ.

22. Съ 54-то постановление на Министерския съветъ от 2 юлий т. г., протоколъ № 113, одобрено съ указъ № 95, от 5 юлий сѣщата година, съ който се продължава до 31 декемврий 1941 г. дадениятъ срокъ по временно-вносна декларация № 18810/22430, от 18 юлий 1939 г., на Столичната митница, и № 5757/9021, от 28 юлий сѣщата година, на Бургаската митница, подадена отъ „Троянка“, акционерно дружество, София.

Казанитѣ по-горе укази подлежатъ на одобрение отъ Народното събрание, поради което, моля ви, г-да народни представители, да разгледатъ и, ако одобрите, да приемете представеното ви за целта проекторешение.

Гр. София, юлий 1941 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ проекторешението за одобрение на царски укази № 74 до 95 включително, всички отъ 1941 г., моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Точка втора отъ дневния редъ.

Одобрене на предложението за опрощаване на сумата 36.598.844 л., дължима отъ глоби и др. по изпълнителни дѣла отъ несъстоятелни и несъществуващи длъжници.

Които приематъ да се прочете само проекторешението, безъ мотивитѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за опрощаване на сумата 36.598.844 л., съгласно чл. 132 отъ закона за събиране прѣжитѣ данѣци.

Опрощава се, съгласно чл. 132 отъ закона за събиране на прѣжитѣ данѣци, по приложения списъкъ, сумата 36.598.844 л., дължими отъ 123 лица на държавното съкровище, общинитѣ, фондоветѣ и пр. по изпълнителни дѣла за глоби, лихви и пр., събирането на които е невъзможно, поради несъстоятелностъ или несъществуване на длъжницитѣ.

(Ето текстътъ на мотивитѣ и списъка къмъ проекторешението:

МОТИВИ

къмъ проекторешението за опрощаване на сумата 36.598.844 л., дължими отъ глоби, лихви и неиздѣлжения на държавното съкровище, общинитѣ, фондоветѣ и пр. по изпълнителни дѣла отъ несъстоятелни и несъществуващи длъжници.

Г-да народни представители! Понеже събирането на вземанията на държавата, общинитѣ, фондоветѣ и пр. отъ глоби, лихви и неиздѣлжения по приложения списъкъ се е оказало невъзможно, поради обстоятелството, че длъжницитѣ сѣ несъстоятелни или несъществуващи, не сѣ оставили никакви имоти и нѣматъ наследници, отъ които да се събератъ сумитѣ, на основание чл. 132 отъ закона за събиране на прѣжитѣ данѣци, имамъ честъ да помоля да гласувате приложеното проекторешение и да бждатъ опростени тия глоби, лихви и неиздѣлжения, на обща сума 36.598.844 л.

Актоветѣ за несъстоятелностъ и несъществуващи длъжници, приложени къмъ препискитѣ, сѣ съставени отъ давящата властъ, съвмѣстно съ общински представители.

Гр. София, юлий 1941 г.

Министъръ на финанситѣ: Д. Божиловъ

СПИСКЪ

на несъстоятелни и несъществуващи длъжници на държавното съкровище, общинитѣ, фондоветѣ и др. по изпълнителни листове, постановления и пр., сумитѣ по които се опрощаватъ (Чл. 132 отъ закона за събиране на прѣжитѣ данѣци).

1. Ото Оскаръ Тирфелдеръ (актъ за несъществуващъ длъжникъ), гр. София, сумата 500.040 л. по изпълнителенъ листъ № 1298—37—3/1939 г. на Софийския областенъ съдъ.

2. Ото Оскаръ Тирфелдеръ (актъ за несъществуващъ длъжникъ), гр. София, сумата 50.040 л. по изпълнителенъ листъ № 1367—37—3/1939 г. на Софийския областенъ съдъ.

3. Ото Оскаръ Тирфелдеръ (актъ за несъществуващъ длъжникъ), гр. София, сумата 50.040 л. по листъ № 1367—37—3/1939 г. на Софийския областенъ съдъ.

4. Ангелъ Спировъ Поповъ (актъ за несъстоятеленъ длъжникъ), гр. Брацигово, Пещерско, сумата 32.208 л. по писмо № 14343/1932 г. на Дирекцията на държавнитѣ дългове.

5. Муса Везеловъ Якурутли (актъ за несъстоятеленъ длъжникъ), с. Св. Петка, Пещерско, сумата 2.565 л. по болнична смѣтка № 7198/1930 г. на Александровската държавна болница.

6. Сотиръ Ивановъ Лефтеровъ (актъ за несъществуващъ длъжникъ), гр. Дупница, сумата 2.074 л. по изпълнителенъ листъ № 3132/1927 г. на Кюстендилския окръженъ съдъ.

7. Никола Ивановъ Диневъ (актъ за несъстоятеленъ длъжникъ), гр. Дупница, сумата 3.798 л. по изпълнителенъ листъ № 1899/1935 г. на Дупнишкия околийски съдъ.

8. Будица Панева (актъ за несъществуващъ длъжникъ), гр. Дупница, сумата 3.360 л. по болнична смѣтка, изпратена съ писмо № 2136/1930 г. на болница „Майчинъ домъ“.

9. Будица Панева (актъ за несъществуващъ длъжникъ), гр. Дупница, сумата 2.100 л. по болнична смѣтка, изпратена съ писмо № 1151/1932 г. на болница „Майчинъ домъ“.

10. Мано Божановъ (актъ за несъществуващъ длъжникъ), с. Жедна, Радомирско, сумата 6.126 л. по изпълнителенъ листъ № 11458/928 г. на Софийския апелативенъ съдъ.

11. Яшо Батювъ (актъ за несъстоятеленъ длъжникъ), с. Горна-бана, Дупнишко, сумата 727 л. по изпълнителенъ листъ № 2777/1929 г. на II дупнишки мирови съдия.

12. Ивалъ Павловъ Сапунджийски (актъ за несъстоятеленъ длъжникъ), сумата 2.051 л. по изпълнителенъ листъ № 311/1930 г. на Софийския поледи воененъ съдъ.

13. Райна Митева Костова (актъ за несъстоятеленъ длъжникъ), с. Горна-бана, Дупнишко, сумата 1.031 л. по

изпълнителни листове № № 5308 и 6592/1938 г. на Дунишкия околийски съдъ.

14. Мустафа Мехмедовъ Камбелезовъ (актъ за несъществуващ дължникъ), с. Стобъ, Дунишко, сумата 2.780 л. по изпълнителен лист № 4030/1938 г. на Пловдивския областен военен съдъ.

15. Мустафа Мехмедовъ Камбелезовъ (актъ за несъществуващ дължникъ), с. Стобъ, Дунишко, сумата 282 л. по изпълнителен лист № 215/1935 г. на Кюстендилския областен съдъ.

16. Тодоръ Пашовъ (актъ за несъществуващ дължникъ), с. Пороминово, Дунишко, сумата 1.250 л. по болнична сметка № 10384/1938 г. на Александровската държавна болница.

17. Димитъръ Г. Христовъ Соколовъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Гюргево, Дунишко, сумата 2.009 л. по писмо № 33656/1933 г. на Дирекция на държавните дъгове.

18. Станко Георгиевъ Шаприпъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Крайниъ, Дунишко, сумата 3.720 л. по болнична сметка № 1728/1931 г. на Александровската държавна болница.

19. Морицъ Шаломъ Блюнцъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Рига, Литва, сумата 500.000 л. по изпълнителен лист № 330—33—4/1934 г. на Софийския окръжен съдъ.

20. Петъръ Станевъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Айтосъ, сумата 500.107 л. по изпълнителен лист № 8070/1926 г. на Пловдивския военен полени съдъ.

21. Костадинъ Димитровъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Айтосъ, сумата 5.017 л. по изпълнителен лист № 8070/1926 г. на Пловдивския военен полени съдъ.

22. Димо Шайковъ (актъ за несъществуващ дължникъ), с. Кара-Сарли, Айтоско, сумата 500.107 л. по изпълнителен лист № 8070/1926 г. на Пловдивския военен полени съдъ.

23. Стоянъ Станковъ Деведжиевъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Айтосъ, сумата 500.107 л. по изпълнителен лист № 8070/1926 г. на Пловдивския военен полени съдъ.

24. Александъръ Н. Петровъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. София, сумата 12.899 л. по изпълнителен лист № 1069/1937 г. на Софийския областен съдъ.

25. Йордана Димитрова (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Драгомирово, Търновско, сумата 1.354 л. по изпълнителен лист № 4726/1926 г. на Свищовския окръжен съдъ.

26. Асенъ Зах. Ляпевъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. Самоковъ, сумата 15.761 л. по изпълнителен лист № 794/1929 г. на Софийския апелативен съдъ.

27. Никола Ат. Добревъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Плевенъ, сумата 77.742 л., заедно съ лихви по постановление № 285/1928 г. на финансовата инспекция.

28. Ив. Ат. Гърковъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Плевенъ, сумата 37.018 л. по изпълнителен лист № 607/1905 г. на Плевенския окръжен съдъ.

29. Атапашъ Димитровъ Влаха (актъ за несъществуващ дължникъ), с. Лесково, Асеновградско, сумата 34.346 л. по постановление № 2341/1933 г. на Свиленградската митница.

30. Никола Тодоровъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. София;

Алекси Пановъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Разбоище;

Арсъ Григоровъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Разбоище;

Димитъръ Цвѣтковъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Разбоище;

Асенъ Николовъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Разбоище;

Александъръ Виденовъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Чепърленци, Годечко;

Велинъ Митовъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Чепърленци, Годечко;

Асенъ Еленковъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. Берковица;

Виронъ Георгиевъ (актъ за несъществуващ дължникъ), с. Родена, бивша Югославия, сумата 256.098 л. по постановление № 3204/1929 г. на Драгоманската митница.

31. Поцко Николовъ Радулски (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. София, глобата-лихва върху сумата 36.412 л. по заповѣдъ № 58/1936 г. на Отдѣла за държавен бюджет и отчетностъ.

32. Жакъ Хаимъ Семо (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. София, сумата 30.040 л. по изпълнителен лист № 637—34—3/1939 г.

33. Василь х. Лаловъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Самоковъ, сумата 5.015 л. по изпълнителен лист № 563/1939 г. на Самоковския околийски съдъ.

34. Иванъ Петровъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. Пещера, сумата 28.841 л. по резолюция № 111/1928 г. на Специалния съдъ при Върховната смѣтна палата.

35. Ангелъ Петровъ Чончовъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Душанци, Пирдопско, сумата 890 л. по постановление № 950/1939 г. на пирдопския лесничей.

36. Иванъ Димитровъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Душанци, Пирдопско, сумата 530 л. по постановление № 1477/1939 г. на пирдопския лесничей.

37. Димитъръ М. Пеневъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Челопечъ, сумата 240 л. по постановление № 2214/1939 г. на софийския административен лесничей.

38. Димитъръ М. Пеневъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Челопечъ, сумата 240 л. по постановление № 2213/1939 г. на софийския административен лесничей.

39. Иванъ Н. Николовъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Душанци, сумата 380 л. по постановление № 1474/1939 г. на пирдопския лесничей.

40. Костадинъ Лазаровъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Душанци, Пирдопско, сумата 560 л. по постановление № 1478/1939 г. на пирдопския лесничей.

41. Костадинъ Лазаровъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Душанци, Пирдопско, сумата 1.256 л. по постановление № 1639/1939 г. на пирдопския лесничей.

42. Добри Хр. Ивановъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Душанци, Пирдопско, сумата 890 л. по постановление № 951/1939 г. на пирдопския лесничей.

43. Спасъ Р. Петковъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Душанци, Пирдопско, сумата 5.030 л. по изпълнителен лист № 171/1939 г. на Пирдопския околийски съдъ.

44. Любомиръ Стояновъ Катуровъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. Г. Джумая, сумата 275.045 л. по изпълнителен лист № 503/1937 г. на Горноджумайския областен съдъ.

45. Кирилъ Ан. Митревски (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Житуша, Радомирско, сумата 840 л. по болнична сметка поредель № 942/1940 г. на Александровската държавна болница.

46. Васа М. Иванова (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Долно-Озирово, Берковско, сумата 5.360 л. по болнична сметка № 722/1932 г. на болница „Майчинъ домъ.“

47. Никола Гинчевъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Каменица, Пещерско, сумата 500 л. по постановление № 174/1931 г. на Либяковската митница.

48. Никола М. Шапера (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Лѣсково, Асеновградско, сумата 1.003 л. по постановление № 770/1931 г. на Хаджиевската митница.

49. Василь Ст. Карпусчевъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. Варна, сумата 6.088 л. по постановление № 332/1928 г. на Варненския окръжен съдъ.

50. Григоръ Хр. Камбуровъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. Варна, сумата 12.677 л. по постановление № 308/1928 г. на Министерството на финанситъ — финансовая инспекция.

51. Величка Теох. Спирова (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. Варна, сумата 4.019 л. по изпълнителен лист № 6/1936 г. на Варненския областен съдъ.

52. Ив. П. Краевъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. Варна, сумата 3.000 л. по изпълнителен лист № 388/1928 г. на Варненския окръжен съдъ.

53. Ив. Н. Константиновъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Варна, сумата 955 л. по постановление № 5924/1935 г. на Министерството на външните работи.

54. Ив. Ат. Давидовъ (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Варна, сумата 123 л. по писмо № 5607/1935 г. на Министерството на външните работи.

55. Зафирка Н. Томова (актъ за несъстоятелен дължникъ), гр. Варна, сумата 1.245 л. по изпълнителен лист № 16/1936 г. на Варненския апелативен съдъ.

56. Наследницитъ на Кирвакица К. Георгиева (актъ за несъществуващ дължникъ), гр. Варна, сумата 3.216 л. по писмо № 414/1935 г. на Дирекцията на държавните дъгове.

57. Стефанъ Н. Ковачевъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), сумата 20.042 л. по изпълнителен лист № 1020—29—4/1930 г. на Софийския окръжен съдъ.

58. Тодоръ Ив. Чобановъ (актъ за несъстоятелен дължникъ), с. Поповичъ, Варненско, сумата 1.080 л. по постановление № 823/1939 г. на варненския лесничей.

59. Никола Ив. Желевъ (акт за несъществуващ длъжник), с. Жеравна, Котленско, сумата 63 л. по изпълнителен лист № 339/1936 г. на Сливенския окръжен съд.

60. Тодора Цв. Николова (акт за несъстоятелен длъжник), с. Телиш, Луковитско, сумата 2.335 л. по изпълнителен лист № 3858/1926 г. на Плевенския окръжен съд.

61. Цветко Михайлов (акт за несъстоятелен длъжник), с. Телиш, Луковитско, сумата 2.767 л. по изпълнителен лист № 3858/1926 г. на Плевенския окръжен съд.

62. Наследниците на Нока Мар. Иванов (акт за несъстоятелен длъжник), с. Телиш, Луковитско, сумата 2.005 л. по смѣтка № 6267/1932 г. на Александровската държавна болница.

63. Цветко Вутов Цветков (акт за несъстоятелен длъжник), с. Телиш, Луковитско, сумата 33.431 л. по изпълнителен лист № 782—1936—3/1936 г. на Плевенския областен съд.

64. Иван Кирилов Иванов (акт за несъстоятелен длъжник), с. Телиш, Луковитско, сумата 33.431 л. по изпълнителен лист № 782—1936—3/1936 г. на Плевенския областен съд.

65. Аско Велиев (акт за несъществуващ длъжник), гр. Б. Слатина, сумата 2.100 л. по изпълнителен лист № 12288/1920 г. на Врачанския окръжен съд.

66. Атанас Алексиев (акт за несъществуващ длъжник), гр. Б. Слатина, сумата 2.100 л. по изпълнителен лист № 12288/1920 г. на Врачанския окръжен съд.

67. Неда Г. Тихолова (акт за несъществуващ длъжник), гр. Луковит, сумата 5.120 л. по болнична смѣтка № 11824/1925 г. на Александровската държавна болница.

68. Георги Гергов (акт за несъстоятелен длъжник), гр. Луковит, сумата 2.530 л. по смѣтка 399/1930 г. на Луковитската държавна болница.

69. Георги Вел. Вълков (акт за несъстоятелен длъжник), гр. Луковит, сумата 1.800 л. (глоба) по изпълнителен лист № 7/1934 г. на Луковитския мирови съд.

70. Бончо Симеонов (акт за несъстоятелен длъжник), с. Пждарев, Котленско, сумата 5.993 л. по изпълнителен лист № 171/1927 г. на Бургаския окръжен съд.

71. Николай Н. Георгиев (акт за несъществуващ длъжник), с. Върбовка, Севлиево, сумата 1.410 л. по № 67/1939 г. на Плевенския областен военен съд.

72. Иван Тод. Обретенков (акт за несъстоятелен длъжник), с. Сухиндол, сумата 500.000 л. по изпълнителен лист № 530/1934 г. на Русенския областен военен съд.

73. Кръстю Ив. Душков (акт за несъстоятелен длъжник), с. Сухиндол, сумата 200.000 л. по изпълнителен лист № 548/1934 г. на Русенския областен военен съд.

74. Ганка Захариева Башева (акт за несъстоятелен длъжник), гр. Бургас, сумата 49.737 л. по постановление № 556/1906 г. на Бургаската окръжна постоянна комисия.

75. Ганка Захариева Башева (акт за несъстоятелен длъжник), гр. Бургас, сумата 83.658 л.: по постановления № № 42, 43, 46, 47, 467/1917 г. и 168/1911 г. на Върховната смѣтна палата.

76. Тодор Г. Тодоров (акт за несъстоятелен длъжник), с. Върба, Българчишко, сумата 160 л. по постановление № 1112/1937 г. на Българчишкия лесничей.

77. Александър Ст. Пешов (акт за несъстоятелен длъжник), с. Върба, Българчишко, сумата 320 л. по постановление № 113/1939 г. на Българчишкия лесничей.

78. Зайко Ст. Велков, с. Рабиша, сумата 1.500 л. по постановление № 975/1939 г. на Министерството на земеделието и държавните имоти.

79. Велико П. Димитров (акт за несъстоятелен длъжник), с. Толовец, сумата 500 л. по постановление № 13/1939 г. на Министерството на земеделието и държавните имоти.

80. Георгиев Митю Вълчев (акт за несъстоятелен длъжник), гр. Хасково, сумата 302.360 л. по изпълнителен лист № 2080/1933 г. на Пловдивския военен съд.

81. Янко Алекс. Христов (акт за несъществуващ длъжник), с. Стража, Хасковско, сумата 9.795 л. по изпълнителен лист № 714/1934 г. Търговищенския околийски съд.

82. Маджиров Юсмен Исмаилов (акт за несъществуващ длъжник), с. Стража, Хасковско, сумата 66 л. по постановление № 1—3—3605/1934 г. на Министерството на железниците.

83. Василь П. Свѣшаров (акт за несъществуващ длъжник), гр. Котелъ, сумата 14.400.000 л., глоба по закон за защита на държавата, по изпълнителен лист № 9266/1925 г. на Пловдивския военен съд.

84. Никола Вас. Пейков (акт за несъстоятелен длъжник), гр. Силистра, сумата 2.334.141 л. по изпълнителен лист № 221—30—2/1932 г. на Софийския окръжен съд.

85. Пеню Дѣлчев Фершелов (акт за несъстоятелен длъжник), Борисовград, с. Преслав, сумата 132 л. по постановление № 27834/1938 г. на Дирекцията на труда и обществените осигуровки.

86. Пеню Дѣлчев Фершелов (акт за несъстоятелен длъжник), Борисовград, с. Преслав, сумата 972 л. по постановление № 28839/1938 г. на Дирекцията на труда и обществените осигуровки.

87. Владимир поп Томов, с. неизвестна сам. (акт за несъществуващ длъжник), сумата 275.000 л. по изпълнителен лист № 42—36—3/1940 г. на Софийския областен съд.

88. Давид Арон Ардити, гр. София (акт за несъществуващ длъжник), сумата 300.042 л., глоба по изпълнителен лист № 765—33—4/1934 г. на Софийския окръжен съд.

89. Ото Алберт Фон Болшвинг, гр. София (акт за несъществуващ длъжник), сумата 500.222 л., глоба по изпълнителен лист № 435—34—4/1934 г. на Софийския окръжен съд.

90. Франц Лоренц Братер, с. Полишоба, Полша, сумата 50.040 л., глоба по изпълнителен лист № 1415—37—3/1939 г. на Софийския областен съд.

91. Методи Тасев Шагаров, гр. София (акт за несъществуващ длъжник), сумата 50.040 л., глоба по изпълнителен лист № 42—36—3/1940 г. на Софийския областен съд.

92. Султана И. Туршу, гр. Цариград, Турция (акт за несъществуващ длъжник), сумата 1.239.700 л., глоба и гербови налози по постановление № 6424/1932 г. на Софийския окръжен съд.

93. Стоимен Петков, с. Бѣлг. Раковица, Кулско (акт за несъстоятелен длъжник), сумата 2.091 л. по изпълнителен лист № 53—34/1938 г. на Софийския апелативен съд.

94. Вѣдо Лило Стоянов, с. Бѣлг. Раковица, Кулско, (акт за несъстоятелен длъжник), сумата 1.984 л. по изпълнителен лист № 825/1936 г. на Видинския областен съд.

95. Стефан Ст. Беров, с. Голѣманово (акт за несъществуващ длъжник), сумата 407 л. по изпълнителен лист № 1330/1936 г. на Видинския областен съд.

96. Пена и Дико Нешови, с. Голѣманово (акт за несъществуващ длъжник), сумата 250 л. по постановление № 839/1929 г. на Кулския мирови съд.

97. Цѣта Ц. Янчова, с. Извор-махала, Кулско (акт за несъстоятелен длъжник), сумата 2.725 л. по смѣтка № 1474/1931 г. на Александровската болница.

98. Борис Найденов, гр. Кула (акт за несъществуващ длъжник), сумата 1.965 л. по смѣтка № 10031/1932 г. на Александровската болница.

99. Генчо Генчев Кънчев, с. Бойница, Кулско (акт за несъстоятелен длъжник), сумата 2.267 л. по изпълнителен лист № 410/1932 г. на Видинския окръжен съд.

100. Рада Игнатова Цв., с. Бойница, Кулско (акт за несъстоятелен длъжник), сумата 2.830 л. по смѣтка № 1255/1929 г. на Видинската първокласна болница.

101. Здравко Гачов, с. Бойница, Кулско (акт за несъстоятелен длъжник), сумата 130 л. по изпълнителен лист № 9/1939 г. на Кулския околийски съд.

102. Иван Йотов Стефанов, с. Бойница, Кулско. (акт за несъществуващ длъжник), сумата 108 л. по постановление № 1—3—2329/1933 г. на Министерството на железниците.

103. Василь Здравков Гачев, с. Бойница, Кулско (акт за несъществуващ длъжник), сумата 91 л. по постановление № 1—3—862/1933 г. на Министерството на железниците.

104. Никола Лило, с. Бранковци, Кулско (акт за несъстоятелен длъжник), сумата 2.867 л. по изпълнителен лист № 508/1933 г. на Видинския окръжен съд.

105. Иван Томов Гергов, с. Бранковци, Кулско (акт за несъстоятелен длъжник), сумата 287 л. по изпълнителен лист № 243/1936 г. на Кулския околийски съд.

106. Йордан Ванков Гачов, с. Грамада, Кулско (акт за несъществуващ длъжник), сумата 130 л. по изпълнителен лист № 598/1940 г. на Кулския околийски съд.

107. Боню Неграловъ Барбуковъ, с. Грамада, Кулско (акт за несъстоятелен дължник), сумата 37 л. по изпълнителен лист № 3403/1936 г. на Кулския околийски съдъ.

108. Борисъ Дановъ Младеновъ, с. Грамада, Кулско, (акт за несъстоятелен дължник), сумата 3.993 л. по изпълнителен лист № 1448/1937 г. на Видинския областен съдъ.

109. Начо Цановъ Вълковъ, с. Грамада, Кулско (акт за несъстоятелен дължник), сумата 5.023 л. по изпълнителен лист № 30/1939 г. на Плевенския областен военен съдъ.

110. Димитъръ Т. Петковъ, с. Грамада, Кулско (акт за несъстоятелен дължник), сумата 2.035 л. по болнична смѣтка № 2411/1929 г. на Видинската първокласна държавна болница.

111. Анто Ник. Мариновъ, с. Грамада, Кулско (акт за несъстоятелен дължник), сумата 1.187 л. по изпълнителен лист № 64/1931 г. на Софийския областен военен съдъ.

112. Никола Вълчевъ, с. Грамада, Кулско (акт за несъстоятелен дължник), сумата 1.296 л. по изпълнителен лист № 423/1936 г. на Софийския апелативен съдъ.

113. Димитра Стойкова Нинова, с. Грамада, Кулско (акт за несъществуващ дължник), сумата 3.140 л. по смѣтка № 193/1928 г. на Видинската първокласна държавна болница.

114. Петко Филиповъ, с. Старопатица, Кулско (акт за несъстоятелен дължник), сумата 12.663 л. по изпълнителен лист № 1444/1936 г. на Видинския областен съдъ.

115. Иванъ Каменовъ Ивановъ, с. Старопатица, Кулско (акт за несъстоятелен дължник), сумата 876 л. по изпълнителен лист № 1149/1935 г. на Софийския областен военен съдъ.

116. Дочо Найденовъ Брамбаревъ, с. Старопатица, Кулско (акт за несъстоятелен дължник), сумата 1.540 л. по изпълнителен лист № 15/1938 г. на Софийския областен военен съдъ.

117. Иванъ Цв. Ивановъ, с. Старопатица, Кулско (акт за несъстоятелен дължник), сумата 242 л. по изпълнителен лист № 860/1936 г. на Видинския областен съдъ.

118. Вали Фалкембергъ, гр. София (акт за несъстоятелен дължник), сумата 12.146 л., глоба по постановление № 35/1940 г. на Министерството на финансите — финансова инспекция.

119. Владимиръ Д. Благоевъ, гр. София (акт за несъществуващ дължник), сумата 12.300.000 л. по изпълнителни листове № № 13382 и 13383/1925 г. на Софийския областен военен съдъ.

120. Райса Юрисла Тришкови, гр. София (акт за несъстоятелен дължник), сумата 252.644 л. по изпълнителен лист № 38—32—III/1940 г. на Софийския областен съдъ.

121. Дим. Вл. Стояновъ, гр. Пещера (акт за несъстоятелен дължник), сумата 3.297 л. по изпълнителен лист № 332/1928 г. на Пазарджишкия окръжен съдъ.

122. Цвѣтана Ал. Владимирова, гр. Пещера (акт за несъстоятелен дължник), сумата 3.297 л. по изпълнителен лист № 332/1928 г. на Пазарджишкия окръжен съдъ.

123. Тодоръ А. Задгорски, гр. София (акт за несъществуващ дължник), сумата 31.695 л. по постановление № 1689/1930 г. на Върховната смѣтна палата.

Всичко сумата 36.598.844 л.

Забележка. Опрощаванията на сумитъ по горния списъкъ трѣбва да се разбира съ лихвитъ и всички други приспадени въ изпълнителнитъ дѣла суми.

Платенитъ суми до влизането въ сила на настоящото решение не се връщатъ.)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Конто одобряватъ проекторешението за опрощаване на сумата 36.598.844 л., дължима отъ глоби, лихви и неиздължения на държавното съкровище, общинитъ, фондоветъ и пр. по изпълнителни дѣла отъ несъстоятелни и несъществуващи длъжници, както и приложения списъкъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Точка трета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 115.502.000 л.

Конто присматъ да се прочетатъ само мотивитъ къмъ законопроекта, като законопроектътъ се счита за прочетенъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 115.502.000 л.

Г-да народни представители! Презъ втората редовна сесия на Народното събрание, въ 90-то заседание, държано на 23 май 1941 г., вие гласувахте и приехте допълнителни бюджетни кредити за веществени разходи по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година, за привеждане въ пълна изправностъ и пригодяването къмъ нормална експлоатация железопътнитъ линии и пристанища въ освободенитъ презъ 1941 г. земи.

За да може, обаче, тѣзи железопътни линии и пристанища да нормализиратъ службитъ си пълно и да се засили трафикътъ до максималенъ размѣръ за свързване и приобщаване освободенитъ земи съ старитъ територии на царството, налага се да се предвидятъ и кредити за заплати и други лични парични възнаграждения на постоянния персоналъ по поддържането, по движението, станционенъ и машиненъ, пристанищенъ и корабенъ, медицински и за социални грижи, контроленъ и др., както и за още нѣкои наложителни веществени разходи.

Като се има предвидъ горното, моля, г-да народни представители, да разгледате и одобрите приложения законопроектъ за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 115.502.000 л.

Гр. София, юлий 1941 г.

Министъръ на финансите: **Д. Божиловъ**“

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 115.502.000 л.

Чл. 1. Разрешава се допълнителен бюджетен кредит по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 115.502.000 л., съ която сума се усиляватъ кредититъ по следнитъ параграфи отъ същия бюджетъ: § 1 съ 11.100.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 4 съ 15.800.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 6 съ 24.300.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 9 съ 1.190.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 11 съ 182.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 12 съ 204.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 13 съ 294.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 15 съ 6.500.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 23 съ 1.390.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 35 съ 1.000.000 л.; § 37 съ 2.000.000 л. (като се плаща по 20 л. дневно на курсиститъ); § 60 съ 4.000.000 л.; § 99 съ 100.000 л.; § 105 съ 11.800.000 л.; § 107 съ 332.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 112 съ 7.000.000 л.; § 116 съ 1.000.000 л.; § 117 съ 350.000 л.; § 118 съ 50.000 л.; § 120 съ 50.000 л.; § 126 съ 5.000.000 л.; § 128 съ 2.000.000 л.; § 132 съ 2.000.000 л.; § 143 т. 3 bis съ 1.200.000 л.; § 145 съ 3.160.000 л. (Вижъ обяснителната таблица); § 154, буква „а“, съ 10.000.000 л.; § 154, буква „б“, съ 3.000.000 л. и § 160 съ 500.000 л.

Разходитъ по този допълнителен бюджетен кредитъ да се покриватъ съ постѣпили въ повече приходи и отъ осъществени икономии по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1941 бюджетна година.

Чл. 2. Разрешава се на Главната дирекция на железниците и пристанищата да поеме презъ 1941 г. задължения за строежи и доставки по бюджета си само за 1942 бюджетна година най-много до размѣръ на 3/4 отъ кредититъ, предвидени въ редовния и допълнителнитъ бюджети за 1941 бюджетна година.

Чл. 3. Разрешава се на Главната дирекция на железниците и пристанищата да отдава извършването на работа, въ размѣръ най-много до 600.000 л. за всѣки отделенъ строителенъ обектъ, по постройка и поддържане на сгради, а до 800.000 л. за съоръжения и инсталации по железопътнитъ линии и пристанища, по цѣпи, опредѣлени отъ комисия, одобрени отъ министра на финансите и публикувани въ „Държавенъ вестникъ“, по реда, предвиденъ

въ чл. 175 от закона за бюджета, отчетността и предприятитата. Така определените цени да се смятат максимални, като всички видове работа да се отдава от комисията с участието на представител на министъра на финансите, чрез състезание между явилите се работнически групи, ако за извършването на работата се явят повече от една група, желателно да я извършват.

Постановленията на настоящия член остават в сила и действие до отменяването им с закон.

Председателствувашъ Никола Захариевъ: Има думата народният представител г-н д-р Никола Сакаровъ.

Д-ръ Никола Сакаровъ: (Отъ трибуната) И-да народни представители! Ине сме предъ три допълнителни бюджета. Първият — допълнителният бюджет къмъ държавния бюджет за 1941 г. — мина на първо четене снощи и се гледа сега вече въ комисията. Въ този моментъ разглеждаме допълнителния бюджет за железниците и пристанищата отъ кръгло 115½ милиона лева. Следъ него допълнителния бюджет по фондовете, по който нѣма да вземамъ думата и по който ще констатирамъ предварително, че повече отъ 90% отъ него се отнася за пътища и строки.

Тригъ тия допълнителни бюджета надхвърлят сумата 5 милиарда лева. Тоя за фондовете, обаче, има отношение съ кредититъ на Дирекцията за държавнитъ дългове, и затова трѣбва да се каже, че близу 2/3 отъ кредитъ за фондовете се повтаря.

Министърътъ на финансите снощи направи анализъ, по който азъ искамъ да разясня единъ въпросъ. Днесъ и снощи още разбрахъ отъ нѣкои колеги, че съ въ недоразумение по общия размѣръ на сумата, която г-нъ министърътъ на финансите ни даде за бюджетитъ на 1941 г. Това недоразумение трѣбва предварително да се изясни, за да се разбере, какво ни очаква въ 1942 г. Всичкитъ досега минали допълнителни бюджети и бюджетитъ отъ началото на 1941 г., плюсъ една сума отъ кръгло 3 милиарда лева, които министърътъ на финансите ни обясни, че произхождатъ отъ предполагаемитъ суми на събранитъ и събирани динари и драхми, прибавени къмъ тѣхъ и сумитъ на безвъзмезднитъ кредити, които се отнасятъ до временни, непостоянни се непрекъснато всяка година нужди — всмъщность съ за военни нужди, значи, по военното ведомство — всичко това давало една обща сума отъ около 29 милиарда лева и тѣ, разбира се, при презумпцията, че нови кредити следъ тѣзи до края на тази година не би имало. И като направи корекция съ една сума отъ 3.700.000.000 л. кръгло, сумата се сведе къмъ около 26 или 25½ милиарда лева. Тая именно сума азъ разбрахъ за себе си отъ разясненията на г-на финансовия министъръ снощи. До сѣния резултатъ бѣхъ дошелъ и отъ самитъ проекти, отъ тѣхния анализъ, който бѣхъ направилъ у дома, преди да се откриятъ дебатитъ по допълнителния бюджетъ отъ 4.289.300.000 л.

Но за да се разсе едно недоразумение, искамъ да подчертая, че ние всмъщность не се намираме предъ една сума, на която въ 1942 г. би възлѣзълъ бюджетътъ на държавата — 29 милиарда лева безъ коректива, или съ известно процентно увеличение на разходите — къмъ 30 милиарда лева. Съвсемъ не е така. Споредъ смѣткитъ, които могатъ да се направятъ безъ извънреднитъ кредити за мобилизация, споредъ сведенията, които даде финансовия министъръ снощи, и споредъ личното запознание, което азъ направихъ частно къмъ него, въярно ще имаме единъ разходнитъ бюджетъ отъ около 18½-19 милиарда лева за 1942 г. Разумѣва се, както казахъ, безъ сумата за евентуални извънредни разходи, които могатъ да се явятъ въ връзка съ продължаването на войната. А това продължаване би паджало на България, при нейното положение на въоръженъ неутралитетъ, още разходи, свързани съ частична или обща мобилизация.

Така щото, г-да народни представители, когато сега разсъждаваме за оназа, което ни предстои, и то въ много близко време, да кажемъ въ 1942 г., ние трѣбва да имаме предвидъ този анализъ, трѣбва да имаме предвидъ тази сума, тази сводка отъ суми. Така ще имаме и правилно отношение къмъ предполагаемитъ приходи, които ще очакваме да имаме отъ земитъ въ старитъ предѣли и отъ земитъ, освободени и присъединени къмъ България. Азъ оперирамъ въ моето съзнание съ единъ бюджетъ отъ 19-20 милиарда лева за 1942 г., приемамъ 20 милиарда, поради процентно увеличение на разходите.

Касателно сумитъ на обсъжданитъ бюджетопроекти трѣбва да кажа, че всичко се намира, естествено, подъ

знака на военната конюнктура. Азъ правя анализъ на тригъ внесени бюджетопроекти и виждамъ, че фактически 2½ милиарда лева съ прѣко разходитъ на военното ведомство; пакъ съ военни разходи 500 милиона лева за войничкигъ семейста, защото не бихме ги правили, ако не бѣхме въ такова положение; и по-нататъкъ дори още едно допълнение: трѣбва да се вземе и сумата, която е предвидена по бюджета на Главната дирекция за държавнитъ дългове и която сума, кръгло 430 милиона, е всмъщность за плащане на пътища и строки тоже въ тѣсна връзка съ военното ведомство, респективно съ нуждитъ, предизвикани отъ сегашното военно време. Така че около 3½ милиарда лева отъ 4.289.300.000 л. се отнасятъ за тѣзи нужди. Отъ останалитъ кредити около 300.000.000 л. се отнасятъ за администриране на освободенитъ земи; другитъ съ бюджетнитъ допълнения, необходими за старитъ предѣли на царството, включая, разбира се, и Добруджа.

Азъ не намирамъ, прочее, за потребно да се впускамъ по-нататъкъ въ каквито и да е било цифрени комбинации, следъ този анализъ, който ни даде снощи министърътъ на финансите, и следъ туй, което азъ, поради недоразуменията у нѣкои мои колеги тукъ, въ Камарата, искахъ да успея за да определя предварително приблизителния размѣръ на бюджета за 1942 г., за да разумѣемъ какво ще ни предстои, каква е възможността да се покриятъ тѣзи разходи.

Вие виждате въ бюджетопроекта, че г-нъ министърътъ на финансите дава за покриване разходите 1½ милиарда отъ заема 2 милиарда лева, който вече става 3½ милиарда лева и за който засмъ той ни даде снощи освѣтления. Азъ трѣбва да подчертая, че напълно сподѣлямъ, противъ нѣкой мнение, които се изказваха отъ нѣкои колеги тукъ отъ трибуната, че е за предпочитане да се имобилизиратъ събранитъ по разни начини сръдства въ съответни вътрешни или съответенъ вътрешенъ заемъ, отколкото да се стигне по какъвто и да е начинъ до една формална инфлация.

Г-да! Инфлация значи — ако трѣбва да преведемъ тази дума на обикновенъ български езикъ — че размѣрътъ, въ който тя е извършена, е размѣръ, въ който населението е ограбено. Друго значение тя нѣма. И най-главното нѣщо въ този случай е, че не се касае за страна, въ която можешъ да сметнешъ, че съществуватъ сръдства като капитал, които, ако нахвърнешъ съ известенъ процентъ при инфлацията, нѣма да се почувствува голѣма болезненостъ. Въ страни като нашата, която, въпрѣки териториалнитъ си увеличения, въпрѣки перспективитъ, които имаме и които сега се откриватъ, всмъщность си остава въ основата дребнотопанска и сръдностопанска — при това преимуществено селска, значи, земеделска — въ такива страни не може да съществува никакъвъ споръ, че инфлацията означава лишаване на населението, въ негизитъ широки кръгове, отъ значителни проценти на неговитъ най-малки, най-елементарни спестявания. При тѣзи условия азъ напълно сподѣлямъ мисълта, че трѣбва да се употребятъ всички усилия, за да не се стигне дотамъ, и затова смѣтамъ, че не би трѣбвало въ нашето съзнание да има колебание по въпроса за ползата, въ случая за ресурситъ на държавата, отъ събиране на сръдства чрезъ вътрешенъ заемъ. Въ какъвъ размѣръ ще се реализира той, азъ не зная. Нѣмамъ причини да противореча на г-на министъра на финансите по неговитъ предположения и предположения. И азъ допускамъ туй, както той предполага, че тригъ и половина милиарда вътрешенъ заемъ ще бждатъ достигнати и даже надхвърлени.

Тѣзи сръдства, обаче, които вземаме въ случая чрезъ имобилизация въ облигации на държавния заемъ, съ ли излизатъ, които демонстриратъ нѣкакъвъ съгласенъ стопански просперитетъ въ тѣзи кредитни институти, отъ които съ взети? Това не е така. Въ много отношения събранитъ отъ съответнитъ кредитни учреждения — кооперативни банки акционерни и други дружества и предприятия — излизатъ съ именно излизатъ, въ голѣма степенъ произхождащи отъ това, че при съществуващитъ на сегашната стопанска и военна конюнктура тѣ не могатъ да бждатъ пласирани по потворчески за тѣхъ начинъ въ стопанската действителност. Това е единиятъ отъ елементитъ. Нѣма другъ начинъ, по който по-добре да ги пласирамъ. И, споредъ мене, тѣ правятъ много добре, че ги пласиратъ въ облигационенъ заемъ, защото получаватъ минимумъ 2% повече лихва, при това гарантирани съ герба на държавата и немалкаши данъци.

Ето отъ кое гледище азъ, безъ да си правя илюзии за неизчерпанитъ, неограниченитъ възможности — не си правя тѣзи илюзии — безъ да смѣтамъ, че това е непре-

мъжно изразът на някой голям стопански център, искамъ да подчертая, че тѣ добре постъпватъ по този начинъ, защото всѣкакъвъ другъ начинъ, откритъ или покритъ, не опасява, да не би да доведе до сигурнитѣ признания, до сигурнитѣ данни за съспителна инфляция.

И единъ другъ елементъ каза г-нъ министърътъ на финанситѣ. Той счита, че до края на годината отъ новия законъ за извънредно облагане на гражданитѣ отъ сврейски производъ ще постъпятъ около 1 1/2 милиарда лева. Азъ оставямъ тѣя въпросъ откритъ. Касае се изобщо да се получатъ 1 1/2, дори, мислятъ нѣкои, 2 милиарда лева, въ цѣлия процесъ на изпълнението на тѣя законъ, следъ една година и половина. Не допускамъ това да е възможно.

Въ комисията се обяснихме изчерпателно по тѣя законъ и дадохме дума да не се обясняваме по него повече тукъ, въ пленума. Азъ съмъ се научилъ да не говоря, щомъ съмъ далъ дума, и затова сега нѣма да говоря. Въ комисията говорихъ и направихъ достатъчно предупреждения. Не обичамъ тѣзи колеги, които дадатъ дума въ комисията, че нѣма да говорятъ повече, пъкъ въ пленума изтърсятъ всичко, което е казано въ комисията. Това е съвършено лошо. И бихъ пожелалъ — като единъ съветъ — това да не става. Затова именно и азъ нѣма да говоря тукъ повече по тѣя въпросъ. Ще кажа само още, че не мисля за по-нататъшни скоростни акции въ тѣя направление, защото се опасявамъ отъ измѣстване въ нашето стопанство ролята на капиталитѣ вече отъ всѣкакъвъ производъ — не само на капиталитѣ на лица отъ сврейски производъ — отъ национални рѣще въ чуждѣ страни. Лошо е за нашата стопанска независимостъ.

Съ туй искамъ да приключа първата частъ отъ моето говорене въ връзка съ бюджета. Искамъ да подчертая още, че исканитѣ 115 1/2 милиона лева, като допълнителенъ бюджетъ за желѣзницитѣ, сѣ абсолютно необходими. Настоявамъ за тѣхъ. Подчертавамъ дебели, че мѣстото на превознитѣ сръдства — не само желѣзницитѣ; не говоря само за тѣхъ, а изобщо за превознитѣ сръдства — както въ стопанския животъ, така и специално въ сегашната военна конюнктура, е много важно. Отъ гледище на състоянието и развитието на населението, отъ гледище на правилното и своевременно разпредѣлене на превознитѣ сръдства и за продоволствието, които бихме могли да имаме на разположение за населението, ние би трѣбвало да избереме да снабдимъ страната си съ още необходими превозни сръдства. Азъ разбирамъ мнѣнietъ, особено сега, за доставката на такива сръдства, но поне онова, което е канавата, което е преди всичко самиятъ път, което зависи отъ приложението на нашия трудъ, било чрезъ трудоваци, било чрезъ надничари, било по другъ начинъ, ние трѣбва да го направимъ, защото въпросътъ е много по-важенъ, отколкото на пръвъ погледъ може да се мисли. Въ случая нодъ „превозни сръдства“ азъ разбирамъ желѣзницитѣ, жпшната и тѣхнитѣ фактори — всѣвъможнитѣ локомотиви, моторни и други коли и т. н. — безъ да си правя илюзии, че тъкмо днесъ тѣ могатъ да бждатъ въ разположение на страната въ голямо количество. Но не трѣбва по никакъвъ начинъ да намаляваме напътъ усилия въ това направление, за да не се видимъ въ чудо именно въ момента, когато ще преминаваме вече отъ военната конюнктура къмъ мирновременната, която не може да не настане.

Срокъ за настѣпване мирновременна конюнктура не мога да определя, по моето мнение знаете, защото съмъ говорилъ по това нѣколко пѣти тукъ отъ началото на войната досега. Азъ поддържамъ и поддържамъ, че войната първи, тя ще се разшири още, тя ще се задълбочи, тя се вече усложнява, тя става свѣтвна, и сега вече можемъ да мислимъ за нейното завършване, като свѣтвна. Азъ нѣмамъ нищо противъ оноа мнение, изказано по-рано отъ мене, което официално вече тукъ и вънъ се изразява въ различни моменти, при различни случаи; отъ официални мѣста, че действително трѣбва да правимъ нашитѣ разчитъ горе-долу, приблизително, за още две години. И понеже така мисля по въпроситѣ — говоря именно съ огледъ и на превознитѣ сръдства — за тѣя периодъ превознитѣ сръдства, които, паралелно съ тѣхното използване, се изхавяватъ, трѣбва да бждатъ въ широки размѣри подпопвани и гарантирани за нашето стопанство.

Сега, г-да, понеже ние сме по-запознати съ въпроситѣ за нашитѣ стари предѣли, понеже сме минавали много пѣти бюджетъ тукъ, понеже материята по тѣхъ ми е много позната и понеже азъ, като икономистъ, съмъ се занимавалъ съ цѣла България и други страни, имамъ добра представа за положението, затова разбирамъ, че по-близко мѣсто за насъ за въ бждеще и сега е, разбира се, положението въ освободенитѣ земи. Затова именно въ

бюджета днесъ преди всичко се иматъ предвидъ тѣ — не толкова по сумитѣ; сумитѣ сѣ въобще по военнитѣ нужди; но доколкото става дума за организация на наши учреждения, то става дума преди всичко за тѣзи освободени земи. Тѣзи земи, обаче, иматъ тѣя особеностъ, че по своята стопанска структура не представляватъ нѣщо много различно отъ нашитѣ стари предѣли. Казано друго-яче, искамъ да предупредя отъ илюзии нашитѣ колеги, както и обществеността, по отношение препопнитѣ, какво може да се очаква отъ освободенитѣ земи за бждещия държавенъ бюджетъ, въобще за нашето стопанство, за нашата бждеща търговия. Нѣкои си въобразяватъ, че можемъ едва ли не да сметемъ, че отъ тамъ ще бждатъ златни ресурси, които ще дадатъ на България да бжде просто страна едва ли не на нѣкакви голѣми и неограничени възможности. Това сѣ неоправдани увѣщания.

Азъ съмъ съгласенъ не се радвамъ на тѣзи некомпетентни, дори глупави писания, които — не зная защо — така лескомислено се допускатъ отъ нашата цензура, които писания, между другото, правятъ и тѣзи голѣма пакостъ, че създаватъ у наши неприятели, у наши врагове, а дори и у наши приятели, мнение, че България толкова много сега се увеличавала и обогатявала, че чисто и просто бждало да се тури точка на нейнитѣ гранични рамки, а едва ли не да се стѣснатъ нѣкои рамки, които тя вече била дбила. Каточели нѣмало пужда да останатъ днешнитѣ й рамки, каточели тѣзи рамки, тѣзи граници сѣ, които много ще я обогатятъ и каточели въ бждещата организация на Европа ще станѣло нѣкакво нарушение на неизбѣжното, необходимото равновесие между съставляващитѣ я държави. Азъ никакъ не се радвамъ на тѣзи несериозни мнения, че държавниятъ бюджетъ щѣлъ да получи 10-15 или 7-10 милиарда лева, напримеръ, отъ тютюнитѣ. Става смѣшнение, което гозори за абсолютна несериозностъ, преди всичко некомпетентия по въпроситѣ; едно смѣшнение между производство, търговия, свѣтнуално и нейнитѣ приходи, и специално държавния бюджетъ. Азъ съмъ, прочее, много доволенъ отъ това, което снощи каза г-нъ Стамо Колчевъ, като предупреди ония наши колеги, които много го прекариха по въпроса въобще за тютюновата търговия.

Г-да! Азъ съмъ достатъчно запознатъ съ тютюнозата търговия и производство, безъ да съмъ тютюнопушачъ. По тютюнопушенето и по пиенето азъ съмъ „членъ въдържателъ и съмъ билъ борецъ въ тѣя областъ, но съмъ се занимавалъ съ въпроса за тютюна и по-специално съ въпроса за кооперативната тютюнова търговия и производство, особено когато бѣхъ управителъ на Българската земеделска и кооперативна банка, затуй казахъ на мнозина частно: чакайте, бе, тази работа не е поставена така.

Канѣхъ се тъкмо на днешния денъ да направа кратъкъ анализъ на този въпросъ, за да помогна да се разбере тоя въпросъ въ неговата сжщностъ.

Както се разшири въпросътъ, мене ме е страхъ, че той ще ни създаде много голѣми неприятности въ бждеще, поне съ завистливитѣ наши съседи, сега много пострадали. Доволенъ съмъ, че г-нъ Стамо Колчевъ изясни снощи въ общи черти въпроса, и така стана неуждно сега азъ да се простирамъ повече по него. Дълженъ съмъ, обаче — доколкото моето мнение има значение предъ васъ — да подчертая, че казаното отъ г-нъ Стамо Колчевъ — може би сѣ малки резерви за известни елементи отъ смѣтката, която той прочете, за тѣя, която той каза за дадени сортове — въ своята тенденция изцѣло бѣше правилно.

И азъ моля, въ интереса на народното стопанство и на бждещето на държавата, никой да не си служи съ такива фантазии за бждещи приходи на държавата отъ тютюновото производство и търговия въ бждеща обединена България.

И ето защо, г-да. Давнитѣ говорятъ категорично. Обединена България не ще има 10 милиона жители, както нѣкои пипатъ невѣрно; обединена България едва ли ще има около 9 милиона души население, като се има предвидъ, че населението на България въ старитѣ предѣли къмъ днешна дата е около 6 и три четвърти милиона, заедно съ Добруджа. Но приходътъ отъ пушенето на тютюнитѣ, отъ бандеролитѣ, които интересуватъ непосредствено държавното съкровище, не може да бжде по-голямъ отъ полонината, даже ще бжде по-малкъ — отъ този приходъ, който сега държавата получава отъ старитѣ предѣли на страната. Може да се говори при по-далечното развитие за едно приблизително удвояване на приходитѣ, съ огледъ на увеличаващото се население, но да се говори, че българскиятъ държавенъ бюджетъ щѣлъ да получи отъ тютюновата консумация въ България нѣкакъси 6-10 милиарда лева, това сѣ, разбира се, несериозни ра-

бали, дори сж наместни глупости. Онова, обаче, което е сериозно, то е, че въ освободените земи, специално въ Западна Тракия, въ по-малка степен въ Македония, има такова тютюново производство, по количество и качество, което, прибавено към това, което ние имаме въ старите предели на страната, ще удвои това количество и даже ще надхвърли двойния размер.

Но, г-да пародии представители, веднага прави едно предупреждение: да не се лъже никой, че тази работа ще стане така математически, така статистически, както изглежда на пръв поглед. Въпросът за тютюновото производство у нас, Гърция и Турция, за ориенталските тютюни, за големите тѣхно мѣсто въ Сръбна и части Западна Европа — защото ориенталските тютюни сж малко въ сравнение съ това, което се консумира въ Европа — е единъ въпрос, който, още преди войната и за Гърция, и за Турция, и за България, и за трите страни производителки на такъв тютюн, откриваше вече известни опасности касателно приходите за производителите и търговците, поради цените на това производство. Като всичко производство, то е тѣсно свързано съ възможностите и перспективите за неговото планиране. Въ цѣла Европа се развива собствено тютюново производство. И най-големият кулчувач на нашите тютюни, както и на гръцките и на турските — Германия, въ нейните предели до началото на войната, както и въ нейните предели, временни или трайни, въ течение на войната — има стремение за повече собствено производство на тютюни, а ориенталските тютюни играят само ролята на облагородители на харманите. Следователно, никой да не си въобразява, че производството на тютюни, така както е сложено, да кажемъ, за реколти 1939 и 1940 г., а особено въ бъдеще, за старите и за новите предели, е производство въ неограничени размери и съ гарантирано планиране.

Напротивъ, азъ предвиждамъ, че българската държава ще направи по отношение на бъдещото производство на тютюните въ новите предели много по-силно отъ ония ограничения, които сж направени по отношение на тютюните въ старите предели. И ако тя се спре върху ония норми, които максимално сж постигнати до днесъ въ тютюновото производство въ бившата българска територия на Гърция, днесъ българска, и за нашето производство, то ще бъде едно щастливо дѣло, което азъ бихъ желалъ да настѣпи. Но, постарямъ, въ моето съзнание е, че то няма да настѣпи така лесно и скоро, и затова не си права никакви илюзии. Азъ смятамъ, че ще има само известно нормално увеличение на известни производства и ресурси и, следователно, за бюджета и за народното стопанство тоже само известно нормално увеличение на приходите.

Този е главниятъ клонъ на производството въ освободените земи, главно Западна Тракия, а следъ туй зече се нареждатъ други, главно южни, култури, южни продукти, южни плодове, които ние или никакъ нѣмаме, или ги произвеждаме въ сравнително малък размеръ. Въ търговския баланс на Гърция, обаче, тѣ играха голяма роля. Въ търговския баланс на Сърбия не сж играли тази роля, преди всичко по климатически и почвени причини, а и отъ безгрижие. У насъ тютюновата търговия е заемала 40—50% отъ износа; сѣщото е въ Турция.

А тона, което е ново, което е хубаво, което го имамъ, то е прибавка къмъ това, което ние имаме. Общата стопанска структура на тия освободени земи, следъ като изключимъ нѣкои южни растения, и специално тютюна, който хармонира съ нашата, е почти еднаква съ тази на старите предели, е предимно земеделско-скотовъдна. Тя именно земеделско-скотовъдна структура ще наложи нашето отношение за стопанската ни организация въ бъдеще, но ще го наложи само при едно условие, ако ние сами дирижираме, сами уреждаме същото земеделско стопанство и индустрия.

Не помислямъ въпроса за нашата извънъ нашите разбирания и извънъ нашата воля за самостоятелно стопанство на обединена България.

За предвиждания въ бъдещето, азъ бихъ предпочелъ да се движимъ около математическите величини, т. е. да имаме предвидъ казаните данни отъ министъра на финансите. Преди малко азъ взехъ отъ него тия данни, за да не събъркамъ нѣкои цифри, ако не съмъ ги чулъ добре снощи. Процентното увеличение, процесъ, на територията е 36% безъ Добруджа, или 44% съ Добруджа; на населението 27-33%, безъ Добруджа, и 35-38% съ Добруджа.

Като имамъ всичко това предвидъ, азъ бихъ предпочелъ да смятамъ, че тия проценти ще създадатъ увеличение на разходите въ размеръ на половината отъ досегашните. Приемамъ, че производството ще се подобри въ техническата му конструкция. Ще се увеличи и въ своето количество. Приемамъ това увеличение. Движа се много

тия цифри. Давамъ това тълкуване, което подкрепя казаното по-рано по отношение на бъдещия бюджетъ за 1942 г., че ще бъде къмъ 19—20 милиарда.

Но, г-да, като става дума за освободени земи, които сж преживели големи сътресения, не само въ далечното минало при турското владичество, но и сега, непосредствено преди тѣхното освобождение, поради войната, ние трябва да направимъ баланс на станалото. Той сумира къмъ понятието значително и голямо разорение. А щомъ става дума за значително и голямо разорение, тогава ние трябва действително да имаме предвидъ, че въ съвсемъ близко бъдеще, подиръ 6 месеца или подиръ една-две години, ние не ще можемъ да получимъ по отношение на приходите ония резултати, които азъ ви очертахъ, съ огледъ на обективните условия, по отношение на разходите, на разходния бюджетъ. Напротивъ, ще имамъ едно преходно състояние, въ което напътятъ на финансовото чиновничество въ България не ще може да бъде максималенъ, тъй като тамъ тепърва ще трябва да се възстанови и създаде редовенъ стопански животъ. Затова искамъ малко да охладя големите фантазии въ тази област, за да се движимъ въ по-разумни рамки, и съ сигурност, и съ хубави надежди за утрешния день.

Едно ценно нѣщо въ освободените земи е това, че главните пътища, както въ Македония подъ сръбска власт по-рано, така и въ Източна Македония и Западна Тракия, подъ гръцка власт, сж много добри. Главните пътища сж така уредени, че когато ние, бюджетарната комисия, пътувахме, нѣкои парчета отъ тѣхъ минавахме, при това съ отбуси, съ 60—65 км. въ часъ. Това бѣше възможно благодарение именно на добрите пътища, които, въпреки преминаването по тѣхъ на толкова и толкова милиона войски тежести — за повредените сѣщо бѣха взети мѣрки своевременно да бъдатъ поправени — сж запазени добре.

Вѣрно е, обаче, че тия главни пътища-нерви сж въ главните имъ линии, особено въ Македония, шосета, които сж строени още въ турско време, дори около времето преди нашето освобождение. Касае се за оная политика за пътищата, която е ималъ Митхадъ паша преди 75—80 години и по-късно. Пътищата сж имали предимно военно и стратегическо значение, а следъ това икономическо значение.

Забелязва се добре, че както сръбската държава, така и гръцката държава сж употребили усилия въ сѣщото направление. Тѣ сж поддържали тѣзи пътища; тѣ сж ги разширявали; тѣ сж ги подобрявали, обаче пакъ сж огледъ на военно-стратегическата роля, която тѣ играятъ.

Туй е единото положение, което създава и благоприятни условия, но открива и маса мажнотии за доближаването до населението чрезъ пътищата отъ центровете. Съ други думи, казано на обикновенъ езикъ, междуселските пътища, пътища между селата и градовете и между села и села нѣма нито достатъчно, нито добри. И колкото е вѣрно, че централните пътища сж много добри и въ Македония и въ Тракия, толкова е вѣрно и това, че селищата сж отдалечени, особено къмъ Южните Родопи, въ Западна Тракия. Мажнотията за сношения съ тия центрове е голяма, и по-голяма дори въ Тракия, отколкото въ Македония.

Този е първиятъ въпросъ.

Вториятъ въпросъ ни налага задължения, които не могатъ изцѣло да бъдатъ изпълнени понастоящемъ, които не сж могли да бъдатъ изпълнени досега поради досегашната нѣмска окупация и които ще трябва да бъдатъ изпълнени отъ България, е пострѣката на нови пътища, както на желѣзни, така сѣщо и на шосета. Ние минахме по тѣзи мѣста; обиколихме всички тия мѣста; спирахме се, разпитвахме, разучавахме. Азъ разпитвахъ специално и видѣхъ, че тукъ се открива една много голяма проблема. Разрешението ѝ ще струва много пари. Още повече, като се има предвидъ, че възстановяването и на мостовите, които сж били строени солидно, за да отговарятъ на тия хубави пътища, ще струва сѣщо извънредно много пари. А имаме предвидъ и нови пътища.

Изъ най-важниятъ въпросъ е, че нашата държава ще бъде длъжна да направи преди всичко пътища, водещи отъ селата, отъ малките наемки къмъ центровете. Това ще рече, че тя не може да се отнася мащески къмъ населението, къмъ неговите поминѣчни, пазарни нужди, както и общокултурни. Преди всичко това население въ Македония е българско, а и въ Тракия бѣше българско, макаръ днесъ да е повече чуждо. То е сега чуждо, но като резултатъ на специалната политика, следъ наложения ни договоръ за миръ въ Ньой, специална политика, която бѣде наложена отъ Вензелосъ на 27 ноември 1919 г. съ особена ковенция, разваляща частъ отъ Ньойския договоръ.

порт. Чрез тѣй нареченото доброволно изселване и преселване на българитѣ се обезлюди Западна Тракия, Югозападна и Източна Македония. Фактически насилствено бѣше това изселване на българитѣ отъ Западна Тракия и отъ ония мѣста, които днесъ още се намиратъ подъ германска или италианска окупация, ония български краища на Югозападна Македония, които бѣха включени въ гръцката територия.

Откриватъ се задачи, които ние знаемъ, че сѫ важни и тежки. Ние имаме предвидъ, че и у насъ, въпрѣки голѣмия напредѣкъ, направенъ отъ 15 години насамъ по отношение на пѣтицата, пакъ констатираме, че особено нашитѣ селски пѣтици имать още много да претендиратъ за пострѣйки, за поправки и за добро поддържане. Това знаемъ и отъ даннитѣ на министра на благоустройството, давани не веднажъ отъ три-четири години насамъ въ Народното събрание. Знаемъ усиления, които се полагатъ и които трѣбва да се полагатъ още при съставянето на бюджетитѣ за пѣтицата и благоустройството. Затуй азъ казахъ, че това е една необходимостъ, че чѣст по-скоро трѣбва да се направятъ тѣ, и че това не е за удоволствие на нѣкого, а е преди всичко за поминѣка на населението. Вие всички четете, чувате и знаете, че въ Македония, която бѣше подъ сръбска властъ, българщината е запазена, народностното съзнание е запазено въ пейнитѣ жители повече отъ 95%. Това е фактъ. Това е така, съ изключение на скопския край, и специално на града Скопие, къмъ който сръбитѣ сѫ се отнасяли съ особено внимание съ целъ за по-сърбване. Тѣй е считанъ за столица на тѣй наречената „Южна Сърбия“. Никога не е поменавано понятието „Македония“ нито въ географията, нито въ историята, нито въ етнографията, преподавани въ училищата, нито въобще въ литературата. Трѣбва да признаемъ, че въ гръцката литература Македония си е Македония. Въ сръбската, за съжаление, не бѣше така. Това бѣше голѣмо зло за югославската държава; за денационализаторскитѣ централистични великосръбски стремежи; едно зло, което, между другото, е допринесло, може би, въ нѣкои отношения за настоящия резултатъ, при сегашната военна конюнктура.

Г-да народни представители! Въ Скопие и Скопската областъ — трѣбва да се каже открито и честно — сръбската държава е употребила много голѣми усилия, за да извърши известна сръбизация. Но трѣбва да констатираме същевременно, че не е успѣла тази сръбизация въ желания отъ тѣхъ размѣръ. Ако тамъ има значителенъ брой сръбско население, то се дължи не толкова на българите, които били посърбени, а се дължи на това, че на този центъръ, Скопие и неговата околностъ, считанъ за центъръ на Южна Сърбия, сѫ били положени най-много грижи и похарчени най-много сръбства. Тамъ сѫ се установили най-много сръбски граждани отъ бившото сръбско кралство, а преди всичко различни чиновници. Тѣ образуватъ кадѣра на тамошното сръбско население. Тѣ сѫ повлияли, щото процентно българското население тамъ да не бѣде мнозинство срещу сбора на другитѣ народности.

Но когато тия преселници ще си отидатъ на своето мѣсто, откъдето сѫ дошли, за да играятъ тамъ своята роля отъ гледна точка на нуждитъ на югославската държава, тогава вече положението ще се промѣни, българскитѣ елементи тамъ ще преобладава. Органитѣ на българската народна просвѣта ще действуватъ по направление да се оправятъ чисто и просто българскитѣ езикъ на младежката, разваленъ, не затова, че българитѣ сѫ искали да говорятъ чуждъ езикъ — не, г-да, това не е вѣрно, тѣ сѫ искали да говорятъ своя езикъ — по поради това, че не сѫ чували тѣхния езикъ, поради това, че вече 23 непрекъснати години, а и нѣколко по-рано, тамъ не е имало български училища, не е имало църкви, не е имало обществени български мѣста, не е имало публични мѣста, въ които българитѣ да проявяватъ своето.

А щомъ като сѫ били принудени да изпълняватъ функциитѣ на държавата, въ която сѫ били включени, нѣма защо да се учуваме, че населението, което тогава е било на 6-7-годишна възраст, а сега е на 30-годишна възраст, знае и говори езика, който му е било запознатъ да говори. Не може да говори другъ.

Въ това отношение азъ съмъ недоволенъ отъ факта, че нѣкои граждани у насъ, повлияни по-рано отъ тѣй наречената македонophobia, прекаляватъ много, когато смѣтатъ, че се касае за нѣкакво изневѣряване на българското народностно съзнание.

Таско Стоилковъ: Не е вѣрно това.

Д-ръ Никола Сакаровъ: Ти не ми казвай „не е вѣрно“, защото всички ще разбератъ, че не е вѣрно това, което азъ казвамъ.

Таско Стоилковъ: Азъ съмъ съгласенъ съ Васъ.

Д-ръ Никола Сакаровъ: Понеже прекъсвашъ неумѣстно, ще излѣзе обратното.

Деянъ Деяновъ: Правите една мнѣ вѣрна констатация.

Д-ръ Никола Сакаровъ: Разбира се. Искахъ да подчертая нуждата отъ пѣтица, особено за селското население. Г-да народни представители! На насъ, интелигенцията, на насъ, тѣй нареченитѣ граждани, които сме раждани и живѣли въ голѣми градове, да не ни се вижда чудно, че не само у насъ, не само въ нашето минало, не само въ миналото на България като провинция на турската империя, а винаги и навѣкъде, у всички народи, за нашия специално, българското национално съзнание, българското народностно чувство е поддържано, подъ турското и чуждото владичество, въ робството, преди всичко, най-здорово и най съ упоритостъ отъ селскитѣ маси. (Ръкоплѣскания). Къмъ градското население бѣ и зовътъ — народностно осъзнаване на Пансий въ 1762 г. Затова пакъ и сега констатираме, че не само общо въ Македония, а дори и въ Западна Тракия и Източна Македония, гдето градовѣтѣ, и Стрессъ, и Ксанги, и Гюмюрджина, и Драма, и Кавала и Деде-Агачъ, а и Демир-Хисаръ, въ по-далечното минало сѫ били пакъ кръстосани главно съ гръцки и турски елементи и тогава сѫ имали повече български елементи, отколкото днесъ; въ селата обаче, сѫ запазени българитѣ, доколкото не сѫ изселени.

За българитѣ ние имаме отпреди 70 години султански документъ — фермана за паната Екзархия, за областта на българската Екзархия, и то още тогава, когато нѣмаше българска държава, когато нѣмаше наша пропаганда, когато българитѣ бѣха потиснати отъ Фереръ, бѣха потиснати и отъ турската държава; именно въ оный време тая турска държава е дала добро опредѣление за територитѣ, населявани съ българи. Въ оный време — подчертавамъ — селата на сѣщитѣ тия територии, и специално въ западнотракийскитѣ мѣста, сѫ били пакъ въ мнозинството български. И днесъ, колкото и малко да сѫ българскитѣ фамилии, запазени въ тия краища, пакъ най-голѣмиятѣ тѣхенъ брой се намира въ селата на Западна Тракия.

Деянъ Деяновъ: Абсолютно вѣрно.

Д-ръ Никола Сакаровъ: Ето откъде произхожда голѣмата необходимостъ за всѣкакви грижи, на първо мѣсто за селянитѣ. Ще рече, въ случая, грижи за пѣтицата. България трѣбва да си постави задачата да свърже възможно най-бързо селското население въ Македония и въ Западна Тракия съ централнитѣ пѣтици, съ градовѣтѣ, съ пунктоветѣ на пазаритѣ, съ мѣстата, въ които клокочи икономическиятъ животъ, за да му създаде условия за стопански и културенъ животъ. Не само да се радватъ като българи, че сѫ освободени, а че се грижатъ за тѣхнитѣ всестрани нужди. Особено жителитѣ въ Македония, които бѣха подъ сръбска властъ, сѫ научени да бждатъ гледани като чужди чада. Въ Сърбия е имало винаги убеждението, че тия хора не ще могатъ да бждатъ денационализирани и задържани, приобщени къмъ държавата. И ако въ Гърция има, наистина, направено много повече, то е затова, защото тамъ е било доведено гръцко население. Тамъ положението е ясно. Ние трѣбва да направимъ анализъ ясенъ и категориченъ и да признаемъ фактитѣ. Вѣрно е, че тамъ гръцкото население е чуждо, дошло главно отъ другде.

За България се открива голѣма задача — кога ще стане това възможно, азъ не мога да опредѣля датата — да започне здрава и неотмѣнна колонизаторска политика, която преди всичко да върне на мѣстата по възможностъ по-бързо и по възможностъ по-пълно български елементи, на които родинитѣ мѣста сѫ въ Западна Тракия, и поселението по другитѣ мѣста на Македония. (Ръкоплѣскания). Да не се упражняватъ насилия и тормози надъ завареното население.

Менъ, обаче, г-да народни представители, смущава другъ въпросъ, съ който ще свърна подиръ малко. Оставямъ го сега настрана, за да завърна съ тази моя централна идея за пѣтицата. Желѣзопѣжната линия, наречена Жонксионтъ, връзката Цариградъ — Деде-Агачъ — Солунъ, е линията, която, поради разрушенитѣ мостове, е пострадала нанѣсно. Това е линия, която въ свои отдѣлни части може да бѣде възстановена по-бързо, но едно редовно съобщение, както трѣбва да се подразбира за икономическиятъ нужди по тия мѣста, па ще може да има така скоро. Всѣкакъ това ще трѣбва да се направи. Тя е свързана съ задѣлжениа къмъ една чужда компания. Това сѫ въпроси, които азъ повдигамъ сега, за да ги имате предвидъ. Разбирамъ тѣхната важностъ, но ги прескачамъ.

Само намеквам за тях, за да знаете, че ще има да се изясняваме и по тях. Не бива да си въобразяваме, че всичко там е гладко и ясно, както нкой случаше писачът, който знае да пише стихотворения и знае да гълти български език, въ свонти литературни упражнения пише, че там има само чудеса. Дурь бакалът! Не е така въпросът. Има условия, които не ще може така леко да се отминат и по които ще трябва да се разберем с много заинтересувани и с придобити права. Все пак ще трябва да ги измайсторуваме, трябва да ги уредим. Аз не съм вече за там, като доста възрастен — кой ме знае кога внезапно ще свърша. Думата ми е за младите, те ще решават тия нови задачи.

Един народен представител: Да не става това скоро.

Д-р Никола Сакаров: Хайде да бъде така! Действително мъченич е въпросът с колонизацията, но трябва да се реши. Това е необходимост за нас.

Аз съм обмислял и изучавал този въпрос. Искате с две думи само да споделя с вас моето мнение за необходимостта да се действа по него. Настоявам по това, макар че още отзвара разбрах от една декларация на министрите Филов и Божилов въ бюджетарната комисия, че въ това направление се действа, и то по същия начин, както аз намеках. Значи, въ това отношение можем да бъдем щастливи и да насърдим, да помогнем, а не само да изискваме да стане.

Г-да! Туй беше по отношение на пшаницата и колонизацията. Касателно общия поминък трябва да кажа следното. Въ Сърското поле, въ Драмското поле, въ Солунското поле има великолепни условия за напояване, за оросяване и за отводняване. На това е обърнато внимание от страна на гръцката държава, по простата причина, че по големата част от нейното продоволствие с зърнени храни тя взема от чужбина. Опита се и да замести една част от вноса с произведеното въ тия полета. Успяла е значително. Днес за България постигнатото от грците е едно благоприятно условие.

Не зная по-добро дѣло — като изключи нашата „Вжча“, която е на други начала като електрическа централа — на Балканския полуостров от това за земеделното. Едва ли има друга рѣка така хубаво канализирана, както е случаят с Струма.

Но, г-да народни представители, като отидете там на Струма, преди да се отправите към Места, веднага се отзовават върѣдъ полето при една граница, която и на най-несведущия човек по военна стратегия, на един неслужил войник, обикновен гражданин, прави впечатление, че е ненормална граница, че нѣщо е грѣшка станало. Тѣй не може да бъде. Не може това поле да бъде раздѣлено по този начин с граница тази рѣка. И като погледне гребенитъ на планинитъ отгати, веднага разбирате, че не може ти да стоиш долу въ рѣката, а противникът ти да стои горе на върховетъ. Очевидно има нѣкакъвъ кусуръ въ тая граница.

По отношение кусурѣтитъ на границитъ ще кажа на края нѣщо.

Аз се надѣвамъ, че тѣ ще бъдатъ поправени. Призовавамъ народното представителство да употреби всички усилия въ туй направление, съ слово и съ перо, за да помогне на страната. Словото и перото трябва да бъдатъ свободни и да се използватъ въ интереса на България. Да не си правятъ удоволствие съ него нѣкои фаворизирани, но забъркани глави, които не разбиратъ въпроситъ, а само прѣчатъ.

Ето защо, г-да народни представители, аз казвамъ, че това дѣло ще ползува много земеделното и скотовѣдството на България. Мене ми беше много мъчно, когато въ Сѣрѣс въ конференцията съ нашитъ служебни органи — такива конференции имаме почти въ всички градове, а въ Скопие конференцията беше въ театъра, заедно съ много граждани; подобна голѣма конференция съ граждани имаме и въ Битоля и другаде — забелязахъ, че нѣкои наши органи, агрономи и други, даваха несериозни доклади и, като въроитно смѣтаха, че ние сме невежи, затова говорѣха топганджийски и невѣрно. Тогава аз си позволихъ да взема думата, да наруша реда, който си бѣхме уговорили, за да имъ чета евангелие, че имъ благодаримъ за такива работи, че нѣма защо да правятъ поведение, а да говорятъ истината, да изучаватъ сериозно и изчерпателно въпроситъ, да гледатъ хората и нѣщата съ очитъ си и да слушатъ хората съ ушиитъ си. Отъ това нѣма да пострадаме. Отъ истината ще спечелимъ всички. Нѣма да се повдигне повече отъ заслужената мѣрка грѣцкитъ авторитетъ отъ това, че сме узнали и казали истината. Сѣрското

поле и Драмското поле се великомерно напояватъ сега. Полето на Солунъ представлява благоприятни, великолепни условия за развитие на ценни култури. Това е направено отъ грците. Аз казвамъ „браво“ на тия, които сж го направили. Не трябва да се понижава това, което е направено. Ние благодаримъ за направеното и ще го използваме разумно, ще го разширимъ и подобримъ. Българскитъ духъ е виталенъ тамъ, пакъ да бъде българско!

Аз не мога да не кажа за територията на югъ отъ Скопие, че тамъ сѣрбската държава се е отнасяла като мащеха. Кѣдето минешъ, кѣдето спрешъ, чувствувашъ, че това е било повече чуждо за централната власт. Самата централна власт е смѣтала, че тия мѣста нѣма да бъдатъ вътрѣн на нея. Тия хора, българитъ-македонци — разсѣждавала е централната власт — нѣма да станатъ сѣрби, затова оставате ги по дяволитъ! Не сж ми казали това, но така разбирамъ тази работа.

Ето защо, г-да народни представители, като правя и това разграничение, между сѣрбската и грцката власт, аз смѣтамъ, че съмъ ви обърналъ вниманието на по-главнитъ елементи отъ първитъ задачи, които за насъ се откриватъ въ бъдеще.

Касателно въпроса за прехраната на населението тамъ ще кажа следното. Щомъ прехраната у насъ сѣрѣз извести мѣжнотин, щомъ се принуждаваме да вършимъ известни рационирания чрезъ купони, ограничавания количествата, разбирамъ, че и тамъ не може да бъде добре. Обаче аз имамъ друго мнение. Аз мисля, че ние въ старитъ предѣли на страната може би и дори трябва по отношение на прехраната да изтърпимъ по-тежки условия, но непременно да улеснимъ прехраната на населението въ освободенитъ земи. Защо? Защото, г-да народни представители, когато ние се движите въ Македония — не казвамъ друго и за Западна Тракия, макаръ тамъ, понеже е чуждо засега, да е по-обяснимо това — ние чувствувате, че нѣкъде витае нѣкакъвъ духъ на пропаганда, който произве височинитъ на Македония и който духъ говори въ смисълъ, като че тая територия не ще остане българска! Нѣкаква пропаганда отъ нѣкъде-си прорѣзва път, нѣкаква организирана пропаганда намека на населението въ тия области, че трябва да си стои по мѣстата, да бъде спокойно и да знае, че сегашното положение било временнo!

Г-да народни представители! Аз дохождамъ до пункта, който е краятъ на моята речъ и който ще развия само въ 10 минути. Аз съмъ решилъ да говоря по-малко отъ времето, което ми дава правилникътъ и затова не се безпокойте скоро ще свърша.

Въпросътъ за тази пропаганда е най-тежъкъ, разумѣва се, въ Западна Тракия, защото нашата власт не винаги е въ положение да разбира езика на тази пропаганда и да разбира действителнитъ отношения на представителитъ на интелигенцията тамъ. Така тя не винаги ще може да разумѣва накъде отива работата. Обаче аз твърдя — това е единъ въпросъ, по който приятно ми беше, че г-нъ министъръ-председателъ отзвара гори, като застъпи съ нѣколко думи същото мнение — че всѣщностъ грцкото население въ Западна Тракия не е напълно грцко население съ психиката и разбиранията на грцкото население отъ Пелопонезъ и въобще отъ стара Гърция. Грцкото население въ Западна Тракия е сборъ отъ население, което дойде тамъ следъ 1923 г., следъ сключване договора за миръ въ Лозана, между Турция и Гърция, следъ като Турция разби Гърция при рѣката Сакария, следъ като Турция всѣщностъ би Англия, която тикна Гърция за война съ Турция. Тогава се реши това изселване на грцитъ отъ смирненския вилаетъ — който чрезъ системата на Версай бѣ даденъ на Гърция — отъ Мала-Азия, отъ Цариградъ и отъ една частъ отъ Източна Тракия. Споредъ официалнитъ данни, съ които разполагамъ, отъ тамъ бѣха изселени за Гърция кръгло 1.220.000 души. Една частъ отъ тия преселници дойде и въ Западна Тракия и Източна Македония.

Въ грцката политическа история на последнитъ години — доколкото съмъ я следилъ, а това съмъ правилъ достатъчно — винаги смѣтаха тия краища, Западна Тракия и Източна Македония, за краища, съ които се правѣше политика въ Атина. Тия краища въ политическитъ борби се носѣха отъ идеи, които не винаги сходяха съ задачитъ, поставяни отъ Атина. Въ столицата ставаха много прѣврати презъ последнитъ години, но по тѣхъ тия краища не се считаха непременно свързани изцѣло съ новото отечество, съ другата Гърция. Ето защо права е мисълта, че тамъ съществуваха раздвоения. Следователно, уреждането на отношенията съ тамошното преди всичко коренно население въ бъдеще ще има тази добра страна, че ще може да се възползуваме отъ това неединство. То ще помогне

на България за уреждането на тия краища и тяхното българяване чрез колонизация. Тя трябва да засегне преди всичко ония, които изгониха от там, и след това други бължани от преди и след войните.

По нашата статистика за селско-стопанското настаняване на бължанците тй изобщо наброяват 132-133 хиляди души и заедно съ още около 120.000 души, настанили се по градовете — всичко стават около 252.000 души. Тая статистика официално е публикувана от нашата Дирекция за настаняване на бължанците. Аз я провтрих снощи и затова ви давам тази цифра, взета от там.

Този въпрос, г-да народни представители, е свързан с друг един въпрос. Той е въпросът за източната граница на тази Западна Тракия — за рката Марица. Г-да народни представители! Само една фраза ще ви кажа, която, моля, всъки да има предвид. Убеден съм, че всъки ще почувствува правотата на моите думи и всъки ще има същит отношения и чувства. От 60 години ние имаме наша национален химн — „Шуми Марица“. Ама, г-да, удобно ли е, може ли да се счита за завършен въпросът за българското национално обединение, ако Марица шуми въ чужда територия? (Ржкоплъскания) Очевидно е, че Марица трябва да шуми въ българска територия.

Аз не вземам тук страна, какъ и кога ще действа по тоя въпрос българската държава. Аз съм длъжен да кажа, че желая да умра, след като този въпрос бъде наясно, след като бъде така решен, за да не се промъня химна въ смисъл да шуми било Места, било Струма. Хубаво си шуми Марица, тукмо там, където се влива въ морето, както всички рки шумят най-добре там, където се вливат при своит устия. Нека голъмит фактори на политиката му намърят колаж! (Ржкоплъскания)

От там се отнасят малко по-назад и стигам до един друг въпрос на миналото. Г-да! Аз принадлежа към ония, които още въ 1913 г. считаме пакъ тукъ, на тази трибуна, че политиката на българската държава по никакъв начинъ не трябва да изхожда отъ аспирация, които би могли да граничатъ или да намекуватъ за нѣкакви завоевания.

Ето по коя причина, преди нѣколко седмици азъ тукъ ви казахъ: Г-да! Отъ гледище не само филологическо, отъ гледище не само на етимологията, азъ предпочитамъ да наричаме сегашна България „обединена“, а не „Велика България“. Искамъ дори съ тоя изразъ да избѣгнемъ опасността, ако говоримъ за „Велика България“, да ни кажатъ, че за нѣкакво завоевание се мисли или че е направено вече. Не, г-да, къмъ обединение се стреми, да се обедини иска българскиятъ народъ. Обединена България! Тя е достатъчна: въ нейнитъ действително национални граници ще се твори дѣлото на България. Не велика България, а обединена. Така, и само така, дѣлото може да бъде осигурено.

Това предполага, че никакво завоевание никой не е искал, нито иска, нито ще поиска. Така целиятъ на българската политика предварително биха били спечелени въ съзнанието на всъки солиденъ и отговоренъ умъ въ Европа и въ сѣвта, който признава, че всѣка нация трябва да живѣе заедно, че трябва да се обедини. Никакви по-нататъшни тѣкувания и прѣтѣжувания, за други съображения и цели на миренъ творчески животъ за всички.

Въ този смисълъ искамъ да ви предупредя за правилното схващане на израза, който ще употребя по отношение на Солунския басейнъ и на Солунъ. Азъ бѣхъ противникъ на максимализма, недържашъ смѣтка за реалнитъ политически условия тогава, въ спороветъ въ Икономическото дружество и вънъ отъ него въ 1913, 1914 г. и по-късно. Касаеще се за маневри и претенции на известни държави за Солунъ. А наши твърдѣха, че България безъ Солунъ не може. Азъ твърдѣхъ и твърдя, че по-скоро Солунъ не може безъ Вардарската долина.

Г-да! Азъ разбирамъ значението и ролята на Солунъ; зная аспирациитъ на бившата Австро-Унгария; зная и аспирациитъ, паралелно съ тяхъ тогава, а и днесъ, на Италия. Разбирамъ аспирация и на други, които сж за цели въ по-далечната нѣмъ политика. Много ми е ясно това, разбирамъ го. Не е време да го обяснявамъ сега.

Но азъ разбирамъ и друго, което е много важно. За него ще кажа нѣколко думи. То е следното.

Нещастниятъ гр. Солунъ! Следъ турското владичество той се намиралъ все нѣкъде, дѣто не му е мѣстото. Той страда. Солунъ не е Солунъ. Развитието на пристанището Солунъ се опитаха да съживятъ по пътя на антрепозити и транзити, но не сполучиха. Защо? Защото югославската

държава, която имаше свои изходи чрезъ пристанищата на Адриатика, естествено, не водѣше своя трафикъ презъ Солунъ и Солунското пристанище, а презъ Адриатика.

При гръцкото владичество, прочее, Солунъ не можа да се възползува нито напълно, нито достатъчно отъ оная територия, която лежи по бреговетъ на Вардара. Тя пкъ се намиралъ главно въ ржцетъ на Югославия. Значи, Солунъ въ това време не се е ползувалъ отъ своята собствена територия, отъ своята собствена околност, или, както я наричатъ по нѣмски, отъ своя хинтерландъ.

Солунъ, повтарямъ, не можа да се издигне въ гръцки ржца, макаръ Гърция да е страна съ близу 200 голѣми и малки пристанища, защото именно той е отклоненъ отъ цѣлия басейнъ на Вардара и на ржкитъ въ Македония. Югославиянскиятъ трафикъ се насочвалъ къмъ Адриатика, а ние бѣхме настрана. Въпрѣки усилията на гръцката държава, България да се задоволи съ свободна зона въ Солунъ, въпрѣки че Югославия имаша такава зона, Солунъ не можа да върви, не можа да се развие; той остана не-използуванъ за Балканитъ.

И затуй азъ се обръщамъ къмъ тия, които ще решаватъ въпроса, и имъ казвамъ: ако вие не вземете това подъ внимание, ще опростите Солунъ.

Прочее, налага се едно заключение, споредъ констелацията на силитъ, тъй както тй сж разположени: която държава владѣе Вардара и неговия басейнъ, тй, естествено, трябва да владѣе и Солунъ. Това е една научна, фило-софско-историческа и стопанско-политическа постановка на въпроса, която трябва да се има предвидъ въ една конференция за миръ или при нѣкакво решаване на тоя въпросъ. Трябва да се изнесе съ перо и слово, съ здраво мотивирана мисълъ това положение.

Не ще може да ме опровергае никой, тъй като никой не ще може да докаже, че Солунъ ще бъде въ положение да се развие нѣкога, ако е откъснатъ отъ неговия хинтерландъ. Безъ това той не ще може да играе достатъчна роля било по отношение на антрепозити, било по отношение на транзити.

Това, обаче, е мое мнение, което никой не задължава. Доколкото азъ, като икономистъ, мога да защитавамъ едно мнение по такава материя, защитавамъ това становище и смѣтамъ, че не бъркамъ въ очитъ на-никого.

Така ще се помогне за доброто развитие на Солунъ и за използуването му отъ Европа и отъ сѣвта. И Солунъ ще се ползува тъй, както го е създала природата, въ онзи прекрасенъ заливъ, въ който се намира. (Ржкоплъскания)

Г-да народни представители! Въ края идая единъ другъ въпросъ. Съ много патентовани патриоти не се мѣшамъ. Много патриотари считатъ, че иматъ татин за патриотизъмъ. По това азъ мълча; наблюдавамъ ги и отдѣлямъ патриотитъ отъ патриотаритъ, използувачитъ на патриотизма. Патриотизмътъ може да се нарече вродено чувство, вроденъ дългъ за нормалния човѣкъ. Така го чувствувамъ азъ.

Но напоследѣкъ започва да се чувствува нуждата отъ една промѣна: ние се чувствуваме българи, т. е. българи отъ потеклото на прабългаритъ. Чувствуваме своята история отъ близу 1300 години, изминали въ величие и робство и стремимъ за ново величие, отъ времето, когато прабългаритъ се претопяваха въ славянитъ на Балканитъ. Днесъ се налага, българитъ да се чувствуватъ българо-славяни, защото се носѣга върху тяхни славянски святи. Какъ ще върви тая работа — не зная.

И като чувствувамъ така, отивайки къмъ Охридъ съ моитъ колеги, почувствувахъ най-напредъ, че, наистина, като се приближавате къмъ Охридъ, започва да витае нѣкакъвъ особенъ духъ. И вие съ пренасяте, безъ да се движите иначе въ областта на призрачните философи, а просто се пренасяте въ единъ особенъ миръ, който ви завладява съ своето, съ духовното, съ полета за свобода и човѣчност. Тукъ още преди 10 рѣка е витаелъ духътъ, който се нарича духъ на българския народъ или на българщината.

Вие влизате въ Охридъ!

Преди да влѣза въ портитъ на Охридъ, стреснахъ се въ тоя блѣнъ и почувствувахъ реалността. Отсѣче ме една дума, която каза охридскиятъ околийски управителъ. Азъ бѣхъ въ автомобилъ — така сѣ бѣхме наредили съ колежитъ — на битолския директоръ г-нъ Павловъ, единъ много интелигентенъ мъжъ, мой познатъ отъ 30 и нѣколко години, отъ Цариградъ, когато той съ още трима българи бѣше депутатъ въ парламента. Много добъръ изборъ е направенъ съ него. Той е загриженъ за положението тамъ; той е голѣмъ родолюбецъ; родомъ е отъ Скопие. Въ сжщия автомобилъ бѣха и г-нъ Йоновъ и

г-н Стоян Никифоровъ. Посрещна ни околийският управител, запасен офицеръ, отъ по-високъ чинъ, но единъ оригиналенъ човѣкъ, който ми хареса. Разбира се, той трѣбваше да каже три думи за докладъ на директора си. Той ни посрещна, прочее, съ думитѣ: „Г-да! Добре дошли, но да бѣхте заедно съ васъ докарали и два-три камiona брашно.“ Азъ рекохъ: не Ви познавамъ, г-нъ околийски управител, но азъ ще Ви коригирамъ. Вие се изразихте непълно. Шомъ е такова положението — на този денъ, началото на юний, така бѣше, това не вѣрвамъ да е постоянно и днесъ — азъ смѣтамъ, че трѣбваше да кажете: г-да, добре дошли, но по-хубаво да не бѣхте вие дошли, но да бѣхте пратили 2-3 камiona брашно. Така почувствувахъ и така му рекохъ.

На другитѣ мѣста, които обиколихме, се фотографирахме, като по-стари, въ първитѣ редове, но този пътъ съ стреснахъ и избѣгахъ отъ моя приятелъ Кюсеиановъ, председателя на комисията, за да не ме фотографиратъ.

Казахъ на Федя Чорни: я бѣгай, Федя, назадъ, тая работа съвсемъ я объркахме, шомъ е такова положението. Тая работа трѣбва да бѣде поправена още сега веднага. Ние знаехме отъ изнесени факти въ бюджетната комисия, че доста реквизирани камioni сж въ бездействие, не сж употребени за пуждитѣ, за които сж купени или реквизирани. Лори не е трѣбвало да се реквизириратъ. Това преживѣхъ, когато пристигнахме въ Охридъ.

Влязохме въ Охридъ. Почувствувахме духа на българщината. Изправихме се на пристанището. Питами: докжде се постиратъ нашитѣ граници? И чухме отъ кмета, тамошенъ адвокатъ, българинъ, да казва: „Отъ тукъ приблизително на 5-6 км. налѣво по брѣга на езерото.“ — А манастирътъ „Св. Наумъ“, светилището на българитѣ? — „То е пакъ на 20 км. отъ нашата граница, пакъ налѣво.“ — Ама, моля, какъ така! Ние сме учили толкова години, и всички български поколения сж учили и знаятъ, че Св. Климентъ, Св. Наумъ, Ангеларий, Гораздъ и още други сж българци, българославяни, творци на българската речъ и духъ, а тамъ узнахме, че тѣ били албанци! Не било вѣрно това, което знаемъ отъ историята. Преобърнала се единъ видъ цѣлата наша история наопаки. Ама, г-да, вие да вземате нѣкаква грѣшка? Разумѣва се, казахъ, тукъ има нѣкаква грѣшка. Ще се оправи тая работа, вѣрвайте. Тѣ казваха: дано! Една бабичка се прекръсти, както прилича въ таква случаи.

Двама-трима наши колеги трѣбваше да отидатъ въ Струга да взематъ разрешение за нашето отиване въ „Св. Наумъ“. Тѣ се обляскаха съ сѣщото нѣщо: съ плачове и ридания на българци, останали полъ чужда власт, и се върнаха. Всички бѣха много огорчени отъ този комендантъ, отъ който зависеше да даде разрешение. Той далъ разрешение, безъ да бѣде то всъщностъ разрешение. Ние решихме при тия условия да не излагаме нашия престижъ, като народни представители, и безъ да знаемъ дали ще можемъ да отидемъ другъ пътъ въ „Св. Наумъ“ не се решихме да отидемъ. Върнахме се дълбоко огорчени.

Това, разбира се, е въпросъ на политика, въпросъ на целесобразностъ, на тактъ, но мене ми звучи въ главата речта на онзи тетовски адвокатъ, която той държа въ театъра въ Скопие, въ която каза: „Азъ не мога да се върна тамъ. Г-да! Вие знаете ли, какъ ние сме живѣли нѣкога въ турско време — това ни е разиравялъ дѣдо ми и баща ми — знаете ли, че и днесъ така злобещо се въргатъ ятаганитѣ отъ ръководители албанци въ нашия градъ?“

Г-да! Все пакъ азъ съмъ убеденъ, че войната ще продължи, но при нейния край — отъ никой лагеръ, отъ никоя страна, отъ никоя държава, никой не ще може да възразява, шомъ България само национално ее обединява, никой не ще може да възразява, г-да народни представители! Това ще бѣде и въ интереса на мира на Балканитѣ, въ Европа и въ свѣта. Азъ се занимавамъ отъ много години съ география, етнография, съ история; у дома имамъ много глобуси, карти; обичамъ много да се занимавамъ съ тия работи; чель съмъ на много езичи книги; имамъ карти, изработени отъ учени въ Англия, въ Русия, въ Германия, въ Австрия, въ Италия, въ Сърбия, въ всички държави. Отъ тѣхъ зная най-категорично, че западниятъ краища на България, отъ северозападъ до югозападъ, сж български, макаръ да сж били подъ сръбска и грѣцка власт.

За голѣмо съжаление, днесъ още има сѣзи и градове, съ повече отъ 250.000 души, българци, които се намиратъ, вмѣсто въ българскитѣ граници — за да се завърни българското национално обединение — въ чужди граници, въ албански и чужди граници.

Г-да! Безъ да говоря повече, нека да бѣдемъ убедени, че въ край на войната никой не ще може да откаже мотивирано нашитѣ етнографско-исторически и географски права.

Но условието за това е, че българската държава не трѣбва да иска и да взема нито стѣнка чужда земя.

Българската държава, при днешната военна конюнктура трѣбва да иска и да получи, по всички дипломатически пътища, съ всичката тактичностъ, съ всичката честностъ въ отношенията съ съюзници и приятели, своето национално обединение — безъ чужда земя, безъ завоевания — да получи само това, което е чисто българско — българска земя, българско съзнание, българско население. (Продължителни ръкоплѣскания и гласове „Браво!“)

Председателствуващъ Никола Захаревъ: Понеже списъкътъ на ораторитѣ е изчерпанъ, ще пристѣпимъ къмъ гласуване.

Кои то г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 115 502 000 л. моля, да вдигнатъ рѣка Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Моля ви да се съгласите да предимъ дневния редъ, като, вмѣсто точка четвърта, разгледаме точка дванадесета отъ дневния редъ — второ четене на законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на държавата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 4 289 300 000 л.

Кои то приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ разглеждане на точка дванадесета отъ дневния редъ:

Второ четене на законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на държавата за 1941 бюджетна година, въ размѣръ на 4 289 300 000 л. — бюджетенъ проектъ на Министерството на народното просвѣщение.*)

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

Министерство на народното просвѣщение.

§ 1 Заплати за личния съставъ — 71 520 000 л.

Въ обяснителната таблица на стр. 27 „Областни училищни инспекции въ гр. Скопие, Битоля и Кавала“, комисията замѣни накрая думата „Кавала“ съ думата „Ксанти“.

На стр. 30, пунктотъ отъ 11 до 20 добиватъ следната редакция:

11. Струмица — гимназиаленъ клонъ	
12. Кавадарци	„
13. Гевгели	„
14. Пиротъ	„
15. Неготино	„
16. Радовишъ	„
17. Кратово	„
18. Ресенъ	„
19. Берово	„
20. Кочани	„

Председателствуващъ Никола Захаревъ: Които приематъ § 1, съ докладванитѣ измѣнения въ обяснителната таблица, моля, да вдигнатъ рѣка Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 3)

Председателствуващъ Никола Захаревъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 6)

Председателствуващъ Никола Захаревъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 11)

Председателствуващъ Никола Захаревъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ рѣка Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на параграфитѣ и обяснителната таблица, вижъ приложеното съелъ 8. заседание.

Докладчикъ: **Стамо Колчевъ**: (Чете § 30)

Председателствувашъ Никола Захариевъ: Който приема ъ § 30, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 32)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ § 32, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 33)

Председателстваващ Никола Захариев: Които приемат § 33, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ: Стамб Колчевъ; (Чете § 34)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Който приема § 34, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Стамо Коячевъ: (Чете § 35).

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които прие-
матъ § 35, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Председателстващъ Никола Захарневъ: Които приематъ § 36, моля, да подпишатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 37)

Председателстваващ Никола Захариев: Който приема § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 38)

Председателстващъ Никола Захаревъ: Който присматъ § 38, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамб Колчевъ; (Четъ § 39)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 39, мога да вдигнат ръка. Мнозинство, Съборното приема.

Докладчикъ Сгано Колчевъ: (Чете § 41)

Председателстваващ Никола Захариев: Които приемат § 41, моля, да влигнат ръка. Мнозинство, Слънцето приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чето § 42)

Председателстваващ Никола Захариев: Които приемат § 42, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 43)

Председателстваващ Никола Захариев: Които приемат \$ 43, моля, да вдигнат ръка. Множество, Събранията приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 44)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които прие-
магъ § 44, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събра-
нieto приема.

Докладчикъ Стамб Колчевъ: (Чете § 45)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Конто прие-
мать § 45, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Председателствувашъ Никола Захарневъ: Който прие-

Моля г-на докладчика да прочете законопроекта.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за допълнителни бюджетни кредити по бюджетитъ на разнитъ фондове на държавата за 1941 бюджетна година.

Г-да народни представители! Със предлагания ви законопроектъ за допълнителни бюджетни кредити по бюджетитъ на разнитъ фондове на държавата за 1941 бюджетна година се предвиждат кредити за личен състав и веществени разходи за учрежденията и службитъ, които ще следва да се откриятъ и устроятъ въ освободенитъ презъ 1941 г. земи, за нѣкои отъ фондоветъ, управлявани отъ министерствата и дирекциитъ.

Отъ приложенитъ къмъ законопроекта подробни таблици се вижда, че исканитъ кредити се отнасятъ за откриването на най-необходимитъ учреждения и служби, които ще трѣбва да бъдатъ заети отъ щатни служители по нѣкои отъ фондоветъ, а така също и за най-належащитъ веществени разходи.

Като ви излагамъ горното, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и гласувате предлагания ви за цѣлта законопроектъ.

Гр. София, юлий 1941 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за допълнителни бюджетни кредити по бюджетитъ на разнитъ фондове на държавата за 1941 бюджетна година.

Чл. 1. Разрешаватъ се допълнителни бюджетни кредити, съгласно съ приложенитъ подробни таблици, по следнитъ фондове на държавата за 1941 бюджетна година, а именно:

Министерство на финанситъ	Приходъ лева	Разходъ лева
Общински налози	3.360.000	3.360.000
Поморийски солници	300.000	300.000
Българска държавна лотария	630.000	630.000
Дѣловодители при държавнитъ бирници	4.800.000	4.800.000
Министерство на търговията, промишлеността и труда.		
Главна дирекция на труда	56.425.000	49.185.000
Дирекция за закупуване и износъ на зърнени храни	12.800.000	12.800.000
Министерство на общественитъ стради, пѣтищата и благоустройството.		
Пѣтища	200.618.000	200.618.000
Главна дирекция на строежитъ	468.691.000	468.691.000
Министерство на жѣлѣзницитъ, пошитъ и телеграфитъ.		
Пощенска спестовна каса и пощенска чекова служба	600.000	600.000
Всичко	748.224.000	740.984.000

Чл. 2. Разходитъ по тия допълнителни бюджетни кредити да се покриватъ отъ постѣпленията, съгласно съ приложенитъ подробни таблици.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Тодоръ Кожухаровъ.

Тодоръ Кожухаровъ: Отказвамъ се.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Г-нъ Тодоръ Кожухаровъ се отказва.

Има думата народниятъ представител г-нъ Крумъ Митакъвъ.

Крумъ Митакъвъ: Отказвамъ се.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Иванъ Гърковъ.

Иванъ Гърковъ: (Отъ трибуната) Уважаеми г-да народни представители! Сложени е на първо четене законопроектътъ за допълнителни бюджетни кредити по бюджета на разнитъ фондове, който цели откриването на нови служби въ онѣзи земи, които се присъединиха къмъ майката-родина. Напълно сподѣлямъ онова, което каза преди малко колегата Сахаровъ, че тукъ не става дума за една

нова велика България, че тукъ не става дума за нѣкаква си освободена и възкресена, както мнозина говорятъ, земя. Тукъ става дума за това, че къмъ майката-родина се присъединяватъ едни земи, които ние въ далечното минало, презъ многовѣковното си съществуване, сме ги имали и съ били наши. Още преди хиляда и толкова години, къмъ 800-та година следъ Христа, когато се съдѣше камбаниитъ звънъ отъ Ватикана и известяваше, че папата е благоволилъ да короняса Карлъ Велики за императоръ на франкитъ, въ сѣщото време въ Мизийската низина се чуваше конскитъ тътнежъ на славната българска конница, водена отъ единъ български ханъ — който нѣмаше на главата си корона, обсирана съ скъпоценни камъни, дадена отъ благоволенито на единъ папа, единъ ханъ, който, намѣсто пурпурната мантия на великъ императоръ, бѣше намѣналъ една грубо изтъкана ризница. Този ханъ водѣше българитъ и, когато мина Хемусъ, той се изкачи горе на върха, погледна къмъ Тракия, погледна къмъ Македония и каза: „Ето земята, застрашена отъ нашитъ врагове; ето земята, кждето бѣше Кардамъ, ето земята, кждето бѣше Тервелъ преди мене; тая земя е наша, свещена, тия ни е необходима.“ И правъ е Сахаровъ, когато казва: токущо почнахъ да се чувствавамъ българинъ и славянинъ, когато видѣхъ, че земята, чакъ до Албания, е наша. Ами че тя е наша още отъ времето на Бориса I, който приема християнството, ръководимъ само отъ една възвишена целъ, национална и човѣшка, едно нераздѣлно двуединство, което бушува у насъ като единъ страховенъ казанъ. Славяни и българи съ различни презъ вѣковетъ. Та този царъ Борисъ I приема християнството, за да обедини нацията. Той подготви и първия златенъ вѣкъ, да дойде Симеонъ Велики и следъ него да се открие оная славна епопея на нашето царство презъ времето на Иванъ Асенъ II.

И днесъ азъ казвамъ: историческо съвпадение е, че днесъ България подготвя единъ новъ златенъ вѣкъ. Ние трѣбва да се радваме въ този мигъ, че Борисъ III, единственъ царъ на българитъ, подготви новия златенъ вѣкъ, който ще се роди въ близко бъдеще. Това трѣбва да ни радва. И ние тукъ ще трѣбва да кажемъ, че действително въ този мигъ ние не изграждаме нова България. Напротивъ, ние вземаме това, което е било наше, ние вземаме това, което сме владѣли презъ вѣковетъ, ние вземаме това, което е създадено съ разумъ, бранено и извоювано съ мечъ отъ нашитъ дѣди и прадѣди. Това е наше и ще бжде наше, никой не може да ни го оспорва. Ако ние разгърнемъ книгата, написана отъ общочовѣшката писателска съвѣсть презъ вѣковетъ, наречена история на народитъ, ние ще видимъ, че тия земи никога не съ ни били оспорвани.

Вѣрно е, има една покруса днесъ, има едно униние, има единъ упадѣкъ. Създаде се дори единъ антагонизъмъ. Защо — казватъ — нѣкои покривници не ни се даватъ? Може ли Италия да ни оспори това право?

Г-да! Азъ съмъ честенъ, азъ съмъ младъ, може да грѣша, но азъ вѣрвамъ, че тая Италия, която непосредствено следъ войната бѣше къмъ едно разложение, тая Италия, която бѣше предъ единъ упадѣкъ и бѣше предъ една революция, . . .

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Моля Ви се, г-нъ Гърковъ!

Иванъ Гърковъ: . . . роди единъ Бенито Мусолини, роди единъ великъ водачъ, и азъ вѣрвамъ, че тая Италия, родила единъ такъвъ голѣмъ синъ и такъвъ единъ водачъ, нѣма да оспори онова, което е българско. Азъ вѣрвамъ въ тая Италия и може би онѣзи нападки, които ѝ се хвърлятъ отъ лѣво и дѣсно по кафенета и по улици, съ неоснователни. Азъ вѣрвамъ въ силата на тая нация и вѣрвамъ въ нейното справедливо решение. Затова азъ отправямъ единъ апелъ: ние не трѣбва да ставаме проводници и да вѣрваме, че утрешниятъ день може би ще насади у насъ една омраза спрямо Италия.

Азъ вѣрвамъ също така въ могѣществото на Германия, на младата Германия, която роди единъ Хитлеръ, който не е нищо друго, освенъ рожба на своята нация въ дадения моментъ, но който същевременно е една рожба презъ многовѣковието на нѣмския националенъ творчески гений. Този Хитлеръ, който днесъ води сѣдбинитъ на цѣла Европа, утре, когато се изправимъ предъ златната маса и се поставятъ тия вѣпроси на решение, ще погледне на тѣхъ човѣшки и справедливо и което е наше, ще ни го даде. Затова азъ отправямъ единъ апелъ: ние трѣбва да имаме търпение, ние не трѣбва да се отдаваме на момѣтни увлѣчения, когато мислимъ и говоримъ по

ния нѣща, защото по такъв начин ние ще нанесем ударост на нашата национална кауза въ дадения моментъ.

Г-да! Ясно е за насъ, че днесъ става борба не за едно жизнено пространство, че става борба не само за свѣтовни пазари, не само за завоюване на колонии; днесъ става борба между два свѣта, днесъ сѣ изправени да се борятъ две идеологии — стариятъ свѣтъ и новиятъ свѣтъ. И, естествено, когато новиятъ свѣтъ иде да наложи нови принципи, върху които да се изгради човѣшкото общежитие, всички разбираме, че това общежитие ще се изгради върху едно справедливо национално разпредѣление. За ради това азъ казвамъ, че не трѣбва да се бърза. За насъ е ясно, че днесъ става една колосална борба между Англия и Германия, въ която борба азъ упоричавамъ Англия, овѣзи, които волятъ стария свѣтъ, на единъ страхотенъ октоподъ, който е разпростѣлъ всичкитъ си пипала върху тая грѣшна земя и смуче кръвта и потѣта на отруденитъ маси, а Германия въ своето съзнание азъ я упоричавамъ на древния Зигфридъ, който изнажда огнените си мечъ и иска да отрѣже главата на страшното чудовище. Така и днесъ млада Германия иска да отрѣже главата на този страшенъ октоподъ, който ние кръвта на отруденитъ маси. И, за голѣмо нещастие, тая млада Германия, която води тоя страхотенъ походъ, за да срине старото, гнилото и да изгради новото, имаше за съюзникъ болшевишката Русия. Азъ винаги съмъ билъ съ съзнанието, че революционерътъ винаги прави грѣшки. Въ моментъ на увѣщание, когато иска да постигне своята прѣка целъ, революционерътъ често пъти прави грѣшки. Така направи грѣшката и Сталинъ, и грѣшката, която той направи, е не-поправима. Единъ Сталинъ, който говори навсѣкжде, че води страхотенъ походъ противъ старата плутократия, противъ старата буржоазия; който вѣщае и носи новъ свѣтъ, протегна ръка — на кого? — на старата плутократия въ Лондонъ. Протегна ръка — на кого? — на овѣзи-бардове, които никога не сѣ били близу до народа и които винаги сѣ държали въ своитъ ръце богатствата, изсмукани изъ всички краища на свѣта. Сталинъ протегна ръка и на Америка, където е концентриранъ цѣлиятъ еврейски капиталъ и където може би едната трета отъ тѣзи, които ръководятъ сѣдбинитъ на страната, сѣ евреи. И този Сталинъ протече самъ своята присѣда. Има едно външение въ нашитъ срѣди, и то пакъ изъ кафенетата, и се казва: може би Германия ще бѣде бита, може би ще се повтори 1812 г., може би Германия ще бѣде изправена, както Наполеонъ, предъ Москва. Лъжете се, г-да. Азъ мисля едно: че Москва ще бѣде фатална за Сталинъ, а не за Хитлеръ. Кolkото повече Германия отива къмъ Москва и колкото повече може би Сталинъ се отдалечава отъ Москва и отива къмъ Сибиръ, ще се повтори 1812 г., но за Сталинъ и за болшевиизма. Ние всички въ България трѣбва да се радваме, ако единъ денъ настѣпи тона тържество и това възкресение, когато човѣшкостта ще се освободи отъ този страхотенъ кошмаръ на болшевиизма, роденъ въкъде тамъ въ Сибиръ, който се е отдѣлилъ и отъ научния социализмъ, и отъ научния марксизмъ, и отъ научния комунизмъ. Трѣбва да се радваме, когато дойде този денъ, защото тона ще означава освобождението на цѣлия свѣтъ, на цѣлото човѣшество.

Г-да народни представители! Предъ насъ тукъ е сложенъ на гласуване допълнителниятъ бюджетъ на разнитъ фондове. Ще се спра най-напредъ върху бюджета на Дирекцията за храноизносъ.

Въ началото, при създаването на тая дирекция, ти имаше малцина приятели и мнозина неприятелъ. И лесно обяснимо, г-да. Докато въ миналото производителътъ продаваше всичко онова, което изкарваше съ тежкъ трудъ, направо на търговеца при една свободна търговия, когато се създаде тая дирекция, много отъ нашитъ търговци, предъ угрозата, че може би ще загубятъ, се явиха нейни противници и увѣщоаха една частъ отъ нашия народъ. Но впоследствие, само въ единъ животъ отъ година и половина на дирекцията — за миналото говоря — много отъ нашитъ селяни разбраха, че Дирекцията за храноизносъ е действително необходима, че тя въ онова време имъ гарантираше сносни цени, сносно възнаграждение за тѣхния трудъ. Това възрадва нашия селянинъ и го обнадежди, та съ нови сили, съ по-голѣма енергия да се предаде на работа. Обаче, г-да, че трѣбва да при-знаемъ сега, че отъ обиколката, които азъ съмъ направилъ, каквато обиколка сѣ направилъ и мнозина отъ народнитъ представители, избрани отъ селата, азъ и всички тѣ чув-ствуваме вече едно недоволство отъ тая дирекция. И азъ казвамъ, че то е правдиво.

Таско Стоилковъ: По насъ не е така. Много сѣ до-волни отъ дирекцията.

Иванъ Гърковъ: Може да не е така, и азъ ще обясня, защо не е така. — Това недоволство се чувствува най-много въ Северна България, където селянитъ се занима-ватъ предимно съ две култури — царевичата и пше-ницата. Ние говоримъ тукъ днесъ, че ставаме голѣма Бъл-гария, такава каквато сѣ я мечтали нашитъ дѣди; че въ Тракия имало две реколти, че въ Южна България имало оризъ, тютюнъ и пр. Както за Южна България голѣмата проблема е тютюнътъ, така за насъ въ Северна България голѣмата проблема е царевичата и пшеницата. Но ние ще трѣбва да признаемъ, че когато животътъ днесъ е по-скупъналь 15-20%, а цѣнокъ артикули отъ първа необ-ходимостъ, които земеделците не произвежда, сѣ по-скупъналь съ 100%; когато едни царули станаха 120 л.; когато синиятъ камъкъ струва 26 л., а на свободния па-заръ се шири спекулата съ него и той се продава по 50 л. килограмътъ; когато всички индустриални артикули се продаватъ скъпо на нашия селянинъ, неговото произ-водство, което е главно пшеницата и царевичата, е обез-ценено. Азъ и всички колеги отъ Дунавския край се бо-рихме да се въведе монополътъ и за царевичата. Ние въ-рваме, че, като се въведе този монополъ, ще се спаси селя-нинътъ отъ две нѣща. Есенно време, когато царевичата е още мокра, не е изсъхнала и не представлява търговски продуктъ, селянинътъ не ще я продава на зелено, нео-трошенъ по 1-30 и по 1-40 л. за килограмъ. Азъ имамъ документи, подписани отъ търговци, и ги изпратихъ на г-на министра на търговията, за да го убѣдя, че става спекула съ царевичата. Ние мислимъ, че, като се въведе този монополъ и като се даватъ известни аванси срещу царевичата есенно време, селянинътъ ще може да по-срещне всички свои нужди до пролѣтъта и началото на лѣтото, когато вече царевичата става търговски продуктъ, и ще може да я продава на твърда цена, да кажемъ, по 3-40 л. килограмъ. Но това не става, г-да. Защо? Защото ние замръзнахме на 3-40 л. А днесъ търговцитъ, които сѣ и агенти на самата дирекция, потайно — имамъ за това документи, въ едно село сѣ съставени 7-8 акта — прода-ватъ нощно време съ цѣли камиони царевича по 5 л. ки-лограма. И нашитъ селянинъ си казва: „Азъ продавамъ царевичата по 2-80, по 3-20, по 3-30 л., а нощно време ца-ревичата се изкарва и се продава отъ търговеца, който е агентъ на дирекцията, по 5 л.“ Това показва, че ако ца-ревичата не бѣше монополъ, и ако бѣше оставена да се продава на свободния пазаръ, щѣше да покачи цената си къмъ 5 л. Това е истината. Затова азъ обръщамъ внима-нието на почитаемото правителство, че цената на новата царевича трѣбва да се покачи.

А какво става съ пшеницата? Тя се купува по цена 5-20 л. килограмъ. Азъ бихъ казалъ, че това е подигравка съ нашитъ селяни отъ тия мѣста, отъ Мизия, покрай Ду-нава, които произвеждатъ само пшеница и царевича. Ние не възнаграждаваме тѣхния трудъ. На единъ косачъ се плаща пашница 120-130 л. А като даваме за килограмъ пшеница 5-20 л. и като се знае, че срѣдно отъ единъ де-каръ се получава 7-8 кофи пшеница, което при срѣдна реколтата прави 120 кгр., ще видимъ, че не може да се по-лучи повече отъ 600 л. на декаръ. Значи, едно дребно сто-панство съ 50 декара, каквито сѣ стопанствата въ Северна България, ще изкара въ края на краищата годишенъ при-ходъ около 7.000 л.

Ето защо азъ отправямъ апелъ къмъ правителството — и той не е само мой апелъ, а е общъ повикъ на труде-щитъ се селски маси — цената на пшеницата да бѣде най-малко 6 л. килограмътъ. Повикътъ отъ всички сдружения въ Северна България бѣше да бѣде цената на пшеницата 7 л. Дори хората съ насѣбиха си спомняха, че бившиятъ министъръ на земедѣлието г-нъ Багряновъ каза отъ тая трибуна, че може би презъ 1941 г. ще имаме пшеницата на цена, каквато бѣше презъ 1928/1929 г., а това значи къмъ 120 л. кофата, т. е. 9 л. килограмътъ. И сега наро-дътъ се пита: „Сигурно този министъръ се махна, защото не можа да получи тая цена!“ За да прѣрѣжемъ това тѣл-куване у маситъ, ние ще трѣбва да повдигнемъ цената на пшеницата. И не е опасно, г-да, ако се повдигне тая цена. Има само опасностъ, какъ ще се изхрани населението въ балканскитъ мѣста и въ градоветъ. Но тамъ най-после държавата може да направи единъ рискъ, тя може най-после да понесе известни загуби, но да задоволи насе-лението, което произвежда пшеница и царевича. Защото азъ пакъ се базирамъ на думитъ на г-нъ Сакарова и много се радвамъ, че единъ старъ социалистъ тукъ има смѣлостта да каже, че селянинътъ е най-здравиятъ кон-структивенъ елементъ на нацията. Селянинътъ е човѣкъ, който люби отечеството си, люби своята родина. И азъ мога да отговоря на г-нъ Сакарова, защо това е така:

защото той е привързан към земята. Както много пъти съм казвал, между селянина и земята има тайна обич; една безгранична любов го привързва към земята. Ние знаем какъв труд той полага в тая земя. Непоносим е този труд на селянина. Всъщност аз вярвам, че в бъдеще, какъ българският селянин става в 3 ч. през нощта, какъ върва колата си, какъ жената с пеленка на врата носи малкото си дете и тръгват на нивата. Отива той да пори земята, да оре, да копае. Съзни, скръб, опасност от градушка, опасност от чалгън, от суша — колко страдания, колко труд и любов се влага в тая земя! И най-накрая той труд остава невъзграден, или едва се дава на селянина толкова, колкото да посрещне най-належащите си нужди, без да може да задоволи онова, което му диктува животът. Представете си едно многолюдно семейство от пет души, между които синът и дъщерята тръбват да се прегледат да учат, или някой се разболее, или дойде радост — какъ ще посрещне главата на това семейство този труд при 7-8 хиляди лева сръдно годишен приход? Ето защо моят апел, апелът на българския селянин особено — оня, който прѣко обработва самата земя и сѣе пшеница и царевица — е да се повишне цената им. По такъв начин ние отчасти може би ще подобрим неговия халъ.

Има друга една опасност, г-да. Азъ това го чувствам и чувам от самите селяни, които казват, че, ако не се повиши цената на пшеницата, ние ще откажем да я сѣемъ, ще прибѣгнемъ къмъ други култури. Може би ще дойде денъ, когато ще търсимъ селянина да сѣе пшеница. Въ нашия край, където се сѣе само пшеница и царевица, днесъ селянинътъ сѣе конопъ и други интензивни култури, защото той си казва, че трудътъ на пшеницата и царевицата не се възнаграждава. Ами, г-да, ние говоримъ за Тракия, че тамъ имало нови култури и че ще ги насърчаваме; че нѣма да правимъ като гърците, да караме хората изкуствено да сѣятъ пшеница и царевица. Естествено, че трѣбва да поощримъ и тия земеделци, които сѣятъ въ Северна България, да отглеждатъ по-интензивни култури.

Азъ завършвамъ по бюджета на Дирекцията за храноизнос, като казвамъ: моятъ апелъ е, да се повиши цената на пшеницата, и то докато е време, г-да, а не това да стане следъ единъ месецъ, защото тогава ще имаме роптание и негодуване на селските маси. Сега, когато ще стане вършитбата, най-бедните, ония, които не могатъ да изтрѣятъ единъ-два месеца, тѣ да получатъ това повишение, а да не стане следъ месеци, когато вече всички бедни селяни сѣ продали своята пшеница и тя е останала у заможните или е отишла въ дирекцията. И азъ отправямъ тоя разуменъ апелъ къмъ правителството: нека се повиши цената на пшеницата. И вървамъ, че всички народни представители отъ ония краища, където се култивира пшеница и царевица, сѣ помолвили всички министри и сѣ отправили своите телеграми въ тоя смисълъ.

Друго едно нѣщо. За да бъде спасенъ нашиятъ селянинъ, казвалъ съмъ много пъти, необходимо е събирането на земята. Когато се прокарваше тукъ законътъ за комасация и кадастъръ, азъ вземахъ думата. И може би отъ самия министъръ или отъ чиновникътъ, които работятъ въ Министерството на земедѣлието, азъ бѣхъ погрѣшно схванатъ, и нѣкоя претълкуваха думитъ ми, че азъ съмъ въобщо противъ комасацията на земята. Това не е вѣрно, г-да. Азъ съмъ билъ винаги най-яръкъ защитникъ на комасацията на земята. И за примѣръ ви соча моята избирателна колегия, въ която нѣма село, където да не е почнато комасирането на земята. Въ три четвърти то е привършено, а една четвъртъ се довършва. Азъ казахъ, че комасацията не е целесъобразна, докато не се разрешатъ редъ социални проблеми, които да дадатъ правилна насока какъ да се извърши тази комасация. Азъ направихъ едно питане до г-на министъра на земедѣлието: сме ли ние, привърженицитъ на днешната власт, пионери за едно бъдещо кооперативно обработване на земята? Ако сме за такава обработка, тогава азъ казахъ, че нѣма нѣколко системи. Едната отъ тия системи е кооперативно да се използватъ само съоръженията, инструментитъ и оръдията, като сочехъ примѣръ, че единъ стопанинъ съ 30-40 декара земя не може да си купи жътварка, не може да си купи плугъ, не може да си купи сѣялка. И ако даже рече да ги купи, той ще заборчава въ Земедѣлската банка. А това е капиталъ, зложенъ перентабилно. И тогава казахъ, тия дребни собственици могатъ колективно да използватъ модернитъ оръдия и сѣялки, които сѣ необходими за обработването на земята. Казахъ, че има и другъ начинъ — че може да се използва кооперативно трудътъ. Ако действително ние възприемаме, че единъ денъ ще пристѣпимъ къмъ кооперативното обработване на земята, тогава комасацията не я правимъ по другъ начинъ, не

както сега. Сега имаме принципа: дава се земята на стопанина тамъ, където е най-близко по-големата частъ отъ неговата — това е основниятъ принципъ. И въ такъв случай азъ, който имамъ 15 декара земя далечъ отъ селището, ще получа земя тамъ, а който има 30 декара по-близко, ще получи земя по-близко. Ако пристѣпимъ къмъ кооперативното обработване земята на дребните стопанства, тогава трѣбва на нова смѣтка да ги събираме. Затова казахъ, че ако единъ денъ възприемемъ кооперативното обработване на земята, трѣбва да бѣде възприетъ и другъ начинъ на комасация. Ще кажемъ: близко около селото ще бѣждатъ най-дребните стопанства; следъ това, като вторъ поясъ, ще дойдатъ сръдните стопанства; следъ това ще дойдатъ тия, които иматъ сто декара и най-накрая — ония, които иматъ 300-400 декара и които евентуално могатъ да не възприематъ кооперативното обработване на земята.

Второ нѣщо. Азъ казахъ, че докато не прокараме изменение на закона за наследството, съ което да предпазимъ земята отъ ново раздробение, както е въ Германия, Чехия, Словакия, ние, макаръ да комасираме земята, следъ 70-80 години тия земи пакъ ще бѣждатъ раздробени. Може би ще ми се отговори, че мажнъ ще се прокара това изменение на закона за наследството, защото нашиятъ селянинъ е обремененъ съ голѣми задължения, той нѣма готови пари, та когато, пелай Боже, наследодателтъ почине, да се брой зестрата на момичетата. Тогава, г-да, ще потърсимъ другъ начинъ: ще създадемъ едно кредитно учреждение, което ще посрѣднички, което ще изплати зестритъ и ще задължи ония, които оставатъ върху земята, да ги изплащатъ въ течение на 50 години. Това бѣше моето предложение.

Но азъ казахъ, че има и една проблема: дали единъ денъ земята трѣбва да я владѣятъ ония, които прѣко я обработватъ. И тукъ се позовавамъ на оная мисълъ, която изказа оная вечеръ г-нъ Никола Мушановъ. Той каза: конституцията нарежда, че собствеността не е вѣчно неприкосновена; че собствеността може да бѣде отчуждавана, когато се касае за общи и ползени мѣроприятия. И ако кажемъ, че земята трѣбва да я има оня, който я обработва прѣко, това значи, че държавата трѣбва да иземе земята отъ ония, които прѣко не я обработватъ, като, разбира се, имъ заплати стойността, и я даде на ония, които прѣко я обработватъ. Така азъ разбирамъ, че трѣбва да се разреши голѣмиятъ и сложенъ аграренъ въпросъ въ нашата страна. Така разбиратъ и самите селяни. Азъ самъ съмъ притежателъ на земя и казвамъ, че тѣ ми е непотрѣбна. Всички ония, които иматъ свободна професия и притежаватъ земя, колко пъти отиватъ да оратъ тая земя? Ние я даваме на изпозива, ние се привърщаме на рентистри и очакваме да получимъ нѣщо. Естествено, щомъ не работимъ земята си прѣко, щомъ имаме друга професия, да се вземе земята отъ насъ и да се даде на ония, които я работятъ, като ще си получатъ стойността. Тогава ще си потърсимъ начинъ за прехрана чрезъ свободната си професия.

Азъ казвамъ и друго нѣщо. Днесъ ние говоримъ за нова Германия, която върви по строго опредѣленъ пътъ и чертае новата държава. Днесъ ние говоримъ за нова Италия. Днесъ и ние чертаемъ у насъ новата държава, обаче като че ли нѣмаме смѣлостъ да кажемъ: сме ли ние за авторитарния режимъ, или не сме, и, ако сме за него, да се уяснятъ маса работи, които трѣбва да прокараме.

Ще ви кажа едно нѣщо за нашето съсловие. Ние, техницитъ, всѣка година виждаме, какъ особено предприемачитъ орѣдвяватъ, измиратъ. Защо? Защото техниятъ животъ стана много сложенъ, не могатъ да устоятъ на всичките промѣни, които ставатъ. И ако ние говоримъ за нова държава защо тогава да не пристѣпимъ къмъ създаването на единъ националенъ синдикатъ на техницитъ? И азъ си представямъ всички техници обединени въ единъ мощенъ технически синдикатъ, подъ строгата контрола на държавата. Тогава нѣма да се явява на търговетъ нито единъ предприемачъ, кметътъ нѣма да го гледа като разбойникъ и да го е страхъ отъ него, или да мисли какъвъ процентъ ще му даде. Ако има единъ синдикатъ, който работи подъ строгия контролъ на държавата, държавата може да каже: ние ви даваме толкова и толкова процента печалба. Даже и държавата може да участвува въ печалбата. По този начинъ ние ще имаме единъ строежъ, извършенъ отъ единъ мощенъ синдикатъ, въ който ще участвуватъ всички техници — кой съ труда си, кой съ капитала си. Азъ така разбирамъ новата държава. Така разбирамъ азъ, че държавата се нагѣсва прѣко въ живота. Самъ министъртъ на вътрешнитъ работи казва: днешната държава се отличава отъ старата държава на либе-

рализма, на демокрацията. Защо? Защото — казва г-нъ министърът — държавата днес прѣко се намѣсва въ живота, тя контролира всичко, което става между отдѣлните граждани въ тая държава. Тя се намѣсва въ тѣхните отношения, тя има право на участие въ печалбите имъ и пр.

Щомъ това е така, ние трѣбва съ по-решителни крачки да вървимъ напредъ. Азъ не мисля, както колегата Иванъ Петровъ, когото много уважавамъ, но който по-миналата вечеръ, когато говори по законопроекта за осигуряване на евтинъ и удобенъ превозъ на работниците, каза, че не билъ съгласенъ, работникътъ въ Сливенъ да се прекарватъ съ омнибуси до предприятията, че ние сме дали много нѣщо на българските работници, че ние имаме едно законодателство, което прави честь на цѣлия Балкански полуостровъ, нѣщо повече, на цѣла Европа. Не, г-да. Азъ казвамъ, че на работникътъ се даде много, но има още много нѣщо да имъ се даде. Азъ съмъ се питалъ, защо работникътъ е антинационалистъ, защо често пѣти става комунистъ, защо често пѣти пълни клубоветъ, защо се поддава на стачки, на бойкоти, на саботажки, защо е готовъ на всичко това? Защото работникътъ не е собственникъ, защото работникътъ не е привързанъ къмъ родината. Работникътъ днесъ получава тукъ известна надница въз основа на квалификация си трудъ. Утре, ако му дадете по-добра надница въ друга държава той ще отиде тамъ. Такива примѣри има много. Знаете, че наши работници отиватъ въ Германия. Даже и въ протектората Чехия да ги поканятъ, щомъ имъ дадатъ по-голяма надница, и тамъ ще отидатъ. Затова азъ казвамъ, че за да привържемъ работника къмъ родината, ние трѣбва да му дадемъ възможност да получава съответното възнаграждение за квалификация си трудъ, за да може да живѣе, а независимо отъ това трѣбва да му се даде и едно малко процентно участие въ печалбите на предприятието, въ което работи. Тогава този работникъ ще се почувствува привързанъ къмъ тона предприятие, ще се почувствува привързанъ къмъ родината си и нѣма да помисли за стачка, за бойкотъ. Но и самиятъ работодателъ нѣма да помисли да го изхвърли навънъ утре при единъ локуаутъ. Така азъ разбирамъ контрола на държавата.

Онзи денъ тукъ Дени Костовъ говори, че трѣбва да се взематъ 90% отъ капиталитъ на евреитъ. Нѣкои се обадиха: какво ще стане съ предприятията? Ами че ние знаемъ, че новата държава казва: национализация на капиталитъ. Често пѣти държавата може да подчини, да вземе въ свои ръце дадено предприятие. Азъ така разбирамъ новата държава.

Представете си единъ голѣмъ фабрикантъ, каквѣто е Бата, който е създалъ едно голѣмо предприятие, който е творецъ, стопански гений. При все това неговото предприятие се контролира отъ държавата. Държавата казва: ти, господине, ще получаваши толкова и толкова пари за репрезентация въ живота. Останалитъ капитали оставатъ неприкосновени подъ строгия контролъ на държавата. Защо? Защото ако утре се наложи дѣмпингъ и се внесе стока отъ чужбина, тогава държавата ще му каже: ще вземешъ отъ този капиталъ, ще понижашъ ценитъ на тая стока; сега може да не печелишъ толкова отъ тая стока. Утре може да се наложи да бъдатъ разпуснати частъ отъ работникитъ. Държавата веднага се намѣсва и казва на собственика: ще намалишъ работния денъ на 4-5 часа, като необходими сѣдѣства ще вземешъ отъ този капиталъ. Да допустимъ, че този голѣмъ гений умре и лойдатъ неговитъ синове, които ще искатъ да провалятъ предприятието. Тогава държавата ще каже: не може, г-да; това предприятие е националенъ капиталъ, то остава подъ прѣкия контролъ на държавата. Така разбирамъ азъ новиятъ. Това не е погаване на собствеността, на конституцията. Ние вървимъ въ духа на новото време. Това е неговитъ повикъ.

Г-да народни представители! Така разбирамъ азъ, че може да се изгради една нова България, която е дребно-собственническа. У насъ не може да става дума за класи. Това е нѣщо относително. Ние у насъ класи нѣмаме, а имаме производствени категории. Тукъ не може да се каже: този е пролетарий, онзи е буржоа, този е капиталистъ, онзи е беднякъ. Населението у насъ е между тия две класи. И ние, следователно, трѣбва да потърсимъ пътища, за да можемъ да задоволимъ тѣзи категории, да можемъ да обезпечимъ тѣхния животъ.

Завършвайки, азъ отпращамъ още единъ имъ апелъ къмъ почитаемото правителство, да се увеличи цената на ншеницата поне на 6 л., за да спасимъ нашия селянинъ, за да поддигнемъ неговия животъ. Това е желанието на струдения български селянинъ отъ цѣла България. (Нѣкои

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Спасъ Ганевъ.

Спасъ Ганевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! По бюджета на фондоветъ искамъ да направя само нѣколко бележки, които засѣгатъ въпроси, свързани съ дейността на едно отъ учрежденията, застъпени въ този бюджетъ — дейността на Дирекцията на труда.

По отношението на самия бюджетъ на фондоветъ, който възлиза на 748.224.000 л., нѣма какво особено да се каже. Предвиденитъ нови служители възлизатъ само на 1.366, а голѣмата сума отъ бюджета е за веществени разходи и главно за строежи. Не би трѣбвало да се събира тази сума съ суматъ на редовния допълнителенъ бюджетъ, който вчера се разгледа, защото сумата 669.000.000 л., която се отнася като вноска за Главната дирекция на строежитъ, е приповторена, и, ако тя се спадне, остава единъ твърде малък кредитъ, за който се касае да бъде гласуванъ споредъ предложението, което прави г-нъ министърътъ на финанситъ.

Азъ ще искамъ да спомена само за Дирекцията на труда, която въ едно отъ последнитъ си разпорѣждания — докладното на менъ ми е известно — обръщаше вниманието на всички строителни предприятия, че работникитъ въ тия предприятия трѣбва да работятъ по 8 часа дневно — отъ 8 до 12 часътъ и отъ 2 до 6 часътъ. Изтъквайки това разпорѣждане на Дирекцията на труда, азъ считамъ, че то не е било добре обмислено, защото строителнитъ предприятия не могатъ да бъдатъ поставени подъ този режимъ по простата причина, че тѣхната работа е сезонна и по-особена. Другъ е въпросътъ да се иска да се плаща извънредниятъ трудъ. Въ строителнитъ предприятия е невъзможно да се турятъ две смѣни, защото не е възможно да се намѣрятъ други работници, понеже голѣма частъ отъ тѣхъ сѣ мобилизирани. А вие знаете, че спѣкитъ на строителнитъ предприятия се отразяватъ недобре и върху пазара.

Азъ моля да се обърне внимание и върху твърде чувствителното покачване на ценитъ на строителнитъ материали. Естествено е, че има обективни причини за покачането на ценитъ на нѣкои отъ тѣхъ, но за други материали, ми се струва, че има малко изкуствено надуване на ценитъ. Бихъ молилъ да бъде направено възможното въ това направление.

Въ връзка съ строителнитъ предприятия азъ бихъ по-молилъ и г-на министра на железницитъ да вземе мѣрки, доколкото това е възможно въ днешно време, да се даватъ малко повече вагони за частнитъ и държавнитъ предприятия за отнасяне на цимента отъ съответнитъ фабрики до предприятията, които сѣ въ провинцията и есен-туално за тия, които сѣ въ столицата. Защото ненавременното подвозване на цимента е спрѣло доста предприятия не само частни, но и обществени, държавни. На менъ сѣ известни нѣколко постройки, които твърде много интересуватъ Дирекцията за храноизносъ, защото сѣ предначинени за складове на дирекцията, които постройки отъ една година вече не могатъ да се строятъ, върѣйки че дирекцията ги бързаше. Касае се, значи, за държавни предприятия. Липсата на циментъ принуди спирането на строежа на тѣзи предприятия. Допустимо е, че съ спирането имъ ще се нанесатъ други загуби, защото, ако тѣ не бѣха необходими на Дирекцията за храноизносъ, тя нѣмаше да даде толкова малки срокове и да иска завършването имъ още тази година, което едва ли ще стане при положението, въ косто се намираме. Разбира се, предпачитъ и държавнитъ учреждения разбиратъ на какво се дължи липсата на вагони, но все пакъ мислятъ, че може да се направи нѣщо, за да се отпустнатъ нуждитъ вагони за циментъ. При справкитъ, които направихъ, се констатира, че вагони се отпускатъ — кой разпорѣжда съ това, не зная; мисля, че Гражданската мобилизация — но ако се отпустнатъ, напримѣръ, 50 вагона, казва се: 40-45 вагона за един-какви-си нужди на държавата, и оставатъ само нѣколко вагона на разположение за отнасяне на цимента за тия предприятия. Мисля, че може да се направи нѣкаква корекция и да се подобри това положение.

По други въпроси азъ нѣма да се спирамъ и приключвамъ само съ тия нѣколко бележки.

Полаувамъ се, обаче, отъ случая, че съмъ тукъ, за едно изяснение. Не знаа, какво впечатление е останало у г-на министра на финанситъ отъ нѣкои цифри, които азъ съобщихъ вчера, но мисля, че не сме се разбрали.

Министъръ Добри Божиловъ: Ще Ви дамъ табличитъ отъ бюджета по този въпросъ после, за да ги видите.

Спасъ Ганевъ: Напримѣръ, за увеличението броя на чиновниците. Азъ и тогава казахъ, че изключвамъ Военното министерство, което никога не съмъ смѣталъ заедно съ другитѣ. Тамъ увеличението може да бѣде двойно и тройно. Сега времената сѫ такива и нѣма защо да търсимъ, какво се увеличава тамъ и какво не се увеличава. Азъ взехъ цифрата на държавнитѣ служители отъ бюджета за 1941 г., за сѣщитѣ дирекции и министерства, които сѫ вмѣстени въ допълнителния бюджетъ. Броятъ на чиновницитѣ нѣзлиза, споредъ както е предложенъ бюджетътъ миналата година отъ Министерството на финанситѣ, на 71.225, безъ Военното министерство, или, следъ като е приетъ отъ Народното събрание — понеже въ комисията станаха увеличения — на 76.076, които цифра проверихъ нѣколко пѣти въ таблицата, приложена къмъ бюджета. Г-нъ министърътъ на финанситѣ е споменалъ цифрата 134.000, . . .

Министъръ Добри Божиловъ: Съ Министерството на войната.

Спасъ Ганевъ: . . . но отъ тая цифра трѣбва да се спаднатъ 58.000 души, които сѫ по Министерството на войната и съ които азъ не оперирамъ. Тогава оставатъ 76.097.

Министъръ Добри Божиловъ: 44.000.

Спасъ Ганевъ: Като намалимъ цифрата, която се намира въ бюджетопрокта — 15.096 — получава се единъ процентъ отъ 20%. Искамъ да кажа, че никога не съмъ прибѣгналъ къмъ случайни цифри, а всички тия цифри, които съобщавамъ, сѫ проверени по нѣколко пѣти, защото се страхувахъ да не би да изнеса данни, които да бѣдатъ грѣшни.

Г-нъ министърътъ на финанситѣ е направилъ и една друга бележка. Само за негова услуга азъ мога да кажа, откъде сѫ взети даннитѣ за увеличението на населението и поврхността на страната ни следъ присъединението на Македония и Бѣломорието. Тия данни сѫ взети отъ нѣмския вестникъ „Das Reich“, откъдето като извлѣчение ги е далъ, чини ми се, вчерашниятъ брой на в. „Зора“. Азъ съмъ ги взелъ отъ тамъ. Дали тѣ отговарятъ на действителността или не, това не ми е известно.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Никола Градевъ.

Никола Градевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Вземамъ думата много инцидентно по допълнителния бюджетъ на фондоветѣ, водимъ отъ желанието да спра вашето внимание върху дейността на онии стопански институтъ въ нашата държава, нареченъ Дирекция за храноизносъ, въ който — нѣма да бѣде пресилено, ако кажа — днесъ е съсрѣдоточенъ цѣлиятъ стопански животъ на българската държава. Трѣбваше да доживѣемъ днешнитѣ бурни, тежки и сѣдбоосни времена, за да си дадемъ смѣтка, колко мъдро, колко предвидливо и далновидно нашитѣ предшественици преди повече отъ 10 години създадоха този институтъ, върху който легнаха въ днешнитѣ времена най-тежитѣ грижи за българския народъ и българската държава. Производство, прехрана, цени, всичко това е въ тѣсна зависимостъ отъ дейността на този важенъ стопански институтъ. Доколкото той ще може правилно да проведе възложената му отъ закона дейностъ, дотолкова ще бѣде осигурено и гласната напредъ производството на зърнени храни въ нашата държава, дотолкова ние ще можемъ правилно да посрещнемъ сложения се като дамоклевъ мечъ надъ всички народи по земното кълбо днесъ въпросъ за прехраната. Ние трѣбва само да сме доволни, че нашитѣ предшественици, които сѫ били достатъчно мъдри и предвидливи, сѫ улеснили дейността на почитаемото правителство, като сѫ създали тази дирекция, върху която, както казахъ, сѫ сложени за разрешение важни проблеми за българския народъ.

Ще си спомните, г-да народни представители, че въ края на 1928 г., когато дойде главоломното спадане на ценитѣ на зърненото производство по свѣта, тогава именно се създаде Дирекцията за храноизносъ, за да даде валоризирани цени на българския производител, безъ които неминуемо земеделското производство щѣше да бѣде убито, щѣше да бѣде сведено до нула, производство, безъ което българското земеделско стопанство щѣше да бѣде докарано до просешка тояга. Ето първитѣ задачи, които

преди 10 години се възложиха на тази важна дирекция.

Може да изглежда парадоксално, но на сѣщата тази дирекция, на която преди 10 години ние възложихме задачата да даде валоризирани, добри цени на земеделца-стопанинъ, възлагаме днесъ тѣкмо противната задача — да се грижи, да бди за редовната прехрана на цѣлокупния български народъ и да спре прѣкомѣрното покачване на ценитѣ въ тѣзи бурни и тревожни времена, които държавата и народътъ ни преживяватъ.

Трѣбва да признаемъ абсолютно безпристрастно, че Дирекцията за храноизносъ, благодарение на своето умѣло ръководство въ миналото, изтъпни по блестящъ начинъ първата задача — да даде валоризирани цени на българския земеделецъ-стопанинъ. Благодарение на тѣзи цени, нашето земеделско производство не само че не бѣше убито, но то биде подкрепено да изживѣе тежитѣ години на стопанската криза и депресията въ ценитѣ удачно и щастливо. Трѣбва да признаемъ тоже абсолютно безпристрастно, че днесъ, когато върху тази дирекция е възложена не по-малко отговорната задача — да осигури хлѣба на българския народъ и на българската армия — тя можа да разреши и тази задача по единъ блестящъ начинъ. Погледнете какво е въ нашитѣ комшини, какво е въ Румѣния, какво е въ Гърция, какво е въ Сърбия и въ другитѣ европейски държави. Тамъ прехраната не е уредена. Азъ не съмъ ходилъ въ Румѣния, но чухъ, че единъ килограмъ хлѣбъ въ Румѣния се продавалъ 20-30, дори и 50 леи. Слава на Бога, у насъ цената на хлѣба и вчера, и онии день, и днесъ е тамъ, където бѣше по-рано. А нѣма по-жизнена проблема за българския народъ, особено въ днешнитѣ времена, отъ тази, да се гарантира на сносна цена хлѣбътъ, този важенъ артикулъ за цѣлия български народъ, за цѣлата българска армия. И само благодарение на дейността на Дирекцията за храноизносъ проблемата за прехраната е правилно и удачно разрешена.

Но, г-да народни представители, докато Дирекцията за храноизносъ въ миналото имаше за противници не производителитѣ, а други срѣди и съсловия, днесъ, както каза ораторътъ преди мене — азъ спирамъ вниманието ви на неговитѣ думи — каточели се зараждатъ нейни противници въ срѣдата на производителитѣ. Азъ не съмъ партизанинъ на прекалено високи цени на земеделскитѣ артикули, най-вече на пшеницата, защото зная, че следъ като въ последнитѣ години нашето земеделско стопанство се трансформира, нигъ, ако не сме дошли още, то крачимъ бързо къмъ деня, когато повечето отъ стопанитѣ-производители презъ половината отъ годината ще бѣдатъ купувачи, а само нѣколко месеци продавачи на зърнени храни. Следователно, проблемата за високи цени на зърненитѣ храни интересува по-малко хора. По-малка частъ отъ българския народъ е за високитѣ цени, а болшинството е за умѣрени, сносни цени.

Азъ нѣма да педирамъ каузата за прекалено високи цени, обаче съмъ за това, да се дадатъ цени, които да държатъ смѣтка за общото поскупване на живота вътрѣ въ държавата. Ние знаемъ, че цената на пшеницата отъ реколта 1939 г. бѣше 3-40 л. Ние знаемъ, че цената на пшеницата отъ реколта 1940 г. се повиши на 4-30 л. Чувамъ — не съмъ чело още наредбата — че почитаемиятъ Министерския съветъ е фиксиралъ цена на пшеницата отъ реколта 1941 г. 5-20 л. Значи, отъ 1939 г., откогато почна свѣтовната война, до днесъ, реколта 1941 г., е цено повишение на зърното жито съ 1-80 л. Обърнатъ въ процентъ, това дава близу 35-40% увеличение спрямо цената на пшеницата отъ реколта 1939 г.

Димитъръ Киревъ: 50%.

Никола Градевъ: При все това, г-да народни представители, обикаляйки моята колегия, азъ чухъ протести противъ ниско опредѣлената цена. Азъ самиятъ намирамъ, че, съобразявайки цената на зърното съ общото поскупване на живота вътрѣ въ държавата, би могло и би било желателно цената на пшеницата да не бѣде по-долу отъ 5-30 л. При това, и при цена 5-50 л., ако се даде една диаграма на мелничаритѣ, такава каквато времето ни налага да имаме — да не даватъ бѣлъ хлѣбъ, а да се произвежда хлѣбъ отъ тѣй нареченото типово брашно при рапидеманъ 84 или 85 — ние спокойно бихме могли да запазимъ цената на хлѣба непожтната, такава каквато е днесъ. Следователно, безъ да ошетимъ консуматора, би могло да се даде специално на житото цена съ още 20-30 стотинки по-висока, за да може и производителътъ да бѣде доволенъ.

Отричамъ тенденцията, прокарана отъ нѣкои срѣди, че сега е време, производителътъ да добне за житото съ

цена 6-7, па даже и 8 л. за килограм, защото, пакъ по-старият, по-малко сѣ оубѣи, които продаватъ — повече сѣ оубѣи, които купуватъ. Следователно, интересътъ къмъ умѣренѣи цени е по-голямъ за българския народъ, откол-кото интересътъ къмъ високи цени.

Нека да кажа две думи и за ценитъ на другитъ земе-дѣлски артикули. Въ 1940 г. цената на слънчогледа бѣше 4-10 л. За реколта 1941 г. цената на слънчогледовото семе е фиксирана на 4-80 л. Азъ не разбирамъ защо за реколта 1940 г. цената на слънчогледа е била по-висока отъ цената на житото, а за реколта 1941 г. цената на слънчогледа трѣбва да бѣде по-ниска отъ тази на житото. На този въпросъ и производителитъ не могатъ да си отгово-рятъ. Обикновено се знае, че цената на слънчогледа е по-висока отъ цената на житото. И колкото нуждата отъ жито да е голяма, това не позволява днесъ да се подбие цената на слънчогледа. Нуждата и отъ слънчогледъ не е малка, и ако желяемъ тази култура занаятъ да не бѣде ограничавана, да продължава да бѣде сѣйна, ние трѣбва да дадемъ на слънчогледовото семе съответната цена. За-щото, г-да народни представители, нѣма култура, която да изтошава тъй тежко почвата, както слънчогледовата. Азъ бихъ оправдалъ тази ниска цена на слънчогледа, само ако се прокарява желанието да се намали производството на слънчогледово семе. Подобна тенденция, обаче, азъ не виждамъ и смѣтамъ, че е една несъобразностъ, цената на слънчогледа да бѣде по-ниска отъ цената на житото.

Две думи и за ценитъ на фуражнитъ артикули: цар-евичата, ечемикъ и овеса. Ечемикътъ отъ реколта 1940 г. се продаване по 3-40 л. Доколкото чувамъ, неговата цена се бѣде 4 л. за реколта 1941 г., а цената на царевичата щѣла да бѣде приблизително 4 л. Тия цени на тѣзи два арти-кула сѣ недостатъчни. При туй азъ апелирамъ и моля г-на министра на търговията да се съгласи специално за ца-ревицата да се дадатъ степенувани цени. Нѣщо повече — азъ бихъ молилъ, ако би могло, степенувани цени да има даже за пшеницата. Каква ще бѣде ползата отъ това? Позната ще бѣде тази, че ще се урегулира правиленъ под-возъ на зърненото производство. Ние преживяваме пре-мена, когато вагонната криза е голяма, и азъ се питамъ: следъ като ние присъединихме златна Добруджа, която, по мои сведения, тази година ще даде една обилна реколта, какъ ще надмогнемъ да дадемъ редовенъ подвозъ на зърненитъ храни, не само отъ Добруджа, но и отъ Северна, пъкъ и отъ Южна България? За да можемъ да имаме редовенъ приливъ на зърнени храни презъ всички времена на годината, ние ще трѣбва да дадемъ степенувани цени, особено за царевичата, която е артикулъ, съ който много тежко, много трудно се борави, поради липса на сушилни и удобни помѣщения.

Нека кажа нѣколко думи и за цената на вълната. Кол-кото пжти сѣмъ билъ въ селска срѣда, между произво-дителитъ, първиятъ въпросъ е: защо парвизитъ сѣ скъпи, когато суровитъ кожи сѣ евтини; защо всички дрехи сѣ скъпи, а вълната е евтина?

Нека си призная, на този въпросъ азъ трудно мога да отговоря. Фактъ е, че суровитъ говежди кожи се прода-ватъ по 23-24 л. килограмътъ. Фактъ е, обаче, че единтъ чифтъ обща днесъ въ София се продава надъ 1.000 л., а въ провинцията обущата, които се продаваха по 150-200 л., отидоха вече къмъ 400-500 л. И много основателно ко-рата се питатъ: защо ще трѣбва да плащаме за едни под-метки 120-130 л., а цената на кожитъ да е тамъ, където бѣше презъ 1939 г.? Има нѣкаква несъобразностъ въ тѣзи цени. Азъ знамъ, че надниците сѣ пополнили, че производ-ственитъ разноси сѣ повишили, но тѣ съвсемъ не могатъ да отегчатъ ценитъ на тѣзи артикули до такава степенъ, че, следъ като суровиятъ материалъ по цена стои тамъ, където е билъ, новиятъ артикулъ, продуктътъ да има два и три пжти по-висока цена.

На този въпросъ, казвамъ, азъ лично не мога да отго-вора. Бихъ желалъ, г-нѣ министърътъ на търговията да вземе актъ отъ това общо негодзуване и да намѣри цена, която да задоволи и производителитъ. Защото, г-да на-родни представители, не направимъ ли това, контрабандата ще се шири. Ние сами, чрезъ нашитъ наредби, създаваме условия за контрабанда. Намира се начинъ да се прода-датъ кожитъ по-скъпо по всевъзможни пжтища. Също ще се намѣри начинъ да се продаде по-скъпо и вълната, и всички други артикули, ценитъ на които не сѣмъ по-голе-задоволителни и съобразени съ общото поскупване на живота. Намирамъ, следователно, че и цената на вълната е ниска и ще трѣбва да се направи нѣщо, за да се задово-лятъ справедливитъ претенции на производителитъ.

Г-да народни представители! Най-тежка си остава зада-чата на Храноизноса за осигуряване прехраната на българ-ския народъ, особено сега, когато присъединихме българ-скитъ земи Тракия и Македония. Азъ не сѣмъ ходилъ сега въ Македония, нито въ Тракия. Билъ сѣмъ тамъ преди 25 години и отъ тогава знамъ, че тѣзи страни сѣмъ по-малко производители, повече консуматорки на зърнено производство. Колкото и да е настъпила нѣкаква траи-сформация въ земеделското производство на Тракия, смѣ-тамъ, че положението е същото: Македония заедно съ присъединенитъ Западни покрайнини ще бѣдатъ консу-матори на български храни, но не и производители на та-кѣва; — същото важи и за Тракия.

Следователно, проблемата да се осигури правилно пре-храната на голѣма България е най-големата и най-важната задача на Храноизноса. Следъ туй, което стана, особено въ последнитъ нѣколко месеца, трѣбва да кажа, че този въпросъ ще трѣбва да сире вниманието на г-на министра, защото качестви има нѣщо да скърца и да куца. Азъ сѣмъ до пжла на една земеделско-производителна околия — Поповската — която миналата година е дала повече отъ 25 милиона килограма само зърно жито. Ще трѣбва да ви кажа, за голѣмо съжаление, че поповчани отъ единъ ме-сець време насамъ платъ чистъ натураленъ царевиченъ хлѣбъ.

Не правя демагогия. Знаемъ, че ако на българския на-родъ е наложено да яде царевиченъ, а не тричавъ хлѣбъ, хлѣбъ само отъ трици, ще го яде. Азъ, обаче, не мога да оправдая това, защото разликата се взема отъ мелничаритъ. Ако ще трѣбва ние да ядемъ царевича, защо раз-ликата да не поставимъ въ касата на българската държава, а да поставя въ касата на всевъзможни мелничари? Слава Богу, диаграмата за производството на брашно е същата. Отъ 30% примѣсъ царевича, сѣ наредба процентътъ се увеличи на 46%. Ако се не лъжа, диаграмата и днесъ е същата. Мога да ви увѣря, че хлѣбътъ, особено въ нашия край, който хлѣбъ се мѣси и сега и се дава на гражданитъ, съдържа не 46%, не 56%, а 90% царевича. За жито едва ли може и да се говори.

Специално въ София ние сте поставени малко по-добре, може би защото мелничаритъ сѣмъ подъ непосредствения буженъ погледъ на властитъ. У насъ, обаче, е малко по-друго, и заради туй тамъ се позволява, отдѣлни мелници да сервиратъ на гражданитъ мисиръ, когато тѣ плащатъ цената на хлѣба по диаграма 46% царевича и 54% жито. Следователно, има нѣщо за уреждане. Знаемъ, че въ мелни-цитъ има държавни контролѣри. Но, за съжаление, и при наличността на тѣзи контролѣри мелничаритъ иматъ възможностъ да не спазватъ дадената имъ диаграма. Бихъ желалъ да се обърне по-големо внимание върху тѣзи при-тели, да разбератъ тѣ, че не сѣмъ изпратени въ мелницитъ да бѣдатъ фигуранти, а да упражняватъ законенъ кон-тролъ върху мелницитъ, за да може да се даде на бѣл-гарския гражданинъ хлѣбъ такъвъ, какъвто властѣта за-повѣда, а не такъвъ, какъвто мелничаритъ желаятъ.

При туй дължа да добавя, колкото и добра да бѣде ре-колтата отъ 1941 г., да не допускатъ грѣшката съ рекол-тата отъ 1940 г. Азъ сѣмъ чувалъ — не го търпя полѣ-жително — че тогава, когато щѣла Северна България пра-щине отъ царевича и щѣлиятъ Родопски край искаше да яде само царевича, по решение на Хигиеническия съветъ, не се позволяваше да се дава царевича за изхранване на този край; напротивъ, казваше се да ядатъ пшениченъ хлѣбъ, защото той е здравословенъ, и по редъ други съ-ображения. А сега, когато стършихме пшеницата, дой-дохме да ядемъ само царевича.

Времената, които преживяваме, сѣмъ тежки. Ние се нуж-даемъ отъ зърно за задоволяване на най-разнообразни нужди. Азъ бихъ желалъ да имаме малко предвидливостъ и презъ 1941 г., даже и да имаме излизекъ жито, да ядемъ единъ законно установенъ смѣсенъ хлѣбъ, такъвъ какъвто сѣмъ яли нашитъ дѣди и прадѣди, когато не е имало вал-кози мелници — заедно съ трицитъ, при раздематъ 84 — за да икономисаме зърното, за зло или добро. По-добре е да имаме на разположение достатъчно зърно, отколкото да повторимъ миналогодишната грѣшка, поради която въ края на реколтата 1941 г. сме принудени на нова смѣтка да се мѣчимъ да ядемъ хлѣбъ само отъ мисиръ, или даже и такъвъ да ѣмме. Следователно, благодаразумно ще бѣде да се установи единъ типотъ хлѣбъ — разбира се, добро-качественъ, здравословенъ, не само отъ жито, но и не само отъ мисиръ.

Г-да народни представители! Съ тѣзи нѣколко думи азъ смѣтамъ, че изпълнихъ дълга си предъ васъ, като казахъ онѣва, което виждамъ, наблюдавамъ и което смѣ-тамъ, че не трѣбва да бѣде така. Далечъ сѣмъ отъ ми-

същата да правя какзато и да било критика на неодобрение дейността на Храноизноса. Напротив, азъ казвамъ, че съмъ билъ, съмъ и ще бъда единъ отъ сторонниците на Дирекцията за храноизносъ, защото за временната, която преживяваме, само тя е, която ще даде сносни и вдрави цени на производителя, само тя е, която ще даде хлѣбъ на достъпни цени за консуматора, само тя е, която ще урегулира изобието взето стопанския животъ въ нашата държава. Не само че не съмъ за момента противникъ на този монополенъ режимъ, но препоръчвамъ, всички артикули отъ жизнена, отъ първа необходимостъ да бъдатъ включени въ дейността на тая дирекция.

Но, добавямъ: на всѣко отговорно мѣсто въ тази дирекция ще трѣбва да има и съответниятъ майсторъ. Защото търговията, стопанската дейностъ не се учи на книга; стопанската дейностъ предполага практически познания и си иска майсторитѣ. Не поставите ли такива хора, можете да женете и обратни резултати. Нека да стегнемъ кадритѣ на тази дирекция, нека да я импулсираме още повече въ нейната дейностъ, за да можемъ да подсигуримъ и производството, и прехраната на българския народъ въ цѣлокупна, обединена България.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Екимъ Екимовъ.

Екимъ Екимовъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Да говоримъ по бюджета на държавата, още повече по този извънреденъ бюджетъ, за насъ е дългъ. И като се вглеждаме далечъ назадъ въ годинитѣ, ще видимъ, че този нашъ дългъ никога не е билъ подхранванъ тъй много съ гордостъ, какзато днесъ всѣки народенъ представителъ трѣбва да изпита тукъ, когато говори по бюджета за присъединенитѣ къмъ нашето отечество скѣпи намъ краища, включени въ границитѣ на уголѣмена България. Това е една гордостъ, която ние днесъ сме много слаби да преценимъ. Десетки години наредъ следъ насъ, въкоже следъ насъ, ще дойдатъ потомцитѣ да очертаватъ какво голѣмо дѣло е това въ историята на българския народъ. Ние сме длъжни да дадемъ въ това време, при тъй представенитѣ бюджети, нашата абсолютна подкрепа на правителството.

Колкото и да не можемъ да надникнемъ въ подробностъ въ нуждитъ на самитѣ мѣста, все пакъ можемъ да кажемъ, че се покриватъ тия нужди, още повече като се има предвидъ, че липсва опитъ отъ миналото за едно държавно организиране на тия новоприсъединени мѣста подъ взамето на българския народъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Моля, г-нъ Екимовъ.

Г-да народни представители! Часътъ е 8. Ще ви моля да се съгласите да продължимъ заседанието и следъ 8 часътъ. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Екимъ Екимовъ: Г-да народни представители! Използувамъ случая, при разискване бюджета на фондоветъ да спра вашето внимание и специално вниманието на уважаемото правителство и на г-на министра на търговията по въпроса за ценитѣ на земеделскитѣ произведения. По-малко този въпросъ е много сериозенъ, въпросъ отъ извънредно важно морално естество, моля уважаемитѣ господъ журналисти, моето становище по него да не го съобщаватъ.

Въпросътъ за ценитѣ на земеделскитѣ произведения не е разрешенъ правилно, не е разрешенъ до оная норма, която искаше земеделска България. Азъ имамъ случая, въ навечерието на жетвата и въ разгара на жетвата въ моя край, въ 10 дни близу, да обиколя селата, които произвеждатъ зърнени храни, и, безъ да давамъ абсолютно никакъвъ поводъ, да добия впечатления и да имамъ въ себе си сила, известни работи въ връзка съ цената на земеделскитѣ произведения да ги потуша още на самото мѣсто. Трѣбва да ви кажа, че съ тази цена специално на житото Б-20 л. на килограмъ ние не насърчаваме производството на жито за по-дълги години у насъ.

Споредъ последнитѣ сведения, ние имаме всичко на всичко у насъ около 900.000 земеделски стопанства. Отъ тия 900.000 земеделски стопанства около 600.000 стопанства владѣятъ до 50 декара земя. Знаемо е отъ всички ни, че едно стопанство съ 50 декара площъ произвежда жито само за сѣнитѣ лични нужди. Ако изнесе на пазара да продаде, то ще продаде много малко, остатъци, или това, което е отдѣлило отъ залька си. Такова стопанство пре-

димино продава ечемикъ, слънчогледъ, соя, конопъ и т. н. Значи, оставатъ да произвеждатъ жито за пазара, за задоволяване на непродоволителното градско и селско население, стопанствата надъ 50 декара.

Какво, обаче, се вмѣква вече въ тия стопанства? Вмѣква се смѣтката, какзато въ стопанствата до 50 декара не се забелязва, не съществува. И много правъ бѣше вчера г-нъ Мушановъ, когато говорѣше, че още въ раннитѣ години следъ нашето освобождение уважаемиятъ дѣдо Каравеловъ е казалъ, че ако българскиятъ земеделецъ можеше да си напрази смѣтка, много продукти той нѣмаше да произвежда.

Стопанството отъ 50 декара нагоре взема калема и си прави смѣтка какво да произвежда. При тагодишния добивъ — говоримъ съ впечатлението специално отъ моята колегия, като смѣтамъ, че условията въ нея не се различаватъ много отъ тия въ другитѣ области на Дунавска България, която, можемъ да кажемъ, че е житницата на България — ние нѣма да имаме повече отъ 80-100 до 120 килограмма максимумъ жито на декаръ. Въ тия цифри дано ме опререгае утрешниятъ день. Но азъ присмѣтувахъ на вършитба, на ачхарманъ, и си направихъ добра смѣтка, резултатъ на дългъ опитъ, и дохождамъ до тази констатация. Срѣдно ние ще имаме къмъ 400 кгр. жито на декаръ. Наистина, за разлика отъ миналата година, то ще бѣде качествено, то ще бѣде пълнозърнесто и тежко. Обаче и при това положение цената 5-20 л. на килограмъ не дава никакъвъ голѣмъ плюсъ. При 100 кгр. на декаръ жито ще имаме бруто приходъ на декаръ 520 л. За стопанствата съ надъ 50 декара, които си правятъ смѣтката, ние се излагаме вече на единъ рискъ. Следната година, като направятъ едно сравнение съ цената на соята и на слънчогледа, доходътъ отъ които при тия благоприятни времена ще отиде до 150-200 кгр. на декаръ, и на царевичата, на която после ще се спра, но и сега искамъ да обърна внимание, че доходътъ отъ нея ще отиде надъ 200 кгр. на декаръ, земеделцитѣ съ надъ 50 декара, които даватъ излишекъ жито за пазара, нѣма да произвеждатъ жито. И тукъ именно ние трѣбва да се замислимъ.

Каза ми се отъ известни мѣста, че ние имаме излишци отъ Добруджа, че ние имаме излишци отъ Тракия, които ще можемъ да пренесемъ, да задоволимъ нуждитъ отъ жито, където има такива. Това не може освенъ да ни радва. Но ние трѣбва да имаме една политика, въ всѣко село да има излишекъ отъ жито за износъ, за да можемъ по този начинъ да задоволимъ консумативното население, което не произвежда жито, колкото се може повече съ мѣстното производство. А това ще направимъ, безспорно, като насърчимъ стопанствата отъ 50 декара нагоре да произвеждатъ по-голѣмо количество жито и да излизатъ съ него на пазара.

Г-да народни представители! Ето кои сѣ моитѣ мотиви да помоля уважаемото правителство да се спре още веднажъ на този въпросъ и да намѣри въ себе си сили, при положението, което то безспорно ще констатира — че добивътъ на декаръ нѣма да бѣде много голѣмъ — да отиде за житото къмъ една цена поне 6 л.

Г-нърейки за една цена на житото поне 6 л., азъ много добре разбирамъ, че това води автоматически къмъ едно повишение на цената на хлѣба, и веднага чувствавамъ опасенията и страха на уважаемия г-нъ министъръ на търговията, чиято дейностъ досега е пропита съ толкова много социално чувство и социални разбирания по известни закони. Уважаеми г-не министре, драги г-да народни представители! Въ народа ни, въ работничеството и даже консумативното население извънъ работническитѣ срѣди е назрѣло вече разбирането, не, готовността да платятъ единъ по-скѣпъ хлѣбъ. Може би ние сте констатирали, ако не тукъ, то въ провинцията, че тамъ, където се продаваще по-рано бѣлъ хлѣбъ и черенъ хлѣбъ, когато още нѣмаше този хлѣбъ съ голѣмъ примѣсъ на мисиръ, най-много трудящитѣ се отиваха да купуватъ по-скѣпия бѣлъ хлѣбъ, откожкото да купуватъ черния хлѣбъ. Тѣ съзнаваха, че той е една по-хубава храна, откожкото хлѣба съ единъ по-голѣмъ процентъ малай.

Ето, ние имаме единъ благоприятни условия, назрѣло е въ съзнанието на народа ни едно разбиране, че цената на хлѣба трѣбва да бѣде съответно увеличена. Увеличена цената на хлѣба съ единъ левъ, това за едно домакинство ще даде, примѣрно, за единъ месецъ 150 л. увеличение на разходитѣ. При днешнитѣ парастални приходи пера на бюджета на всѣко домакинство, азъ смѣтамъ, че по-леко ще се понесе това увеличение, а то ще доведе до по-голѣма сигурностъ и гаранция за утрешното по-голѣмо изобилие въ производството на зърнени храни и специално

на жито у насъ. Иначе — да не бѣда лошъ пророкъ — азъ чувствувамъ опасността, че тия производителни стопанства, които работятъ за пазара, ще ги поставимъ въ положение, като калкулираме, да дойдатъ до убеждението, че трѣбва да произвеждатъ сѣя, която ще имъ даде надъ 1.000 л. на декаръ, или да произвеждатъ конопъ, който ще имъ даде около 1.000 л., или пъкъ ризичъ, при който доходътъ ще се движи около тая цифра, или пъкъ слънчогледъ, цвекълъ и т. н., а ще произвеждатъ жито догложка, докожото имъ е необходимо да задоволяватъ своитѣ лични нужди.

За да избѣгнемъ това положение и за да запазимъ житното производство въ всѣко земеделско стопанство до онова количество, което е необходимо за употребителнѣ размѣри на нашето отечество, ние трѣбва да дадемъ на житото тази година една по-добра цена. Повишената цена на житото пъкъ автоматически води къмъ по-добра цена и на другитѣ култури, които се продаватъ предимно отъ по-дребнитѣ земеделски стопанства: ечемикъ, царевича, ръжъ, слънчогледъ и т. н. Така, по този начинъ ние ще дадемъ възможностъ, едно стопанство отъ 50 декара да получи по-голямъ бруто-приходъ, който да отговаря на разрастванитѣ се нужди на това стопанство при днешната по-висока култура.

Нашето село не е вече на оноза културно ниво, на което бѣше преди 20-30 години. Ако 20 години не сте ходили въ село и възобновите вашитѣ впечатления отъ преди 20 години и направите сравнение съ тога, което е сега, вие ще видите колко много нови нужди и нови културни припѣвки сѣ наиздали въ селото. Тамъ има вече и радио, тамъ има и желание да се посещава кино, и тия две културни придобивки сѣ вече неразривно свързани съ живота на земеделеца-стопанинъ. Ние не можемъ да не потърсимъ възможностъ за задоволяването на тия културни нужди, а тя сѣ по-добри цени на земеделскитѣ произведения. Иначе, ще оставимъ селото да негодва, да бѣде недоволено, макаръ да сѣ налице всички други благоприятни условия. Азъ вѣрвамъ, че почитаемото правителство ще се спре още веднѣжъ на този въпросъ и ще даде една наистина задоволителна цена на земеделскитѣ произведения.

Както казахъ, ще се спра и на въпроса за царевичата, който е свързанъ съ въпроса за нашитѣ вътрешни разпредѣлителни възможности, за нашитѣ складове. Условиата сега сѣ много по-тежки, отколкото миналата година. Дано Богъ ни помогне да имаме добро производство въ всяка година. Тази година се очертава едно голямо производство на царевича, но благодарение на разпокъсаността на земеделскитѣ стопанства въ селата и благодарение на липсата на хамбари специално за царевичата, вие още тази есенъ ще бѣдете изненадани отъ единъ потокъ на царевича къмъ складоветѣ на търговцитѣ, на кооперациитѣ и на представителитѣ на Дирекцията за храноизносъ. И попече и тия складове иматъ единъ капацитетъ, който не може да бѣде превъншенъ, ние ще се намѣримъ може би при една лоша обстановка. Дано я избѣгнемъ. И хубаво е отсега да казваме тия нѣща, за да се избѣгнатъ. Та казвамъ, може би тази година вие ще се намѣримъ при една лоша обстановка по въпроса за царевичата, както бѣхме и миналата есенъ, когато при наличността на едни установени отъ Дирекцията за храноизносъ цени, които държавата съ своя авторитетъ бѣше наложила, царевичата се продаваха съ 50-60 стотинки по-евтино.

Това имамъ да кажа, като резултатъ на моитѣ наблюдения и на моя опитъ, по цената на зърненитѣ произведения. Азъ не се съмнявамъ, че почитаемото правителство ще се съобрази не само съ казаното отъ мене, но и съ казаното отъ преждеговорившитѣ, за да даде едно справедливо разрешение на този голямъ въпросъ.

Минавамъ и на работническия въпросъ. Мисе ми е много мъчно и съ голяма тъга изслушахъ вчера уважаемия колега народенъ представителъ, който тукъ, отъ тая трибуна, стана и заби тревога, че Парламентътъ въ 1941 г., въ днитѣ и часоветѣ, когато Москва се тресе, когато Петербургъ е въ опасностъ, въ днитѣ и часоветѣ, когато се криза може би болшевишката система, ние, българитѣ, сме отишли много напредъ и чутъ ли не сме надкочили тога, което трѣбва да направимъ за работницитѣ у насъ. Азъ ще трѣбва да ви кажа, че уважаемиятъ г-нъ министъръ на търговията направилъ това, което трѣбваше да направи. И тога му права честь като министъръ на търговията. Съ силно развито чувство той напълване известия болшевишки въпроси за българското работничество и имъ даваше разрешение. Та нима зие ще сѣ затворите очитѣ при така разрастванитѣ се нужди и повишенитѣ цени на живота и

нѣма да дадете 10-20-30% увеличение на работническитѣ надници? Нима, когато изваждате милиони отъ минни „Перникъ“, на работницитѣ следъ 15-годишенъ трудъ нѣма да имъ дадете пенсия? Нима нѣма да се погрижите за тютюно-работницитѣ, които сѣ близу 40.000 души — 10.000 души сѣ само въ Пловдивъ — и ще ги оставите да бѣдатъ протизъ държавата? Нѣма ли да се погрижите и за останалитѣ индустриални работници у насъ, за да ги впрегнете въ работа за държавно строителство?

Азъ се радвамъ, че г-нъ министърътъ на търговията въ тази областъ регистрира вече успѣхъ. Азъ се радвамъ още, че той отъ дѣла време отъ своята недѣлна почивка и отива между работницитѣ. Той отива между интелектуалцитѣ, между печатарскитѣ работници, които водятъ, които пулсиратъ настроението на работницитѣ въ Сѣфия. Това трѣбва да се посрещне съ благодарностъ и съ готовностъ да се поощри и да се подкрепи, затуй защото сме депутати отъ една Камара въ едно време, когато социалнитѣ грижи на държавата пансѣкже сѣ засягали, и не можемъ въ никой случай ние въ България, тукъ на това стратегически важно мѣсто, на което съдбата ни е отредила да градимъ своето отечество и своята държава, да поставимъ спиратка и да спремъ.

Но има и една друга областъ, въ която, сигуренъ съмъ, г-нъ министърътъ дава надлежитѣ инструкции за дейностъ, но по която не зная защо малко се говори. Говоря за възпитателната дейностъ. Въ известни браншове нуждно е вече отъ организацията и отъ всички мѣста, отъ общественици, отъ всѣкжде и отъ всѣкого да се говори за задълженията. Ще трѣбва да ви кажа, че когато повдигамъ този въпросъ, азъ, бившиятъ главенъ секретаръ на Работническия съюзъ и понастоящемъ най-близъкъ до работническитѣ въпроси, не искамъ да смѣнесте, че се отнася за цялата маса на българското работничество. Има работници, които съ абсолютнo съзнание получаватъ увеличението на надницитѣ си и даватъ единъ резултатенъ трудъ. Но въ известни мѣста, въ известни пунктове има работници, които не съзнаватъ това положение и не чувствуватъ, че, успоредно съ увеличението, което се дава на надницитѣ имъ, трѣбва да дадатъ единъ максималенъ трудъ за едно максимално производство. Тамъ въпросътъ стои може би повече индивидуално. На тия работници трѣбва да имъ се обърне внимание, да имъ се каже, че иматъ задължения; че ако тѣ днесъ получаватъ 20% увеличение на своитѣ надници, не трѣбва да намалятъ продуктивността на своя трудъ, а трѣбва да я увеличатъ, защото това налагаатъ нуждитѣ на нацията и на държавата въ този моментъ.

Азъ се радвамъ много, че уважаемото правителство по отношение работническия въпросъ отиде съ бързи крачки напредъ. Нека то продължава. Ние ще му дадемъ нашата подкрепа и ще я дадемъ съ пълното съзнание, че когато дадемъ добри цени и добри заплати на трудащитѣ се, ние ще поставимъ основния камъкъ и ще достигнемъ до една висота въ нашия градежъ на този новъ редъ, който се възвѣстява по цѣлия свѣтъ — новия редъ на утрешното ново строителство.

Председателстващъ Николай Захариевъ: Г-да народни представители! Листата на ораторитѣ е изчерпана. Ще пристѣпимъ къмъ гласуване.

Които г-да народни представители приематъ на първо четене законопроектъ за допълнителни бюджетни кредити по бюджетитѣ на разнитѣ фондове на държавата за 1941 бюджетна година, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събраието приема.

Минаваме на точка пета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроектъ за допълнение на наредбата-законъ за реда по желѣзнитѣ пѣтища.

Които г-да народни представители приематъ да се прочетатъ само мотивитѣ на законопроектъ за допълнение на наредбата-законъ за реда по желѣзнитѣ пѣтища, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събраието приема.

Има думата г-нъ докладчикътъ.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроектъ за допълнение на наредбата-законъ за реда по желѣзнитѣ пѣтища.

Г-да народни представители! Законътъ за реда по желѣзнитѣ пѣтища, чл. 11, точка 8, не прави разлика между обезщетяването на пострадали лица отъ злополука, постигнала ги при преминаване на прѣлѣзи по желѣзнитѣ пѣтища

при случаите, когато има убити или останали с изгубена работоспособност лица и когато железницата е причинила само веществени вреди и загуби без жертви. И въпреки случая законът разпорежда, заплащането на обезщетението да стане само ако са спазени правилата, посочени в същия закон за преминването на прелъзитъ.

Във случая, обаче, когато при злополуката има убити, или лица, останали с изгубена пълна или частична работоспособност, несправедливо е замаяването на обезщетението да се свързва с условието за изпълнение на реда правилата. Личният загуби на пострадали лице са много големи и мъчно се понасят, а Главната дирекция на железниците и пристанищата, която е най-големият държавно предприятие, не може да остави пострадалия да търси обезщетение при условие, че е изгубил разпоредбата на закона за реда по железните пътища (чл. 11).

Ето защо справедливо е, Главната дирекция на железниците и пристанищата да дава една помощ на пострадалия от злополуката. Размърът на тази помощ при смъртен случай се установява на 50.000 л., която сума е достатъчна да подкрепи пострадалия или неговите най-близки наследници.

Вследствие на това, моля, г-да народни представители, да разгледате и гласувате тукъ приложенния законопроектъ за допълнение на наредбата-законъ за реда по железните пътища.

Министъръ на железниците, пощите и телеграфите:
Д-ръ Ив. Горановъ

(Ето текстът на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за допълнение на наредбата-законъ за реда по железните пътища.

Членъ единственъ. Къмъ чл. 11, точка 8, отъ наредбата-законъ за реда по железните пътища се прибавя нова забележка съ следното съдържание:

„За забележка 3. По изключение Главната дирекция на железниците и пристанищата заплаща помощ на пострадали лица отъ злополука, която ги е постигнала при преминване на прелъзи, независимо отъ обстоятелството дали са спазили горните разпоредби, при смъртен случай, последван отъ злополука, въ размър на 50.000 л. на лице.

Въ случай на причинена неработоспособност, помощта е максимумъ 50.000 л. Размърът на тази помощ се определя по разписание, изработено отъ Главната дирекция на железниците и пристанищата и одобрено отъ министъра на железниците, пощите и телеграфите.

Тази помощ се дава само на следните наследници на починалия: деца, съпруга, баща, майка и непълнолетни братя и сестри. Между тѣзи наследници помощта се разпределя съгласно закона за наследството.

Съ получаването на тази помощ се изчерпватъ, въ всички случаи, правата за търсене вреди и загуби, които са последвали отъ смъртта или нараняването на лицето при злополуката.

Тази помощ не подлежи на никакъвъ заповръ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които г-да народни представители приематъ на първо четене законопроекта за допълнение на наредбата-законъ за реда по железните пътища, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Димитъръ Василевъ: Моля, спешностъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Г-нъ министърът на благоустройството, който замества г-на министъра на железниците, предлага, законопроектътъ, по спешностъ, да се приеме и на второ четене.

Които приематъ това предложение на г-на министъра, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г-нъ докладчикътъ.

Докладчикъ Гето Кръстевъ: (Чете заглавието и членъ единственъ)*

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които г-да народни представители приематъ заглавието на законопроекта и членъ единственъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка шеста отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разширение на железопътната мрежа и на пристанищата.

Които г-да народни представители приематъ да се прочетатъ само мотивитъ къмъ законопроекта, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г-нъ докладчикътъ.

Докладчикъ Димитъръ Митковъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разширение на железопътната мрежа и на пристанищата.

Г-да народни представители! Въ чл. 1 отъ закона за разширение на железопътната мрежа и на пристанищата са изброени всички железопътни линии съ нормална ширина на пътя и такива съ тѣсенъ, пътъ отъ 0.76 метра, на които постройката е предстояла и предстои да се извърши. Някои отъ изброенитъ въ същия членъ железопътни линии са вече построени и открити въ експлоатация.

Понастоящемъ, съ присъединението къмъ царството ни на освободенитъ земи отъ сръбска и гръцка власти, се трѣбва тѣзи освободени земи да се свържатъ съ железопътни линии съ старитъ предѣли на смѣтото, като по тоя начинъ тамошното население бѣде по-здраво приобщено къмъ майката-родина. Новитъ железопътни линии ще иматъ и голѣмо стопанско, политическо и стратегическо значение. Водимъ отъ горните съображения, Министерскиятъ съветъ, съ XII-то постановление, взето въ заседанието му отъ 3 май 1941 г., протоколъ № 86, постанови да се изучатъ и започне постройката на следните нови железопътни линии: а) „Момчилградъ—Гюмюрджина“; б) „Кулата—Демир-Хисаръ“; в) „Горна-Джумая—Царево-село—Кочани“ и г) „Кюстендилъ—Гюешево—Куманово.“

Освенъ, обаче, въ министерското постановление, изброенитъ нови железопътни линии ще следва да се впишатъ и въ закона за разширение на железопътната мрежа и пристанищата, респективно въ чл. 1 отъ същия, където, както е казано по-горе, са изброени всички такива, на които е предстояло или предстои изучаването и постройката имъ.

Независимо отъ горното, къмъ чл. 1 отъ закона, ще следва да се впишатъ и следните нови железопътни линии, а именно: 1) „Исперихъ—Силистра“, която е продължение на проектираната железопътна линия, вписана въ закона „Попово—Разградъ—Исперихъ“, като по тоя начинъ се свърже още единъ пътъ Добруджа съ старитъ предѣли на царството; 2) „Мурна-Синдѣлъ“, която железопътна линия ще свърже почти привършената такава „Шуменъ—Карпобатъ“ съ Синдѣлъ, която железопътна линия ще придобие по-големо значение следъ привършване на цѣлата подбалканска линия, като скъси разстоянието между София и Варна; 3) „Дунина—Бобров-долъ“, която линия, поради нарастващия трафикъ на съществуващата тѣснопътна такава, ще трѣбва да се построи като нормална линия, за която е гласуванъ законъ отъ XXV-то Народно събрание, презъ втората редовна сесия („Държавенъ вестникъ“, брой 122, отъ 6 юний 1941 г.), и 4) втора железопътна линия „София—Перникъ“, постройката на която се налага поради това, че съществуващата сегашна такава е много повредена. Освенъ това, същата линия има голѣми наклони и малки радиуси, които затрудняватъ още повече превоза по нея.

Предвидъ на всичко горесказано, моля ви, г-да народни представители, да разгледате предлагания ви законопроектъ и го гласувате.

Гр. София, юлий 1941 г.

Министъръ на общественитъ сгради, пътищата и благоустройството:

Инж. Д. Василевъ

(Ето текстът на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение и допълнение на закона за разширение на железопътната мрежа и на пристанищата.

(„Държавенъ вестникъ“, брой 66, отъ 24 юний 1925 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 18, отъ 26 априлъ 1927 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 157, отъ 11 октомврий 1928 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 84, отъ 18 юлий 1933 г.)

* За текста на законопроекта вижъ първото четене на стр. 130.

„Държавен вестник“, брой 219, от 28 септември 1935 г.; „Държавен вестник“, брой 95, от 25 април 1940 г., и „Държавен вестник“, брой 292, от 25 декември 1940 г.)

§ 1. Въ чл. 1, буква „б“, точка 17 се измънява така:

„Симитли—Кулата—Демир-Хисар“.

§ 2. Въ чл. 1, буква „б“, след точка 38 се прибавят и следните нови железопътни линии:

39. „Гюешево—Куманово“;

40. „Горна-Джумая—Кочани“;

41. „Момчилград—Гюмюрджина“;

42. „Исперих—Силистра“;

43. „Мурна—Синдъл“;

44. „Дупница—Бобов-дол“ и

45. Втора железопътна линия „София—Перник“.

§ 3. Въ чл. 1, буква „б“, се прибавят следните измънения:

Точка 39 става 46.

Точка 40 става 47.

Точка 41 става 48.

§ 4. Въ чл. 1, буква „б“, след точка 48 се прибавя и следното: съгласно пък от 0-60 метра:

49. „Генерал Тодоров—Въртень“.

Председателстващ Никола Захариев: Има думата г-н министърът на благоустройството.

Министър Димитър Василев: (Отъ трибуната. Посрещнатъ съ ржкоплъскания. Чете.) Г-да народни представители! Въпросът за свързването на нашите новоосвободени земи съ старитъ предѣли на страната ни чрезъ нови железопътни линии е живенъ и палащъ не само въ широкъ общополитически и общостопански смисълъ, но и отъ гледна точка на чисто мѣстни интереси, които най-много вълнуватъ, най-много горещатъ. Ето защо азъ ще изслушамъ съ най-големо внимание всички господа народни представители, които считатъ за нужно да подложатъ на разглеждане и добросъвестна критика вънесения отъ мене законопроектъ за измѣнение на закона за разширение на железопътната мрежа и на пристанищата въ царство България.

Азъ считамъ за умѣстно, обаче, да ви дамъ предварително нѣкои данни, които съ ръководили почитаеми Министерски съветъ, който, нека да подчертая това, нѣколко пъти се занима съ въпроса кои железопътни линии трѣбва да се построятъ сега и презъ кои мѣста трѣбва да минатъ тѣ.

Г-да народни представители! Азъ трѣбва да изтъкна преди всичко кои сѫ основнитъ съображения, даващи генераленъ тонъ при опредѣлянето на окончателнитъ трасета на железопътнитъ линии. Тѣзи съображения сѫ отъ твърде разнообразно естество и различна важностъ. Все пакъ най-важни сѫ следнитъ съображения: първо, политическитъ, второ, военнитъ, трето, техническитъ, четвърто, стопанскитъ, и пето експлоатационнитъ, бихъ казалъ, отчасти и психологическитъ.

Всички вие се занимавате съ политика и вамъ не е нужно да се разправя какво огромно политическо значение иматъ предвиденитъ въ законопроекта петъ железопътни линии, които ще свържатъ новоосвободенитъ наши земи съ старитъ предѣли на страната ни. Две отъ новитъ железопътни линии — Момчилград—Гюмюрджина и Симитли—Кулата—Демир-Хисаръ — сѫ отправени за Бѣломорска Тракия, съ която ние досега нѣмахме почти никаква съобщителна връзка и която гравитираше — и политически, и стопански — изключително къмъ Солунъ. Тѣзи области, които има огромно значение за бъдещето развитие на цѣлия български народъ, не можеше да не бѣде свързана веднага чрезъ споменатитъ линии съ старитъ предѣли на родината ни. Първата линия ще ни свърже не само съ източната частъ на Бѣломорието, но тя ще премине и презъ една отъ най-богатитъ рудни области у насъ, областъ напълнена съ хромови, цинкови, оловни, сребърни и други находища.

(Г-нъ министърътъ обяснява по една карта миннитъ находища, покрай които ще минатъ линиитъ)

Линията ще мине презъ едни отъ най-богатитъ рудни находища въ България, а именно отъ Момчилградъ презъ долината на рѣката Сютлийка, поеле по долината на рѣката Лѣдка, по рѣката Куручая и отива до станицата Нарѣжа — 12 км. отъ Гюмюрджина.

Втората линия ще мине презъ богатата и плодородна Струмска долина, за да се отпрати презъ станалото всеобщо известно съ епичнитъ боеве на храбритъ германски войски Рупелската дефиле, за да отпрати богатствата

на нашата земя къмъ голѣмитъ пристанища на Бѣломорието — Солунъ и Кавала. Поради голѣмото значение на свързката Симитли—Демир-Хисаръ, веднага още тази година, ще бѣде построена тѣснопътната линия Генералъ Тодоровъ—Въртень, която ще мине по дѣсния брѣгъ на Струма презъ Рупелската дефиле, гдето теренътъ е особено благоприятенъ и гдето ще може да се използва сега съществувашото позиционно шосе, строено отъ гърцитъ.

Г-да народни представители! Други две линии ще свържатъ старитъ предѣли на царството съ Македония. Едната отъ тѣхъ е твърде известната линия Скопие—Кюстендилъ—София, значението на която е било оценено отъ турцитъ още преди освобождението и още тогава сѫ били приготвени плановѣтъ ѝ. Въпросътъ за окончателното завършване на тази линия е билъ многократно разискванъ между българското и турското правителства до 1912 г., обаче, поради редъ съображения отъ политически характеръ, турското правителство е избѣгвало реализирането на този проектъ. Турското правителство е давало такава надежда за построяката на тази линия, и нашето правителство е имало толкова голѣмо желание и такъвъ голѣмъ интересъ за по-скорошното свързване на Македония съ България, къмъ Скопие, че то се решава да пристѣпи веднага къмъ строежа на линията между Кюстендилъ и Гюешево, макаръ че тази линия е минала презъ единъ много труденъ теренъ и е доста скъпа. Следъ 1918 г., когато се установи нашата черна граница въ бивша Югославия, безспорно е, че за тази връзка бѣ вече невъзможно и безсмислено да се говори. Причинитъ за това сѫ много ясни. Сърбитъ искаха да скъсатъ окончателно материалната връзка между България и Македония, като мислѣха, че така тѣ най-лесно ще скъсатъ и духовната връзка между тѣхъ. Сърбитъ, обаче, дълбоко се лъжеха. Голѣмитъ исторически събития, които се разиграха напоследъкъ и които докараха освобождението на нашитъ македонски братя, показваха, че коравиятъ и несъкрушимъ български духъ у тѣхъ е билъ много по-здравъ отъ стоманата на железопътнитъ релси, които можеха да дадатъ и споменатата, но отказана материална връзка между България и Македония. (Продължителни ржкоплъскания) Тѣзи линии трѣбва да бѣде частъ по-скоро завършена, за да спасимъ нашитъ македонски братя отъ принудата да поддържатъ връзкитъ си съ насъ чрезъ неприятната имъ и неудобна за тѣхъ железопътна връзка чрезъ Нишъ.

Втора засега линия, която така ще ни свърже бързо съ централна Македония, е тази, която ще започне отъ Горна-Джумая, ще мине презъ Царево-село, като преди това се спусне по долината на Бръгалиница къмъ Пехчево и следъ това се свърже все по същата долина съ сегашната железопътна линия Кочани—Велесъ—Прилепъ—Битоля.

Тѣзи линии има не само голѣмо политическо значение, защото преминава презъ сърцето на Македония, но тя има и голѣмо стопанско значение, понеже повата ѝ частъ, особено тази между Горна-Джумая и Царево-село, ще мине презъ областъ, която има всички природни възможности за развитието на овощарството, тютюновото производство, скотовъдството, поради обширнитъ горски пасища и ливади, горяството, поради обширнитъ дѣбови гори, отъ които се изкарва огромно количество дървени материали и пр. Изобщо на тѣзи ограси отъ земеделското производство се откриватъ блестящи перспективи, които досега сѫ били въ спящо състояние само благодарение на това, че този край не е ималъ не само една железопътна линия, но той е билъ лишенъ и отъ добре уредени пѣтни съобщения.

Таско Стоилковъ: Тамъ има минни залежи на олово, медъ, коксъ и въглища.

Министъръ Димитър Василевъ: Железопътната линия Горна-Джумая—Царево-село има, обаче, и друго огромно значение. Тя засѣга и рудни находища, които иматъ голѣмо значение за нашата индустрия. При с. Сухострелъ се намира една отъ най-добритъ каменноуглени мини, въглищата на която иматъ една топлинна мощностъ отъ 7500 калории. Това сѫ най-добритъ каменни въглища. При това тѣзи въглища сѫ коксуващи въглища, отъ които и отъ тѣхнитъ деривати ние имаме твърде голѣма нужда. Днесъ тѣзи каменноуглени мина, мощнитъ пластове на която излизатъ чакъ на южнитъ склонове на Влахинопланина при с. Панчарево, въ долината на Бръгалиница, е изоставена само поради това, че въ тоя край нѣма добри пѣтища. Построената до минната пѣкъ за коксуване на въглищата е сѣщо изоставена; пакъ поради тѣзи причини. Други важни рудни находища, презъ които ще мине

тази линия, сж запазените държавни периметри за оловни и цинкови руди, които започват от с. Покровникъ, минават през с. Падежъ, с. Дебочица, с. Сухострелъ и отиват на югъ. (Г-нъ министърътъ показва на една карта рудните находища, презъ които ще мине желѣзопътната линия)

Въ военно отношение тази линия има това преимущество, че се отдалечава отъ Кюстендилъ, презъ който ще мине линията София—Скопие и че тя създава две нови извънредно важни свързки. Първата свързка е презъ Симитли—Разлогъ—Якоруда—Лямбене—Пазарджикъ и изобщо къмъ Южна България. Особеното на тази свързка е, че тя не минава презъ София, дето се концентриратъ много наши линии, което е опасно отъ военна гледна точка, а южно отъ Рилския масивъ, презъ Родопския лабиринтъ, който главно ни дава строителните дървени материали. Втората важна връзка е пакъ презъ Симитли—Разлогъ—Цеврокопъ—къмъ Драма и Кавала, значи пакъ къмъ Бѣломорието. Нека се има предвидъ, че колкото връзката на тѣзи две важни направления къмъ Южна България и къмъ Бѣломорска Тракия е по-напогъ, толкова по-ценна е тя въ военно отношение.

Сжко така е отъ особено значение фактътъ, че населението отъ Царево-село, Пехчево и Берово има своите стопански, културни и роднински връзки съ Горна-Джумая, а не съ Кюстендилъ.

Г-да народни представители! Съ сжщото значение, каквото иматъ току-що споменатите четири нови желѣзопътни връзки съ Бѣломорието и Македония, е и петата нова желѣзопътна линия Исперихъ—Силистра, която ще свързва Дунавската частъ на новоосвободена Добруджа съ вътрешността на страната. Тя ще мине презъ житницата на България и ще се отрази твърде благотворно върху общото развитие на страната ни.

Линията Дупница—Бобовъ-долъ се иска отъ мини „Перникъ“. Чрезъ нея се цели увеличаване производството на самата мина за камени въглища, отъ каквито нуждата става все по-голяма и по-голяма. Срѣдствата за тая линия се отпускатъ отъ мини „Перникъ“.

Сжко така въ връзка съ нуждите на мини „Перникъ“ е предвидена и втората желѣзопътна линия София—Перникъ. Тя, обаче, нѣма да се строи успоредно на сегашната, намираща се въ експлоатация желѣзопътна линия София—Перникъ, а ще бѣде прокарана, въроятно, като продължение или отклонение на линията София—Банкя, въ да се развие въ по-благоприятенъ теренъ и съ по-нови технически елементи.

Г-да народни представители! Преди да завърша, искамъ да ви дамъ нѣкои данни относно хода на работата по строежа на тия желѣзопътни линии. Министерскиятъ съветъ веднага следъ освобождението на тия краища възложи на Министерството на благоустройството да проучи желѣзопътните връзки съ Тракия, Македония и Добруджа. Следъ извършването проучване, по мой докладъ, на 3 май се взе решение да се проучатъ по-основно въ техническо отношение линиите: Момчилградъ—Гюмюрджина, Кулата—Демиръ-Хисаръ — като тѣснолинейка, Горна-Джумая—Царево-село—Кочани и Кюстендилъ—Гюешево—Куманово. Втората точка отъ решението на Министерския съветъ бѣше, на 1 юний да се пристъпи къмъ строежа на сѣмшите линии, като се даде льно съдействие отъ страна на Министерството на желѣзниците и Министерството на земедѣлието, въ смисълъ да се командирова въ Министерството на благоустройството необходимите инженерски и технически кадри, тъй като при увеличението на тая работа невъзможно бѣше Министерството на благоустройството съ свои кадри да изнесе тая работа, предвидъ на това, че работата бѣше извънредно спешна и бърза. Бързаше се, затова защото се целѣше да се постигне единъ психологически и политически ефектъ, т. е. да се даде доказателство на всички ония, които не сж наши народности елементи, да разбератъ, че ние отиваме тамъ за вѣки-вѣковъ, че съ тия желѣзопътни връзки ние се свързваме завинаги съ новоосвободените краища. (Продължителни ржкопѣскания)

Благодарение на бързата организация и на съдействието на Министерството на желѣзниците и на Министерството на земедѣлието, ние можахме съ нѣколко бригади да извършимъ проучванията въ краищата на тия желѣзопътни линии и успѣхме, ако не на 1 юний, както бѣше решението на Министерския съветъ, на 12, 13 юний да започнемъ работата вече по трите желѣзопътни линии: 1) линията Момчилградъ—Гюмюрджина, Кочани—Горна-Джумая и Гюешево—Куманово. Четвъртата желѣзопътна линия Кулата—Демиръ-Хисаръ не можахме да започнемъ, защото теренътъ, върху който трѣбваше да мине тая ли-

ния, бѣше осѣянъ съ много минни полета, и трѣбваше да чакаме докато наши и германски военни части очистятъ тѣзи минни полета, за да можемъ по-безопасно да работимъ. Обаче и тая работа е на привършване и следъ нѣколко дни ще можемъ да изпратимъ необходимото число работници, които да започнатъ фактически и тая работа.

Г-да народни представители! Азъ ви моля следъ това мое изложение и следъ като изслушате господа народните представители, които сж се записали да говорятъ, да гласувате законопроекта, като имате предвидъ, че Министерскиятъ съветъ е обсъдилъ обстоятелствено всички въпроси, които сж свързани съ тия линии, и че съображенията, които сж диктували това решение на Министерския съветъ, сж отъ чисто държавно естество, а не отъ нѣкакви мѣстни интереси, които нѣматъ мѣсто при разрешаването на такива голѣми въпроси. (Продължителни ржкопѣскания)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Екимъ Екимовъ.

Екимъ Екимовъ: Отказвамъ се.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Г-нъ Екимовъ се отказва.

Има думата г-нъ Таско Стоилковъ.

Таско Стоилковъ: Ако се откажатъ всички, ще се откажа и азъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ Стефанъ Керкенецовъ.

Стефанъ Керкенецовъ: Отказвамъ се.

Обаждатъ се: Всички се отказватъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ Илия Славовъ.

Илия Славовъ: Отказвамъ се.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ Велизаръ Багаровъ.

Велизаръ Багаровъ: Отказвамъ се.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ Лазаръ Бакаловъ.

Лазаръ Бакаловъ: Отказвамъ се.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ Атанасъ Цвѣтковъ.

Атанасъ Цвѣтковъ: Отказвамъ се.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ Петъръ Михалевъ.

Обаждатъ се: (Къмъ Петъръ Михалевъ) Откажи се и ти.

Петъръ Михалевъ: Азъ ще говоря много малко.

Таско Стоилковъ: Г-не председателю! Ако Петъръ Михалевъ говори, тогава и азъ ще говоря. Азъ се отказвахъ отъ думата, но условно.

Петъръ Михалевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Единъ отъ признаците за културното развитие на единъ народъ е доброто състояние на желѣзопътната и шосейна мрежа въ неговата държава. Това правило е имало значение още отъ далечното минало, остава и днесъ и ще съществува и за бъдещите времена. Затова и хората сж казвали: пътятъ е животъ, безъ пътъ нѣма животъ, нито културенъ, нито политически, нито икономически.

Вамъ е известно, че когато се говори за напредъка на една страна, поставя се като съществено условие състоянието на пътищата и желѣзопътната мрежа, дали има увеличаване на строежите и дали тѣ сж въ състояние да обслужватъ населението и да задоволяватъ развиващия се стопански и икономически животъ въ тази страна.

Известно ви е съ какво задоволство се говори за модерните широки и прави пътища въ западноевропейските държави, за двойните желѣзопътни линии и за бързи-

ната, съ която се движат влаковете по тях, за технико-постоянно усъвършенстване. Колкото напредват на техниката да крачи бързо в развитието си, макар да се предрича, че самолетът ще замества старите и бавни транспортни и превозни средства, ние всички сме убедени, че железницата няма да загуби никога своето значение като средство за масови и евтини превози и като съобщително средство за по-близките разстояния.

Във това отношение, г-да народни представители, трябва съ задоволение да отбележа, че развитието на железопътната мрежа и шосейна такава в нашата държава ни поставя на реда на културните страни, и че макар да сме получили националното си освобождение по-късно от други държави, ние сме много по-напред от тях не само във това, но и във много други отношения във стопанския, икономически и културен живот. У нас се е разботило всичко за създаване на по-удобна и широка железопътна мрежа, която да задоволява нарастващите нужди на страната, и от известно време особено се полагат голъми грижи за техническото подобрене и за стряска на линии, които времето и условията налагат.

Г-да народни представители! Едновременно съ грижите, полагани от правителството за нормализиране положението във новоосвободените български земи и създаването на условия за единъ спокоен и по-добър живот, то е заставено да мисли и за утрешния ден, когато българският народ ще развие още повече своите стопански, икономически и културни възможности, за да продължи и изкара държавното стопанство на нужната висота, особено във мѣстата, където доскорошният поробител не е полагал никакви грижи, но даже съзнателно е спъвал културния и стопански развои на тамошните наши братя. Освободени завинаги и присъединени къмъ свободното ни отечество, тези земи и народътъ няма да се почувствуватъ здраво приземенъ къмъ него, докато не бъдатъ свързани съ старата България чрезъ стопанския редовъ пътъ и добри шосета, необходими както за приобщаването, така и за запазването на тия земи.

Безспорно е, че безъ прѣка железопътна връзка съ държавните железници не може да се мисли за голъми благоустройствени работи във тия новоосвободени земи, а особено въ първо време следъ освобождението имъ. Ето защо бързите грижи на правителството за създаване на прѣка железопътна връзка съ Македония и Тракия са напълно оправдани и навремени.

Множеството закони, гласувани за същата целъ презъ различни времена, свидетелствуватъ за голъмото значение, икономическо и национално, което не само днесъ, но и във миналото е отдавано на тия линии. По предложението ни законопроектъ се предвижда за строежъ седемъ широколинейни и една тѣсноколейна линия. Доколко, обаче, ще може да се постигне тази целъ, да се завършатъ въ бързо време тези строежи, това ние не можемъ да знаемъ, защото то е въпросъ технически и зависи отъ редъ условия, но затова пъкъ това, което се иска отъ насъ, въярваме, че ние всички ще одобримъ и ще гласуваме този законопроектъ, както и ще одобримъ исканиятъ срѣдства за тези железопътни строежи, когато това ни бъде предложено.

Г-да народни представители! Въ мотивитъ на законопроекта се казва, че тези линии иматъ голъмо стопанско, политическо и стратегическо значение. Ето защо и бързината, която се проявява, е необходима, още повече, като се знае, че трасетата иматъ голъма дължина и, отъ друга страна — неблагоприятниятъ теренъ и техническите трудности при изпълнението. Това ще наложи неминуемо една по-продължителна, усилена и скъпа работа, каквато въобще представляватъ железопътните строежи и затова налага се всеотранно проучване на трасетата на проектираните линии, за да бъдатъ отстранени евентуалните грѣшки, които биха се отразили неблагоприятно и вредно и чиято поправка не ще бъде после възможна.

Така също, и едновременно съ това, се явява необходимо проучване на стопанските и икономически възможности и условия по отношение на мѣстото, откъдето трябва да бъде установена железопътната линия. Безспорно е, че ще трябва да бъдатъ взети предвидъ също стратегическите съображения, както и техническото изпълнение и условията за една рентабилна експлоатация. Ето защо установяването на една железопътна линия трябва да отговаря на редъ технически, стопански, икономически и стратегически условия, отъ правилното съчетание на които ще зависи сполучливото разрешението на поставените задачи.

Очевидно е, г-да народни представители, че въпроситѣ, които се поставятъ при установяване на една железопътна линия, са преди всичко държавни, а следъ това такъва, които иматъ локално значение. Вторитѣ, обаче, не трябва никогда да бъдатъ пренебрегвани, защото известно е, че локалните интереси са и държавни, и тѣ само чрезъ държавата ще могатъ да бъдатъ постигнати.

Министерскиятъ съветъ съ XII-то си постановление отъ 3 май тази година е постановилъ да се започне проучване и да започнатъ строежите на следните нови железопътни линии: Кулата—Демир-Хисаръ, Гюешево—Куманово, Момчилградъ—Гюмюрджина, Горна-Джумая—Царево-село—Кочани.

Въпросътъ за линията Гюешево—Куманово е много старъ, и историята на тази линия е по-стара отъ историята на третото ни царство. Построяването на тази линия се предвижда въ концесията отъ 1872 г., сключена между турското правителство и компаниитѣ за експлоатация на източните железници. Трасето ѝ е проучвано презъ 1874 г. Когато презъ 1912 г. турските инженери бѣха дошли за подписване на условията, следъ като съ правителството е било уговорено да продължи строежа на линията, делегатитъ на турската държава са избѣгали, безъ да подписатъ. Разбира се, на всички прѣще съседното имъ кралство Сърбия, която не желала тази линия по чисто политически съображения, защото оная край щѣше да го има по-близу до себе си оная съседна страна, която можеше да го облагодетелствува съ най-леки и бързи пътни съобщения.

Тази линия се е предвиждала още отъ голъмия турски реформаторъ Митхадъ паша. Тя е, която ще съединява старата България по най-късия пътъ съ най-важната съобщителенъ центъръ въ Македония. Тази линия ще бъде една частъ отъ голъмата международна артерия, която никогда ще свърже Адриатическо съ Черно-море и Дунавъ. Освенъ това, съ тази линия ще се разреши въпросътъ за минаване само презъ наша територия, защото известно е на всички съ колко тормозъ и при какъвъ особенъ режимъ се поставятъ пътниците, които са имали случитѣ да минаватъ презъ територията на бившите наши съседни държави.

Втората железопътна линия Кулата—Демир-Хисаръ има също едно установено положение на трасето и тя ще ни даде най-прѣката връзка съ Тракия и Бѣломорието. Тази линия е била отдавна предметъ на внимание и грижи и ето намъ се удаде щастието да ѝ осъществимъ. Тази линия ще бъде, както изглежда, най-напредъ изкарана и така ще се създаде жизнената връзка съ богатитѣ тракийски земи.

Докато тези две линии иматъ едно определено положение и установено трасе, останалите две — Момчилградъ—Гюмюрджина и Кочани—Горна-Джумая — се нуждаха отъ допълнителни проучвания, които Министерскиятъ съветъ намери, че ще трябва да бъдатъ направени, за да се избѣгнатъ евентуални грѣшки. Вследствие на това, първата линия Момчилградъ—Гюмюрджина, по поводъ направените проучвания, претърпѣ една корекция, която е била необходима и която напълно се оправдава отъ специалните мѣстни условия и природни богатства, които ще могатъ да бъдатъ подложени на една по-рационална експлоатация при съществуваща железопътна линия.

Проучванията и за втората железопътна линия Горна-Джумая—Кочани завършиха успѣшно, но за голъма изненада трябва да признаемъ, че бѣхъ учудени, когато видѣхъ, че положителното, издържаното, справедливото и правото въобще не бѣ прието, а остава старото положение, т. е. първоначалниятъ проектъ отъ месецъ май за връзка съ Горна-Джумая, когато тази връзка, споредъ техницитъ-инженерите и тези, които са проучвали и познаватъ този въпросъ, които съ години са го разработвали, бѣха се изказали ясно и положително, че връзката трябва да се даде по долината на рѣкитѣ Еленица и Рѣчина презъ Кадинъ мостъ съ Дуница. Това тѣ обясняватъ съ лошия теренъ къмъ Горна-Джумая, технически трудности, удължаване на разстоянието до София и пр.

Г-да народни представители! Този въпросъ, а именно откъде да мине трасето на тази железопътна линия, не е отъ вчера, нито отъ миналия месецъ. Той датира отъ времето на турската държава, която бѣ дала съгласието си и искаше връзката Градско—Щипъ—Кочани—Царево-село, презъ известната въ военната история Черна-скала по долината на Еленица къмъ Кадинъ мостъ. Още тогава турскиятъ управителъ съ замислялъ връзката съ Битоля и Охридъ, като се продължи на западъ същата линия. Въ

миналото връзка с Горна-Джумая не е предвиждана и никога не е проучвана, а за това се заговори едва отпреди два месеца. Съ това искаме да кажа, че въ миналото и даже въ далечното историческо минало, пътищата сж определени по много сполучлив начинъ, който днесъ даже и техникитъ мѣчно биха могли да оспорятъ.

Но нека по-конкретно ви посоча какви съображения могатъ да иматъ съществено значение, за да се смѣта, че линията трѣбва да мине не презъ Горна-Джумая за София и стара България, а презъ Кадинъ мостъ—Дунища за София. Чрезъ втората линия ще се създаде най-прѣка връзка между централна Македония и централна стара България, разстоянието ще бѣде съкратено, а въ такъвъ случай и трафикътъ ще бѣде по-прѣкъ, превозътъ по-евтинъ; теренътъ, презъ който ще мине, е здравъ, има достатъчно годни и добри материали за строежа и поддържането ѝ; ще може да се обслужва направо отъ мина „Бобовъ-долъ“ съ въглища, каквито ще бѣдатъ нуждни за изпращане сѣщо и въ Македония, поради това, че минитъ „Перникъ“ оставатъ по-далече и съ производството си трѣбва да задоволяватъ нуждитъ на останалата частъ отъ страната ни; тази линия ще мине презъ мѣста, където има неизползувани и неразработени подземни богатства, поради липса на пѣтища, а такива има и се копаятъ по примитивенъ начинъ отъ мѣстното население — каменни въглища, асфалтъ, желязни руди, нафтошисти и пр. Тамъ има грамадни пространства съ хиляди декари борови, букови и джбови гори, останали неизползувани по сѣщитъ съображения; тази линия ще обслужва къмъ 30 села овошарски и тютюнопроизводителни и ще бѣде по-реентабилна при експлоатацията ѝ. Производството на тѣзи населени мѣста и това, което тѣ си доставятъ отъ пазара — храни и пр. — сж достатъчни, за да осигурятъ редовенъ трафикъ. Технически тази линия е по-лесно изпълнима, споредъ мнението на инженеритъ. Нѣма да има голѣми височини, нѣма да има серпантини, нѣма да бѣде излагана на засѣжване и нѣма да минава презъ голи и незаселени мѣста, както е къмъ Горна-Джумая, където ще трѣбва да се преодолѣе единъ балканъ, който, безспорно, ще затрудни превоза. Съ милиони се изчисляватъ загубитъ на държавата отъ движението на влакове по линии съ голѣми височини и наклони.

Не сж само съображенията отъ стопанско и техническо естество, които налагатъ строга на тази линия да бѣде установенъ по посока Царево-село—Кадинъ мостъ—Дунища. Нейното трасе е пропито съ достатъчно геройска кръвъ, изобилно пролѣта за освобождението и защитата на Македония. Добре защитена отъ самата природа, минавайки презъ едно залесено дефиле въ склоноветъ на Осоговската планина, тази линия бѣ проектирана съ законъ отъ 1918 г. и е най-добре поставена да служи за народната отбрана, поради което построяването ѝ е било изискано тогава и отъ Щаба на армията.

Г-да народни представители! Свидетели сме на много исторически събития и знаемъ, че както въ миналитъ войни, така и сега, германската армия намѣри най-важния пътъ за армията си, която навлизе въ централна Македония презъ дефилето на рѣкитъ Елешница, Рѣчица, Черната скала. Така че опитътъ и историята сж които безпогрѣшно биха ни показали правилното разрешение и на този въпросъ.

По-далечни перспективи се откриватъ по този начинъ и за една връзка съ Самоковъ. Както знаете, въ Министерството на благоустройството се проучва създаването на тази връзка съ Южна България прѣкъ, чрезъ Дунища, Самоковъ, Костенецъ, Южна България — единъ проектъ, който би могълъ да се осъществи така, както и онзи проектъ, за който г-нъ министърътъ каза: презъ Разлогъ и Симитли. По този начинъ, г-да народни представители, ще бѣде създадена връзка на централна Македония съ онай линия, която свързва София—Куманово съ Южна България, безъ да става нужда да удължава разстоянието, като се пътува до София, както е сега.

За да бѣда по-конкретенъ и за да не бѣда голословенъ, ще ви прочета мнението на инженеритъ, които сж си направили този трудъ да поставятъ на обществена препенка резултата отъ тѣхнитъ проучвания.

Г-да народни представители! Ще ви прочета само едно отъ проучванията, направени отъ техникитъ, които не отъ месецъ и два, а отъ години сж проучвали това трасе: (Чете) „Отъ сравнението на всички накратко изброени трасета можа да се установи, че въ строително и въ експлоатационно отношение трасето Кюстендилъ—респективно Копилоти—Кадинъ мостъ—Черната скала—Турско-Габрово—Царево-село е за предпочитане и то по следнитъ причини: 1) съ него се постига най-извонско, лесно и рационално

връзката на жельзницитъ на стара България съ Македония и държи най-правото направление между Кадинъ мостъ и Царево-село; 2) то минава главния вододѣлъ съ сравнително не много дълъгъ тунелъ на най-низка kota; 3) теренътъ по това трасе е най-подходящъ за прокарване на нормална линия, тъй като въ северната си частъ то върви ниско и по неособено стръмнитъ долини на Елешница и Рѣчица; 4) навсѣкжде по линията и при всѣка станция има вода въ изобилие; 5) кариери има навсѣкжде за изкуственитъ съоръжения и облицаване на тунелитъ; 6) то минава презъ най-гѣсто населенитъ мѣста на този край, почти въ цѣлата си частъ презъ овошнич градини, ниви, ливади и други култури; 7) разположението на станция Царево-село е най-добро, тъй като се намира най-близо до града и на дѣсния брѣгъ на р. Брѣгалница, много подходящъ за тази целъ; 8) въ съседство на това трасе се намира новопостроеното държавно шосе, което следва дѣсния брѣгъ на р. Елешница и Рѣчица; 9) по отношение качванията и слизанията това трасе има най-непродължителни максимални уклони, които могатъ да се сведатъ на 15‰; 10) на това трасе наистина вододѣлитъ тунелъ е най-дълъгъ, обаче то е за предпочитане, поради другитъ му ценни преимущества. Макаръ че по важни държавни съображения е желана връзката между стара България и р. Брѣгалница, респективно Царево-село—Кочани да стане при Горна-Джумая, обаче голѣмитъ трудности при построяката и други технически причини, изброени по-горе, наложиха и Щабътъ на действаща армия възприе, щото тази връзка да стане отъ Кюстендилъ по течението на р. Елешница и р. Рѣчица, по което направление и подробното проучване на линията се извърши отъ управлението на жельзопътнитъ съобщения още презъ 1917/1918 г. и се съставиха надлежитъ ситуационни планове. Понеже и сега се желае отъ правителството връзката да стане при Горна-Джумая, ние вѣрваме, че, безъ да се правятъ нови подробни проучвания на самото мѣсто, което ще отнеме доста време, има достатъчно данни, на това може да се види и отъ провеждане трасе по картата 1:40.000 или 1:50.000, които да го убедятъ, че по-извонско, по-рационално и главно по-бързо може да бѣде реализирана връзката отъ Кюстендилъ, респективно Кадинъ мостъ, като се премине вододѣлтъ подъ Черната скала.

Г-да народни представители! Не е само това. Азъ бихъ ви прочелъ и едно друго мнение, за да видите какво е становището и на другъ единъ специалистъ, който е проучвалъ този въпросъ по отношение на тази линия и къде трѣбва да бѣде свързана тя: (Чете) „Линията Горна-Джумая—Кочани (споредъ закона, Кюстендилъ—Царево-село—Кочани) ни е тѣй сѣщо позната отъ по-отдавнашно време. Ще напомня, че преди балканската война Турция бѣ склонна за жельзопътна връзка при Царево-село по понятия причини. Турскиятъ генералъ Щабъ, който се интересуваше само отъ стратегически линии, държееше за построяката на линията Градско—Кочани, по р. Брѣгалница, която се считаше за стратегическа линия отъ голѣмо значение за Турция. Интересно е, че сѣщата тази линия е построена като стратегическа и отъ Югославия, безъ, обаче, последната да бѣ прозвѣла каквото и да било желание за свързването ѝ съ държавната ни жельзопътна мрежа. Доколкото си спомнямъ, трасето Горна-Джумая—Царево-село не е проучвано подробно; може би ще се наложи по теренни причини — голѣмата разлика въ височинитъ между Горна-Джумая и водотѣла между Струма и Брѣгалница — да се излѣзе, амѣсто отъ Горна-Джумая, отъ друга нѣкоя по-висока станция, по-близо до Дунища.“

Г-да народни представители! Ето вече 24 години населението отъ Пиянечки край, отсамъ бившата граница, очакваше съ нетърпение този исторически день — освобождението на братята отъ другата страна — като втората имъ и най-голѣма надежда бѣ да се продължи започнатото трасе и да се прокара линията презъ цѣлия Пиянечки край отъ старитъ и новитъ предѣли на царството. Следъ победата на славното германско оръжие тамошнитъ хора вѣрваха неслколебимо въ осъществяването на това голѣмо за България и за тѣхния край дѣло, докато даже тѣли увѣрени тѣ можеха да чуятъ и отъ господа министритъ, при които сж ходили.

Дълга да обясня, че следъ като делегацията идва и посети господа министритъ, г-нъ министърътъ на благоустройството постави въпроса на проучване. Смѣташе се, че по стратегически причини ще се наложи тази линия да не бѣде построена къмъ това дефиле на Рѣчица и Елешница къмъ Дунища, а ще трѣбва да остане къмъ Горна-Джумая. Стопанскитъ и политически въпроси бѣха проучени. Оставаше въпросътъ за стратегическото значе-

ние на тази линия да бъде разрешен. Бяхме отправени към г-на министъра на войната и той заяви, че от разговорите, които имал с г-на министъра на благоустройството, останал убеден, че тази линия трябва да мине именно от там, през Пиянецка-Кадина мост, като заяви, че той говори по войнишки и че казаното от него е положително. Затова голѣма е изненадата, която идва от второто решение на въпроса.

Г-да народни представители! След положителните увѣрения и пълната надежда настѣпи горчивото разочарование и обезвѣряване на населението от този край, незаслужаващо това отнасяне. През повече от половин вѣкъ свободен живот това население не е могло да почувства топлия майчински грижи на държавата, и всичко, което то е направило за стопанското си съвземане, се дължи на неговия буден дух и на високото му национално съзнание, които то не веднаж е проявявало въ миналите освободителни войни. И при все това там ще намерите най-хубавите сливи и ябълки, които се сушат, продават се и се прекарват през цялата година, ще намерите най-хубавата ракия и единият тютюн, който, поради качественоста си, всѣкога намира добър пазар.

Аз моля да се разбере, че когато се полагат грижи за новите български мѣста, не трябва да се забравят и изоставят старите, които все пак си остават главна основа и опора на държавата.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата народният представител г-нъ Таско Стоилковъ.

Таско Стоилковъ: (Отъ трибуната. Посрещнатъ съ ржкоплѣскания) Г-да народни представители! Въ мотивите на законопроекта, който ни е депозиралъ за одобрение ресорниятъ министъръ на благоустройството по решение на Министерския съветъ, се говори за приобщаване на това, довчера заробено, братско население въ културно, стопанско и политическо отношение къмъ стара България. Министерскиятъ съветъ е процедиралъ абсолютно сполучливо и абсолютно добросъвестно съ огледъ на сериозността на моментите, които преживява нашиятъ народъ, и съ огледъ на голѣмите интереси на голѣмата българска държава. Населението на Джумайската, Пехчевската и Царевоселската околии отъ вѣкове се е борило за българското си име и особено отъ последните 50 години на самъ се е борило съ оръжие въ ржка, за да се види единъ денъ прибрано въ общите граници на майката-родина. Понеже е водило борби, това население е преживявало материална злочестина, която се е ширѣла презъ турските робски години. Постоянната кървава национална революция лежеше върху плещите на това население. Само за българското си име това население се е борило и е чакало единъ денъ да се нареди подъ управлението на българската държава, подъ скиптъра на българските царе. (Ржкоплѣскания)

Азъ се чудя, г-да народни представители, какъ е възможно единъ младъ човѣкъ съ знанията на юридическата наука да излѣзе да говори така. Юридическата наука е наука за обществена правда, тя дава възможност да бъдете помагачи на правосъдието, да държите и да намирате обществената истина. За честта на истината, не разбирамъ, какъ е било позволено на тоя нашъ другаръ, който е избранъ, мисля, отъ III Кюстендилска избирателна колегия, да защитава интереси, които нѣматъ връзка нито съ стопанските интереси на българската държава, нито съ стопанските интереси на населението, което казвамъ азъ, съ е борило отъ вѣкове за родното си име, нито пъкъ иматъ връзка съ културните и социалните нужди на нашия народъ въ Източна Македония. Отъ Горна Джумая, като свързочна гара, трябва да се проведе новостроящата се линия по долината на Брѣгалница. Така тази линия ще обслужва населението на Пехчево, Берово, Царево-село и населението по двата склона на Влахиноплатина. Тамъ сж прочутите планини, които подпомагача бунтовниците въ турско време, за да може тамъ да се запази презъ вѣковете българскиятъ езикъ. Азъ се чудя, какъ е възможно хора, които сега съдѣлватъ въ живота и които едва сега поематъ отговорности, да изсмукватъ аргументи изъ прѣстите си. Моята побѣлѣла глава ми дава моралния куражъ да изплача предъ васъ страданията на това население.

Ето защо, г-да народни представители, когато Министерскиятъ съветъ е събиралъ аргументите, които сж му дали възможност да се спре на този законопроектъ, той е процедиралъ абсолютно добросъвестно, процедиралъ е

съгласно стопанските, културните, политическите нужди на земята, които се населяватъ отъ българи, като почнете отъ изворите на Вардара и стигнете до брѣговете на Бѣло-море. Каква стопанска злочестина може да се принесе на населението въ Пиянецкия край? Стопанскиятъ центъръ на този край е Кюстендилъ. Кюстендилъ е свързанъ съ стопанското сърце на Македония, специално на Северна Македония — Скопие — така, както е решението на Министерския съветъ въ този проектъ. Какво повече иска нашиятъ другаръ? Исква, разбира се, да заведе това население въ Беровската, Царевоселската и Джумайската околии къмъ Кюстендилъ. Вие знаете, каква е борческата история на това население. То бѣше въ единъ боенъ лагеръ отъ четвъртъ вѣкъ насамъ за борба съ поробителите и по-рано въ борба съ вѣковното турско робство. Тамъ се постави началото за разрушаването на турската империя. Тамъ лежатъ свещените кости на Дамьянъ Трубецъ, свещецъ на всички българи. (Ржкоплѣскания) Поколенията, които идватъ, като се почне отъ Дунава до Бѣло-море и отъ Шаръ до Малашевските планини, ще идватъ да се покланятъ предъ гроба на този народенъ светецъ. Тамъ е работилъ презъ бунтовното време и Илия Беровецътъ, на когото гробътъ е въ Кюстендилъ. Това е една епска, която е свързана съ нашата обща културна, стопанска и политическа история. И понеже тия духовни ценности иматъ специално борческо значение, тѣ ще ползватъ всички поколения и ще красятъ страниците на нашата политическа история.

Прави честь на българското правителство, че внася тоя законопроектъ и застъпва моралното удовлетворение, стопанската протекция и културното единство на това население. (Ржкоплѣскания)

Азъ ще гласувамъ за тоя законопроектъ, така както е внесенъ, съ абсолютно спокойствие. Бждете сигурни, че така интересътъ на държавата ще бжде застъпенъ напълно. Тамъ сж китните гори на Влахино, на Плячковица; тамъ сж Беровските гори, тамъ сж горите и на Голакъ и на Клепало; тамъ сж бакарните мини на Габрово, тамъ е Паничерево. Това е единъ масивъ, който е нескончаемъ. Тамъ сж каменовжглените мини — коксовите каменовжглени мини Сухострелъ — които по липса на пѣтища не сж могли да бждатъ правилно експлоатирани.

Ето защо, г-да народни представители, стопанските интереси на българската държава, на нашата държава, не могатъ да бждатъ ударени, не могатъ да бждатъ въ никой случай поставени въ стагнация. Тамъ ще намерите годишно по 500-600 хиляди кубически метра различенъ дървенъ материалъ. Тамъ ще намерите годишно около 3 милиона килограма сушени сливи. Знае се какво значи сушени сливи. Тамъ има едно население отъ 70-80 хиляди души и четири града, които сж издържали вѣковни кървави борби, и българската властъ се радва тамъ на една неугасваща радост и намира братски топи почитания.

И когато говоримъ за обществена правда, нашиятъ Парламентъ, XXV-то обикновено Народно събрание, съ прие мането на тоя законопроектъ ще извърши единъ актъ, който ще бжде за цяла Източна Македония една правда, неугасваща, блестяща въ страниците на нашата стопанска и културна история.

Азъ ви моля, г-да народни представители, депозираниятъ законопроектъ да се гласува. Не бива никой да стѣпи на събѣстѣта си. Трѣбва да бжде улеснено и правителството, и населението тамъ, за да създадемъ тая топла радостъ, неугасваща въ туй плаинско население, и да го поставимъ въ стопанска връзка съ стара България. Отъ това нѣма да пострада държавата. Ще има полза и военна България, защото може да се наложи на майката-отечество, пакъ по тия пѣтища, да лѣзи свещените граници на нашата родина. (Ржкоплѣскания)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Пристигваме къмъ гласуване. Които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за разширение на желѣзопѣтната мрежа и пристанища, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Димитъръ Василевъ: Моля, спешностъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Димитъръ Пешевъ.

Димитъръ Пешевъ: Г-да народни представители! Азъ апелирамъ къмъ г-на министъра на благоустройството да не настоява за спешностъ на този законопроектъ. Вѣрно е, че правилникътъ допуска да се даде спешностъ, обаче не

единъ законопроектъ, който не предизвиква никакви спорове, който е дребенъ, който самъ по себе си прави излишно да се внася въ комисията и да се разглежда тамъ. Очевидно е, че въпросътъ, който е предметъ на този законопроектъ, не е отъ този характеръ. Вие изслушавате речта на г-нъ Михалевъ, чухте гласицето, което изказа г-нъ Таско Стоилковъ. Очевидно е, че има споръ за трасето на тази железопътна линия, която ще свърже Македония съ България.

Г-да народни представители! Тия околии, за които говори г-нъ Таско Стоилковъ, всички тѣ, и Берово, и Пешчево, и Царево-село, ще бъдатъ засегнати отъ линията, презъ която и да мине тя.

Таско Стоилковъ: Има издадена карта отъ инженерното дружество. (Сочи една карта) Вие стоите, г-нъ Пешевъ, на високо мѣсто и не бива да се ангажирате така.

Председателстващъ Никола Захариевъ: (Звъни)

Димитъръ Пешевъ: Докладитъ на съответнитѣ служби не сѣ въ този смисълъ, въ който е внесенъ законопроектътъ. Министерскиятъ съветъ делегира трима господа министри отъ своята срѣда, които ходиха на самото мѣсто, проучиха работата и дойдоха съ единъ докладъ, който е различенъ отъ онова, което е възнето сега въ законопроектъ.

Ясно е, че се касае до въпроси, които сѣ били предметъ на споръ. Може би има нѣщо, което, обяснено въ комисията, ще ви убеди, че становището, което е възприето въ законопроектъ, е правилно. Но нека го чуемъ. Нека дадемъ възможностъ, при спокойна атмосфера да бъде обсъденъ този въпросъ и съ пълно спокойствие на съвестта да разрешимъ единъ въпросъ, който е свързанъ съ интереса на една съществена частъ отъ Кюстендилска околия.

Г-да народни представители! Не се касае до бързина, най-после; не се касае до такава спешностъ, която да ни спести много време — ако не днесъ, утре ще бъде разрешенъ този въпросъ. Свакайте утре комисията, г-не министри, за да бъде разглежданъ спокойно въпросътъ, съ пълно познаване на всички аргументи — за и противъ — отъ стопанско, културно, национално и военно значение. Всичко това спокойно да бъде изнесено тамъ, за да могатъ следъ това господа народнитѣ представители въ пленума да вдигнатъ рѣка съ пълно познаване на въпроса. Азъ моля г-на министра на благоустройството, апелирамъ къмъ него да не настоява за спешностъ по единъ въпросъ, който е свързанъ съ такива голѣми интереси и разрешението на който, ако не му се даде сега по спешностъ, може да се отложи за по-малко отъ 24 часа. Нѣма никакво друго значение това искане, освенъ да се ускори съ нѣколко часа приемането на законопроектъ, който е безпредметно и безъ значение при голѣмината на интереситѣ, които сѣ засѣгнати.

Азъ моля, преди всичко, г-на министра да не настоява на тая спешностъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата г-нъ министърътъ на общественитѣ сгради, пътищата и благоустройството.

Министъръ Димитъръ Василевъ: Г-да народни представители! Азъ съмъ склоненъ да удовлетворявамъ всякаква молба. Обаче намирамъ, че е излишно да се отлага разрешението на този въпросъ за утре, тъй като за Министерския съветъ, който, както ви казахъ, многократно се занима съ тѣзи линии, въпросътъ е напълно изясненъ.

Димитъръ Пешевъ: Да се изнеси на Народното събрание.

Министъръ Димитъръ Василевъ: Съ линията Царево-село—Кочани ние се сме се занимавали нѣколко пъти. Вѣрно е, че лично азъ ходихъ и по едното, и по другото трасе, заедно съ господа министритѣ Иванъ Поповъ и Славъ Загоровъ. Обаче тѣ, като неспециалисти въ техническо отношение, констатираха заедно съ мене едно, че Пиянечкиятъ край е действително по-богатъ, откодето този край, който е между Горна-Джумая и Царево-село — Влахинопляннина. Това се дължи на обстоятелството, че Пиянечкиятъ край е билъ повече отъ 60 години въ пределитѣ на свободна България, живѣлъ е свободенъ животъ; билъ е подпомаганъ отъ българската държава и има хубави шосета по р. Елешница и по р. Рѣтица, и тъкмо затова този

край се е надигналъ. А краятъ между Горна-Джумая и Царево-село е останалъ въ съвършено бедно състояние, предвидъ на това, че е ималъ никакво благоустройство, никакви пътища и не е ималъ възможностъ да се развива. Обаче азъ ви заявявамъ, че този край ще се развие много повече отъ Пиянечкия край.

Освенъ това една железопътна линия презъ Горна-Джумая—Царево-село ще ни даде постояненъ трафикъ. Пиянечкиятъ край ще ни даде само лѣтенъ трафикъ, когато се изнасятъ плодове и тютюни, т. е. единъ много ограниченъ трафикъ, а другиятъ край ще ни даде постояненъ трафикъ. Не само ще се пренасятъ плодове, тютюни, дървенъ материалъ и др., но ще се пренасятъ и руди, както зимно, така и лѣтно време.

Смѣтамъ, че и за господа народнитѣ представители въпросътъ е напълно изясненъ и затова, отъ името на правителството, азъ моля, законопроектътъ да бъде разглежданъ по спешностъ и на второ четене. (Нѣкои народни представители рѣкоплетъскатъ)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ да се даде спешностъ на законопроектъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да прочете законопроектъ.

Докладчикъ Димитъръ Митковъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за измѣнение и допълнение на закона за разширение на железопътната мрежа и на пристанищата.

(„Държавенъ вестникъ“, брой 66, отъ 24 юний 1925 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 18, отъ 26 априлъ 1927 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 157, отъ 11 октомврий 1928 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 84, отъ 18 юлий 1933 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 219, отъ 28 септемврий 1935 г.; „Държавенъ вестникъ“, брой 95, отъ 25 априлъ 1940 г., и „Държавенъ вестникъ“, брой 292, отъ 25 декемврий 1940 г.)

§ 1. Въ чл. 1, буква „б“, точка 17 се измѣня така: „Симитли—Кулата—Демиръ-Хисаръ“.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има предложение отъ народния представител г-нъ Димитъръ Митковъ за измѣнение на § 1, въ смисълъ да добие следната редакция: „Въ чл. 1, буква „б“, точка 17 се измѣнява така: „Симитли—Кулата—Демиръ-Хисаръ“, съ отклонение до Петричъ“.

Министъръ Димитъръ Василевъ: Съгласенъ съмъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Г-нъ министърътъ е съгласенъ съ предложението. Които приематъ предложението на народния представител г-нъ Димитъръ Митковъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ заглавието и § 1 на законопроектъ, ведно съ измѣненнето, което току-що се прие, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Митковъ: (Чете)

§ 2. Въ чл. 1, буква „б“, следъ точка 38 се прибавятъ и следнитѣ нови железопътни линии:

39. „Гюешево—Куманово“;
40. „Горна-Джумая—Кочани“;
41. „Момчилградъ—Гюмюрджина“;
42. „Исперихъ—Силистра“;
43. „Мурна—Синдѣлъ“;
44. „Дупница—Бобовдолъ“ и
45. Втора железопътна линия „София—Исперихъ“.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Сирко Станчевъ.

Сирко Станчевъ: Искамъ само едно малко пояснение отъ г-на министра. Касае се за линията Момчилградъ—Гюмюрджина. За последната имаше два проекта: единиятъ, който минава презъ Маказа, и другиятъ, който минава презъ Златоградъ. Азъ разбрахъ нѣкои везки съображения, които даде г-нъ министърътъ за минаването на линията по военни, стратегически, стопански, национални и всички други съображения на западъ отъ долината на Суютию-дере. Ако може да каже г-нъ министъръ

*) За текста на параграфитѣ вжъ първото четене на стр. 131.

рът, премахва ли се първоначалният проект — линията да мине през Маказа, и кой е точно сега проектът за минване на линията Момчилград—Гюмюрджина.

Председателстващ Никола Захариев: Има думата г-н министърът на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

Министър Димитър Василев: Линията ще мине през Златоград, тъй като от двете страни на Златоград се намират рудни находища: сребро, цинк, олово и т. н.

Сирко Станчев: Това решение на Министерския съвет ли е?

Министър Димитър Василев: Да, това е решението на Министерския съвет.

Сирко Станчев. Добре, доволен съм.

Министър Димитър Василев: Златоградско ще стане българска Вестфалия.

Председателстващ Никола Захариев: Има предложение от народните представители: Стефан Керкенов, Стефан Караиванов, Еким Екимов, Светослав Славов, Георги Тодоров, Велизар Багаров, Лазар Бакалов, Атанас Цвѣтков и д-р Никола Дуров по § 2, въ смисъл: „Следъ точка 45 на § 2 се прибавя нова точка 46 „Троян—Карнаре“, като въ § 3 цифрата 46 става 47, 47 става 48 и 48 става 49, и въ § 4 точка 49 става 50.“

Г-н министърът е съгласен съ това предложение.

Който приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Ще гласуваме § 2. Който приематъ § 2, ведно съ прието предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Докладчикъ Димитър Митков: (Чете § 3)

Председателстващ Никола Захариев: Който приематъ § 3, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Докладчикъ Димитър Митков: (Чете)

„§ 4. Въ чл. 1, буква „б“, следъ точка 48 се прибавя и следното: съ тѣсенъ пътъ отъ 0.60 метра: 49. „Генералъ Тодоровъ—Вѣтрень.“

Председателстващ Никола Захариев: Има думата г-н министърът на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

Министър Димитър Василев: За да се запази конструкцията на чл. 1 отъ закона за разширение на железопътната мрежа и на пристанищата, моля, следъ изрече „§ 4. Въ чл. 1, буква „б“, следъ точка 49 се прибавя следното“ да следва новъ редъ и следъ това текстътъ „съ тѣсенъ пътъ отъ 0.60 метра“. Тукъ е писано на същия редъ, обаче, тъй като съ наредени въ списъка на чл. 1 имената на линиите, трѣбва да следва новъ редъ „съ тѣсенъ пътъ отъ 0.60 метра „Генералъ Тодоровъ—Вѣтрень.“

Председателстващ Никола Захариев: Който приематъ предложението на г-на министра, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Който приематъ § 4 съ прието предложение на г-на министра, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Таско Стоилков: (Ражкопѣска)

Председателстващ Никола Захариев: Минаваме къмъ точка седма отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за изплащане на непокрыти имоти на лица отъ еврейски произходъ, предложени на държавния поземлен фондъ за изкупуване, съгласно закона за защита на нацията.

Който приематъ да се прочетатъ само мотивите на законопроекта, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събрание приема.

Моля г-на докладчика да прочете мотивите къмъ законопроекта.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за изплащане на непокрыти имоти на лица отъ еврейски произходъ, предложени на държавния поземлен фондъ за изкупуване, съгласно закона за защита на нацията.

Г-да народни представители! Съгласно чл. 24 отъ закона за защита на нацията, лицата отъ еврейски произходъ, притежаващи непокрыти имоти, сѫ длъжни въ 3-месеченъ срокъ отъ публикуването на закона (23 януарий 1941 г.) да ги предложатъ за покупка отъ държавния поземлен фондъ. Тия непокрыти имоти, предложени за покупка, възлизатъ къмъ 32,000 декара ниви, 2,400 декара ливади, пасища и други подобни, 600 декара лозя, 140 декара овощни градини, 5,500 декара гори, 120 декара смѣсени овощни и лозови насаждения и други.

Понякога горепоменатите имоти следъ изкупуването имъ ще се използватъ за осемляване на малоимотни и безимотни селски стопани, които, съгласно закона за трудовите земеделски стопанства, ще ги изплащатъ въ продължение на 20 години, а независимо отъ това, на една частъ отъ тия имоти ще трѣбва да се направятъ и нѣкои подобрения, то необходимо е тѣхното изплащане да стане по начинъ, който не ще затрудни фонда.

Предвидъ на това, изготви се тукъ приложениятъ законопроектъ, съ който се предлага, изплащането на въпросните непокрыти имоти да стане съ непрекъснати съкровищни удостоверения, платими въ срокъ отъ 25 години, начиная отъ 1 януарий 1942 г., съ 3% годишна лихва, като презъ първите 5 години се плаща само лихва, а презъ останалите 20 години се плаща лихва и погашение.

Считайки, че тоя начинъ на изплащане ще улесни значително държавния поземлен фондъ, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и одобрите предложениятъ законопроектъ.

Гр. София, юлий 1941 г.

Министър на финансите: Д. Божилов*

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за изплащане непокрыти имоти на лица отъ еврейски произходъ, предложени на държавния поземлен фондъ за изкупуване, съгласно закона за защита на нацията.

Чл. 1. Стойността на непокрыти имоти на лица отъ еврейски произходъ, предложени на държавния поземлен фондъ при Министерството на земеделието и държавните имоти за изкупуване, съгласно чл. 24 отъ закона за защита на нацията, подлежи на изплащане отъ срдствата на фонда за подобрене и увеличение на работната земя, начиная отъ 1 януарий 1932 г., въ продължение на 25 години, при 3% годишна лихва, по издадени за тая целъ непрекъснати съкровищни удостоверения. Тия съкровищни удостоверения ще бъдатъ снабдени съ шестмесечни купони, съ надежи 1 януарий и 1 юлий всѣка година, съдържащи за първите 10 шестмесечия само лихва, а за останалите — освенъ лихва, и равни шестмесечни погашения. Падѣжътъ на първия купонъ е 1 юлий 1942 г.

Чл. 2. Съкровищните удостоверения се издаватъ отъ Главната дирекция на държавните и на гарантираните отъ държавата дългове по искане на Дирекцията за подобрене и увеличение на работната земя въз основа на придружаваща това искане смѣтка, съдържаща разпределение на дължимата сума, по пакети, на лихва и погашение, надлежно одобрена отъ Върховната смѣтна палата.

Въ съкровищното удостоверение се означава мѣстото, където ще се извършва плащането на лихвите и погашенията. Това мѣстоплащане може да се промѣни отъ Главната дирекция на държавните и на гарантираните отъ държавата дългове, по искането и на разсѣски на собственика на удостоверението, чрезъ издаване на друго съкровищно удостоверение.

Чл. 3. Изплащането на купоните ще става отъ Българската народна банка, срещу представяне на съответните съкровищни удостоверения лично отъ собственика имъ, по отдѣлни провизорни смѣтки за всѣки купонъ, открити при сѣщата банка по нареждане и на името на Главната дирекция на държавните и на гарантираните отъ държавата дългове. Необходимите суми за изплащането на купоните и комисионата на Българската народна банка ще се внасятъ отъ фонда за подобрене и увеличение на ра-

отната земя в Българската народна банка, за смѣтка на лавната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове, най-малко 5 дни преди падежа на купона.

Чл. 4. Българската народна банка получава комисионна в размер на 1% от стойността на платения купон.

Чл. 5. Необходимите кредити за изплащане на лихвата погашенията на съкровищните свидетелства и на припащата се комисионна на Българската народна банка се редвиждат ежегодно като разход по фонда за поддържане и увеличение на работната земя.

Чл. 6. Текстът и формата на съкровищните удостоверения се определят от министъра на финансите.

Съкровищните удостоверения ще носят факсимилните подписи на министъра на финансите и на главния директор на държавните и на гарантираните от държавата дългове и саморъчен подпис за контрол на представителя на Главната дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове.

Чл. 7. Купоните от съкровищните удостоверения се огласяват по давност в 5 години от падежа им.

Чл. 8. Съкровищните удостоверения и купоните към тях не подлежат на обгербване. Разписките за получаване на стойността на купоните се обгербват на общо основание).

Председателстващ Никола Захариев: Които приеат на първо четене законопроекта за изплащане на непокрытити имоти на лица от еврейски произход, предложени на държавния поземлен фонд за изкупуване, съгласно закона за защита на нацията, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Димитър Андреев: Г-не председателю! Аз съм се записал да говоря.

Председателстващ Никола Захариев: Ще Ви дам умата на второ четене.

Министър Добри Божилов: Моля да се даде спешност на законопроекта.

Председателстващ Никола Захариев: Г-н министърът на финансите предлага да се даде спешност на законопроекта. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да докладва законопроекта на второ четене.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете)

„ЗАКОНЪ“

изплащане на непокрытити имоти на лица от еврейски произход, предложени на държавния поземлен фонд за изкупуване, съгласно закона за защита на нацията.

Чл. 1. Стойността на непокрытити имоти на лица от еврейски произход, предложени на държавния поземлен фонд при Министерството на земеделието и държавните имоти за изкупуване, съгласно чл. 24 от закона за защита на нацията, подлежи на изплащане от сръдствата на лица за подобрене и увеличение на работната земя, начислява от 1 януарий 1942 г., в продължение на 25 години, при 3% годишна лихва, по издадени за тая цел прехвърляеми съкровищни удостоверения. Тия съкровищни удостоверения ще бъдат снабдени с шестмесечни пощи, с падежи 1 януарий и 1 юлий всяка година, сържащи за първите шестмесечия само лихва, а за таналити — освен лихва, и равни шестмесечни погашения. Падежът на първия купон е 1 юлий 1942 г.

Председателстващ Никола Захариев: Има думата родният представител г-н Димитър Андреев.

Димитър Андреев: (От трибуната) Г-да народни представители! Настоящият законопроект урежда един въпрос, който предвижда законът за защита на нацията. Настоящият законопроект предвижда и урежда чина, по който ще трябва да се изплащат недвижимите имоти, които се изземват от еврейци по силата на закона за защита на нацията. Този законопроект, следователно, се явява като резултат от досегашното прило-

жение на закона за защита на нацията и ми дава поводът с няколко думи да засегна изобщо резултатите от досегашното приложение на закона за защита на нацията.

Г-да народни представители! Преди два дена тук се изредиха няколко оратори, един измежду които наведе извехтлители аргументи на стария либерализъм, из областта на хуманизма, за да доказва, че у нас изобщо не съществува еврейски въпрос. Аз няма да говоря върху това, дали у нас съществува или не съществува еврейски въпрос, защото смѣтам, че този въпрос е окончателно изчерпан с факта, че съществува закон за защита на нацията, който прави опит да разреши този въпрос. Следователно, ние не трябва да поставяме днес въпроса, дали у нас има еврейски въпрос или не, дали той съществува или не, и не трябва да навеждаме аргументи за неговото несъществуване, защото, казах, съществува закон, който презумира съществуването на този въпрос и прави опит да го разреши. Въвсто това ние ще трябва да поставим въпроса: дали основните начала, които легнаха в него, се оказаха стабилни или не и какви се оказаха резултатите, добити от досегашното приложение на този закон.

Г-да народни представители! Първото от основните начала, което беше поставено в този закон, е началото да не се третират евреите расово. За първи път законодателът третира евреите расово в закона за еднократно облагане на евреите, който мина преди два дена. Там наистина законодателът третира евреите расово. Няма значение по този закон дали данъкоплатецът евреин е покръстен или не е покръстен, дали е встъпил в брак с лице от нееврейски произход, от български произход, или пък не е встъпил — всички евреини е длъжен да плаща този данък. Това е принципът, който се възприе онзи ден в закона за еднократно облагане на евреите. Както знаете, този принцип не е прокаран в закона за защита на нацията. В закона за защита на нацията е от значение обстоятелството, дали един евреин е приел или не е приел християнство, дали е встъпил или не е встъпил в брак с лице от нееврейски произход, в зависимост от това се определя и неговият произход. Ако се е покръстил преди 1 септември 1940 г., той не е вече от еврейски произход. Ако той се е венчал за лице от български произход преди 1 септември 1940 г. и се е покръстил преди 23 януарий 1941 г., той не е от еврейски произход. Както виждате, тѣзи условия определят неговия произход.

Точно това начало, върху което се изгради уреждането на еврейския въпрос у нас, се оказа погрѣшно и вредно. Покръстването се оказа едно голямо сито, едно сито с големи, широки дупки, през които се промъкнаха точно онези, които законът желаше да преследва точно онези, които законът целеше да изключи от стопанския живот у нас.

Г-да народни представители! Бързам да подкрепя това си твърдение с данни. Спомнете си, че преди гласуването на закона за защита на нацията, еврейската пропаганда беше ви дала по един екземпляр от една книжка с различни сведения, в която обаче, нѣмаше сведения за външното положение на евреите. Тѣзи сведения бѣха взети от една книжка на списание „Пробуда“, година II, книга I, 1938 г., уредникъ Б. Пяти. Книжката е отпечатана през август 1938 г. в печатница „Стопанско развитие“, предприятие на Жакъ Асеев. В тази книжка с отбелязани, обаче, не само онези сведения, които вие имате възможност да четете в тая книжка в извечерията на гласуването на закона за защита на нацията, но там се дават сведения и за външното положение на евреите. В тази книжка, на стр. 11, се казва: (Чете) „По външното положение всички евреи в България с израелити, с изключение на 127 души покръстени, изповѣдващи православно или протестантска и пр. религии“. Нямаме основание да се съмняваме в вѣрността на тия данни, изхождащи от еврейската пропаганда. Тѣ са взети от Еврейската църковна община, където се отбелязват ражданията и покръстванията на всички израелити и където въобще се води списък на всички израелити. Знаете, в тая книжка ние имаме данни близо от края на 1938

По повод гласуването на закона за защита на нацията аз знаех, че още през зимата Външното министерство бѣ поискало сведения от всички църкви у нас за числото на покръстените евреи към 1 септември 1940 г. Външното министерство поиска сведения от всички 11 търпимите църкви у нас, които могат да кръщават, венчават, развѣнчават и пр. Според тѣзи сведения, които съналице сега в Външното министерство, покръстените

* За текста на членове вж. първото четене на законопроекта стр. 138.

евреи към 1 септември 1940 г. са около 650 души, без въ това число да влизат покръстените евреи от протестантската църква. Въ Външното министерство ще можете да научите като сведение още и това, че четирима души протестантски пастори са били отстранени от служба и че само единият от тях, принадлежащ на църква, която има всичко 160 или 180 члена, е издал на евреи над 200 свидетелства за кръщаване. Следователно, ако прибавите и покръстените от протестантските пастори евреи, ако прибавите и покръстените след 1 септември, вие ще видите че тази цифра от 127 души към края на 1938 г. трябва да е станала днес вече към 1.000 души най-малко. Казах, че въ тази цифра не влизат покръстените от протестантската църква, чиито пастори се оказаха най-големи шампиони въ покръстването и при които дохождаха даже евреи от Унгария, за да получат свидетелства за покръстване.

Г-да народни представители! Това число не е малко, като се има предвид какъв хора се покръстиха. Покръсти се, например, един Жак Асеев, въ чиято печатница е печатана тази книжка. Покръстиха се тѣзи, които бѣха духовни водачи на евреите. Не искамъ да бѣда криво разбранъ. Не става дума за престѣпление. Като привеждамъ тѣзи факти, тѣзи аргументи, азъ не искамъ да кажа, че всичко това е извършено като престѣпление и че е резултатъ само на кантала, както се каза това тукъ. Азъ констатирамъ това нѣщо, само за да подчертая погрѣшното начало, което ние поставихме въ основата на закона за защита на нацията. Азъ приемамъ, че тѣзи хора са се покръстили законно, толкова повече, че единъ от нашите духовни водачи тукъ още презъ м. ноември бѣше издалъ едно окръжно, въ което шумно изрази радостта си отъ това, че евреите навлизатъ въ християнската църква и съ това окръжно нареди — макаръ че въ България имаше съ десетки хиляди деца некръстени, защото за кръщаването имъ трѣбваше да се плащатъ големи такси — покръстването на евреите да става безплатно.

При това положение за мене се явява като погрѣшно началото, което е въ основата на тази система, за да можемъ да постигнемъ резултати отъ закона — да изключимъ евреите отъ стопанския животъ на страната. Това начало се оказа едно голѣмо сито. Следователно, ние трѣбва да смѣнимъ това начало. И тѣзи печални резултати, непостижани цели и задачите на закона, ние бихме могли да ги избѣгнемъ, като възприемемъ другото начало — расовото третиране на евреите; да нѣма значение, дали евреите е покръстени или не; да нѣма значение обстоятелството, дали се е вѣнчалъ за българка или не. Когато въ основата на тази система за уреждане на еврейския въпросъ поставимъ началото на расовото третиране, ние нѣма да имаме тѣзи печални резултати.

Може да се направи възражение, че въ такъв случай ще бѣдатъ засегнати онѣзи лица отъ еврейски произходъ, които са присили християнството отпреди много време. Видѣхме колко малко са тия лица и че се съгласите, че при двѣтѣ злини ще трѣбва да се предпочете по-малката, защото наистина голѣма злина е промѣкването презъ това голѣмо сито на тѣзи, които гонимъ съ закона. Ако, избѣгвайки тази голѣма злина, пострадатъ интересите на тѣколко десетки души, нѣма да бѣде нѣщо особено. Единъ такъв политически актъ и едно такова политическо действие винаги ще донесе последици, които ще засегнатъ интересите на този или онзи.

Второто основно начало, което смѣщо донесе печални последици отъ приложението на закона и се оказа негодно и което, следователно, ще трѣбва да се измѣни, е началото за отстраняване на евреите отъ стопанския животъ, безъ да се помисли какво ще бѣде по-нататъкъ. Законътъ предвижда отстраняването на евреите отъ стопанския животъ. Каза се, че като ги отстранимъ отъ стопанския животъ, тѣ сами ще продадатъ своите предприятия и магазини на българи и по този начинъ предприятията и магазините имъ ще могатъ да се побългарятъ. Това начало на практика се оказа много наивно. На практика се оказа, че много отъ акционерния капиталъ излизе вънъ отъ България въ форма на прѣтки и пакети акции, за да се върне следъ това подъ формата на италиански, холандски и белгийски капитали. На практика излизе и друго: много здрави българи, общественици, журналисти, публицисти и пр. отидоха въ много еврейски предприятия и дадоха гърба си, за да станатъ прикрытие на евреите, като заставаха начело на предприятията, за да могатъ евреите необезпокоявани да изнесатъ по начинъ изгоденъ за тѣхъ капиталите си, едно отъ доказателствата за което са и мотивите къмъ законопроекта за еднократно облагане имуществата на евреите, който приехме онзи денъ.

Вие знаете и за другъ единъ случай на изнасяне еврейски капитали отъ България. Преди нѣколко седмици се извести тукъ шумната афера, какъ единъ българинъ съ свое предприятие въ Египетъ прибира тукъ парите на нѣколко десетки евреи и дава нареждане да се изплащатъ въ лирети тѣхните капитали. Че наистина има укриване на еврейски капитали, може да се приведе като доказателство и фактътъ, че най-големиятъ банкеръ въ България, бившиятъ мандраджия въ Самоковъ, който за 20 години струпа въ рѣцетъ си грамално богатство — това е известно на цѣлото общество, за да имамъ куража да го кажа — Куюмджийски, до днесъ не е подалъ никаква декларация за своите вѣщества и трѣбва да се презумира, че той днесъ нѣма нищо. Онзи денъ г-нъ министърътъ на финансите каза това нѣщо тукъ. Значи, тази тайфа около неговата банка, начело на която стоятъ наистина големи българи, е успѣла да прикрие всичките богатства на тая човѣкъ. И мене ми се струва, че ако финансовите органи надникнатъ въ тази банка, ще намѣрятъ доста интересни работи.

Г-да народни представители! Резултатите и отъ това погрѣшно начало се оказаха много лоши, защото виждате, че еврейските предприятия не се побългаряватъ и въ стѣпност евреите успѣватъ да изнесатъ капиталите си. И тогава се постави въпросътъ: какво ще стане следъ нѣколко месеци или следъ нѣколко години? Утре ще влизе въ сила наредбата, която фактически ще отстрани евреите отъ стопанския животъ. Тѣхните предприятия, обаче, полета-лека ще получатъ друга маска: ще останатъ тукъ подъ формата на чужди капитали, или пъкъ ще се изнесатъ вънъ, ще се стопятъ. И когато утре отстраните евреите отъ стопанския животъ, питате ли се какво ще стане съ тѣзи бедни евреи, които имаме у насъ? Нима законодателятъ, когато е решилъ да отстрани 30-40 хиляди евреи отъ стопанския животъ, е мислилъ, че ще трѣбва да ги види изъ улиците немиле-недраги, голи и гладни? Азъ не вѣрвамъ законодателятъ да е мислилъ това нѣщо. Законодателятъ, когато е искалъ да ги отлъчи отъ стопанския животъ, е ималъ предвидъ, какво ще трѣбва да стане въ бъдеще съ тѣхъ. Като ги отлъчваме отъ стопанския животъ, ние предполагаемъ, че тѣ ще отидатъ утре да намѣрятъ своето мѣсто тамъ, където ще имъ бѣде определено при създаване на новия редъ въ Европа. Изключването имъ сега отъ стопанския животъ не се прави съ намѣрение утре пакъ да ги включимъ въ него. Това става съ намѣрение да бѣдатъ изпратени тамъ, където трѣбва.

Е добре, ако това стане следъ година-две или три, какво ще правимъ дотогава ние съ тѣзи бедни евреи? Държавата нѣма ли да бѣде принудена да ги настанява на работа или да имъ дава издрѣжка? Явява се въпросъ, отъ къде ще се взематъ срдѣства за тѣхната издрѣжка. Не е ли справедливо, не е ли разумно, тѣзи богатства, които днесъ се разхищаватъ, тѣзи богатства, чрезъ които ще заботатъ нѣкои и други десетки българи, тѣзи богатства, които биха били изнесени вънъ отъ България, да ги запазимъ, за да гарантираме живота и съществуването на тѣзи евреи и утре да ги пратимъ подготвени като добри граждани въ тази държава, която тѣ ще образуватъ? И отъ тамъ иде вече идеята за начина, по който ние ще трѣбва да се справимъ както съ тѣзи богатства, така и съ грижите за бедните евреи.

Ние ще трѣбва да направимъ това, което направиха германците, макаръ да не съмъ партизанинъ на грубото копиране на нѣщата отвън, защото всѣка страна има свои битови условия и ще трѣбва да се съобразява съ тѣхъ. Германците направиха нѣщо много разумно. Тѣ не позволиха да се изнесе нищо вънъ отъ Германия и въ всѣко предприятие поставиха държавенъ делегатъ, който не действуваше отъ свое име и за своя смѣтка, а отъ името и за смѣтка на държавата. Има едно централно управление, което ръководи цѣлата работа. Ние го нѣмаме, а трѣбва да го имаме. Ако се явятъ купувачи на предприятието, делегатътъ преценява, кому и за каква цена да се даде предприятието. Сумата, която се взема, обаче, отива въ единъ фондъ за евреите. Това става съ голѣмите предприятия.

При наличността на единъ такъв фондъ у насъ ние ще третираме еднакво и бедните, и богатите евреи. Съ срдѣствата на този фондъ, образувани отъ голѣмите богатства на евреите, ще трѣбва да се издрѣжатъ утре бедните евреи, а не тѣ да паднатъ въ тежестъ на гърба на държавата. Ще трѣбва, когато се настаняватъ евреите на работа, да се плаща на работодателите, за да плащатъ тѣ

на еврейците. Както казах, ние ще трябва да ги подготвим, за да станат утре добри граждани на тяхната бъдеща държава.

Ето това предлагам аз за уреждането на този въпрос. А това, да им отнемем богатствата, да им оставим само по 300.000 л., както се предлагаше от някои, не е разрешение на проблемата. Формата трябва да бъде справедлива и приета от всички. Такава форма е тази, която аз предлагам. Със богатствата, които ще получим от еврейците, ще се погрижим за самите евреи. Ние не трябва да допускаме при разрешаването на този въпрос да забогатяват няколко души, нито да изчезнат задъ границата на България капиталите на еврейците.

Това са двете основни, но погрешни, според мене, начала, легнали въ закона, които ще трябва да се коригират, за да се разреши добре еврейският въпрос. Като измислим системата така, че да третираме еврейците расово и да уполитрим сръдствата им за самите тях, ние ще имаме справедливо разрешение на въпроса.

Не е виновен тук съдът. Направиха се алюзии, че едва ли не капиталът е проникнал под сводевете на храма на Темида, че съдии за своите бързи решения едва ли не са били подкупени. Г-да народни представители! Не е грешка на съда, че той разрешава даден спор в един или в два дена. Не трябва да се забравя, че тези дъла не влизат въ съдебни заседания. Съгласно чл. 33 от закона за защита на нацията, те се разрешават въ разпоредително заседание. Всеки адвокат знае, че, когато се разрешава един въпрос въ разпоредително заседание, не е чудно да се разреши още същия ден.

Председателстващ Никола Захариев: Г-н Андреев! Времето Ви изтече отдавна.

Димитър Андреев: Моля Ви се, г-не председателю! Аз бях записан да говоря по първото четене на законопроекта. Ако Вие сте решили по този начин да ми съкратите времето, когато говоря по заглавието на законопроекта, аз мога да напусна трибуната и да седна на мястото си. Озвон ден и г-н Пешев ми направи същото.

Председателстващ Никола Захариев: Не можете да приказвате колкото си искате.

Димитър Андреев: Не, аз искам да говоря колкото имам право по правилника. Аз съм се записал да говоря на първо четене. Предъ Вас е списъкът.

Председателстващ Никола Захариев: Не говорите по предмета.

Димитър Андреев: По предмета говоря. Това е последица от закона. Аз говоря за последните от закона.

Председателстващ Никола Захариев: Вие говорите по закона за защита на нацията.

Димитър Андреев: Но това е последица от приложението на този закон. Аз зная какъ се говори по принцип.

Г-да съдии...

Председателстващ Никола Захариев: Моля, тук не е съдът. Това не са съдии, а народни представители.

Димитър Андреев: Г-да народни представители! Също така не е грешка, ако дадено учреждение, въ лицето на неговия висш началник, поднесе, че няма да обжалва дадено решение на съда. Ако този държавен служител, шеф на учреждение, не знае за някои факти, които биха могли да мотивират една жалба, той няма да обжалва решението на съда. Грешката не са толкова аз съда, макаръ че и съдът, поради някои обективни, съществуващи през януарий, февруарий и мартъ причини, е допуснал някои технически грешки. Аз съм изглеждал повече от 3.000 дъла от 4-ти хиляди дъла предъ Софийския областен съд и мога да свидетелствувам за това. Напримър, има уважени искания, макаръ че жалбата не е подписана; има признати права, напримър, на доброволци, при документи, които не издържат никаква критика. Аз, обаче, си обяснявам това съ факта, че две трети от съдиите бяха мобилизирани и нямаша

възможност да имат едно общо събрание — това беше тяхната грешка — за да оеднавяват някои свои разбирания и да прокарат една практика въ всички отделения на съда. Ние, обаче, създадохме един погрешен закон, приехме въ основата погрешни схващания. Един дължащ се на грешните схващания резултат, едно начало, което изи ден тук не можа да се изясни добре от г-н Дени Костов. Г-н Дени Костов се нахвърли върху д-во Стефанъ, който бил свидетелствувал така и така. Аз познавам случая съ промъкването на този еврейин, който се е покръстил на 20 октомврий, значи, следъ 1 септемврий 1940 г. съдът му е признавал правото поради това, че нашият закон не е пълен. Тезата на този еврейин е много интересна. Законът за защита на нацията въ чл. 33 брави съ понятието „приелъ християнството“. Покръстените на 20 октомврий еврейин казва: „Аз съм покръстен на тази дата, обаче покръстването е момент, който не се покрива съ момента, въ който аз съм приелъ християнството; аз съм приелъ християнството много по-рано, преди 1 септемврий; повикайте д-во Стефанъ да каже“. Викатъ д-во Стефанъ и той казва: „Върно е, приемането на християнството и покръстването са два различни момента; приемането на християнството, според мене, е онзи момент, въ който еврейинът или безвѣрникът е казалъ, че е съгласен да изповѣдва християнската вѣра; онзи момент, когато той е починал да ходи на черква; а това, казва, стана преди 1 септемврий; аз съм турил, казва, своята резолюция въ Широка лъка, където той ми поднесе заявлението си.“

Петър Савов: Това е софистика.

Димитър Андреев: По този начин приемането на християнството е станало преди 1 септемврий, макаръ че покръстването е станало на 20 октомврий. Виновен е не съдът, а законът, виновни сме ние, че не сме изяснили това понятие, че боравимъ съ едно начало, на което можете да му дадете най-софистично тълкуване, както казва г-н Савов.

Ние прокарахме въ закона и друго едно начало, което също така е много погрешно. Позволете ми да ви кажа какъ обрѣзанитъ влизатъ въ нашата нация. Въ чл. 15 отъ правилника за приложението на закона се прокарава правилото да се считатъ отъ български произходъ деца отъ смѣсенъ бракъ, ако не са приемали първа религия, ако родителитъ имъ са се покръстили до 23 януарий 1941 г. и ако децата са се покръстили. Тукъ законътъ прокарава една погрешна презумпция. Казва се: „Ако детето не е приемало първа религия“. Значи, законътъ прокарава презумпцията, че може да се роди човекъ безъ религия. Споредъ християнската черква, отъ съпрузи, сключили християнски бракъ, благословенъ чрезъ таинството „вѣнчание“, не може да се роди друго, освенъ християнче. Така също и отъ съпрузи, сключили еврейски бракъ, не може да се роди друго, освенъ израелитяне. Детето съ раждането си приема както въроизповѣданieto, така и поданството и народността на своите родители.

Законътъ, обаче, прокарава една погрешна презумпция, като казва: „Ако не е приемало първа религия“. И съдътъ, при този текстъ, се пита: кога трябва аз да смѣтамъ, че детето не е приемало първа религия? И си отговаря: трябва да смѣтамъ, че детето не е приемало първа религия, когато върху него не е извършенъ обредъ. Следователно, при смѣсенъ бракъ, на едно момче еврейче, върху което е извършенъ обредътъ „обрѣзване“, ако е, да кажемъ, на една година, няма да му се признае български произходъ, но ако е момиче, върху което не е извършва този обредъ, ще му се признае български произходъ. Ето ви единъ курьозъ. Но не е само това. Туй начало, прокарано въ закона, допуска още по-големи курьози. Такъв е случаятъ съ едно д-во, на което мога да ви кажа и номера: 1224/1941 г. на търговското отделение. Бащата отива и казва...

Стефанъ Радиновъ: Г-н Андреев! Какво общо има обрѣзването съ полските имоти на еврейците?

Иванъ Петровъ Недѣлковъ: Всички Ви уважаваме. Защо и Вие да не ни уважавате?

Председателстващ Никола Захариев: Когато ораторътъ се отклоня отъ предмета, ето каква реакция се добива.

Димитър Андреев: Щях да свърша досега, г-не председателю. Аз искам да кажа и да подчертая този факт, какъ законътъ позволява на обрѣзанитѣ евреи да влизатъ въ нашата нация, и ще свърша.

Бащата не отрича предъ сѣда факта, че върху неговото момче е извършена операция. Той се страхува, че може фактътъ да бѣде провѣренъ и честно и почтено казва: „Вѣрно е, детето ми е обрѣзано, обаче този обредъ състои отъ три нѣща: най-напредъ се чете една молитва, следъ това се извършва операцията и следъ нея се чете още една молитва. Моята жена бѣше голѣма противница на този обредъ, тя не даваше да се извърши, обаче азъ настоявахъ и извикахъ духовникъ; той дойде, прочете едната молитва и направи операцията, но въ този моментъ майка му припадна, всички се уплашихме и духовникътъ престана да чете“. Въ сѣда духовникътъ казва: „Вѣрно е това, което казва бащата. Азъ прочетохъ първата молитва, направихъ операцията, но втората молитва не четохъ; следователно, за мене нѣма обредъ“. И сѣдътъ е вързанъ съ тази презумпция въ закона. Той счита, че въ този случай нѣма обредъ и признава на детето български произходъ.

Ето, г-да народни представители, докѣде стигнахме съ тѣзи несолдани и неизучени начала, които бѣха прокарани въ този законъ, за да имаме тѣзи последици, които биха могли да се избѣгнатъ, както казахъ, ако прокараме новитѣ начала — да третираме еврейтѣ расово и да се побългаряватъ предприятия чрезъ намѣсата на държавната властъ — за да можемъ да запазимъ тѣзи богатства, които днесъ нѣкои се мъчатъ да разхишаватъ, други се мъчатъ да забогатѣятъ чрезъ тѣхъ или да ги изнесатъ вънъ, за да можемъ да се погрижимъ за еврейтѣ да станатъ утре добри граждани за бѣдещата си държава, която ще бѣде образувана за тѣхъ. (Ржкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ заглавието и чл. 1 на законопроекта, както се докладваха, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 2)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 3)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 4)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 5)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 6)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 7)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 8)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранieto приема.

Законопроектътъ е приетъ окончателно.

Пристъпваме къмъ точка осма отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за разрешаване на Столичната голѣма община да сключи заемъ отъ Института за обществено осигуряване въ размѣръ на 100.000.000 л.

Които приематъ да се прочетатъ само мотивитѣ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство. Събранieto приема.

Моля г-на докладчика да ги прочете.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

„МОТИВИ“

къмъ законопроекта за разрешаване на Столичната голѣма община да сключи заемъ отъ Института за обществено осигуряване въ размѣръ на 100.000.000 л.

Г-да народни представители! Съ законопроекта се разрешава на Столичната голѣма община да сключи заемъ отъ Института за обществено осигуряване въ размѣръ на 100.000.000 л.

Срѣдствата отъ този заемъ ще се употребяватъ:

1) 80.000.000 л. за купуване на недвижимия имотъ на държавата — Министерството на войната, въ квартали № № 534 и 535, мѣстността „Центъра“ по регулационния планъ на столица София. Съгласно общия градоустройственъ планъ на Столицата, този недвижимъ имотъ се отреджа отчасти за общественъ паркъ, а въ останалата му частъ за площъ за застрояване, гдето предстои да се създаде единъ образцовъ жилищенъ кварталъ. За осъществяване на това голѣмо благоустройствено мѣрприятие на общината, необходимо е тя да бѣде собственица на съответния теренъ. Разходътъ за покупката на посочения недвижимъ имотъ — сега собственостъ на Министерството на войната — не би могълъ да се посрещне съ редовни бюджетни срѣдства на общината и, ето защо, се налага тя да прибѣгне до сключването на заемъ.

2) 20.000.000 л. за вноска къмъ фондъ „Общъ градоустройственъ планъ“ (чл. 3-и, точка „а“, отъ наредбата-законъ за одобрение на общия градоустройственъ планъ на Столичната голѣма община — Голѣма София).

Срокътъ на осъществяването и на изплащането на частта отъ заема по точка 1 е поставенъ въ зависимостъ отъ сроковетѣ, въ които общината ще трѣбва да плати съответнитѣ суми на Министерството на войната, а по точка 2, въ зависимостъ отъ нуждитѣ на общината за градоустройствения планъ и въ съгласие съ Института за обществено осигуряване.

Изплащането на заема се обезпечавъ съ залогъ на сигурни и достатѣчни по размѣръ общински приходи.

Прочее, като ви представямъ горния законопроектъ, моля ви, г-да народни представители, да го разгледате и приемете.

Гр. София, юний 1941 г.

Министъръ на търговията, промишлеността и труда:
Д-ръ Сл. Загоровъ

(Его текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за разрешаване на Столичната голѣма община да сключи заемъ отъ Института за обществено осигуряване въ размѣръ на 100.000.000 л.

Чл. 1. Разрешава се на Столичната голѣма община да сключи отъ Института за обществено осигуряване, отъ срѣдствата на работническитѣ осигуровки, заемъ въ размѣръ на 100.000.000 л. съ 4% годишна лихва и срокъ за изплащане 12 години.

Чл. 2. Заемътъ ще се отпуска по специална смѣтка, приключвана на всѣки 6 месеца. Изтеглянето на цѣлата сума отъ заса трѣбва да стане най-късно до 31 декемврий 1944 г.

Чл. 3. Къмъ 1 януарий следъ реализиране на заема и най-късно на 1 януарий 1945 г. за отпуснатитѣ суми по специалната смѣтка, заедно съ съответнитѣ лихви върху последователно изтеглянитѣ суми се съставя анюитетенъ планъ при 6-месечно плащане, съ падежи 30 юний и 30 декемврий всѣка година, при равни анюитетни вноски.

Чл. 4. Заемътъ ще се употребѣи:

1) 80.000.000 л. за купуване на недвижимия имотъ (мѣстото, върху който сѣ разположени казарменитѣ сгради, съоръженията и пр. на Лейбъ гвардейския на Н. В. конаръ полкъ и на IV-ти артилерийски на Н. В. Царъ Фер-

динамидъ I-ви полкът) — кварталъ № 531 и частъ отъ кварталъ № 335, мѣстността „Центъра“, по регулационния планъ на столица София, и

2) 20.000.000 л. за вноса къмъ фондъ „Общъ градоустройственъ планъ“ (чл. 3-и, точка „а“, отъ наредбата-законъ за одобрене на общинъ градоустройственъ планъ на Столичната голѣма община — Голѣма София).

Чл. 5. Институтътъ внася сумитъ по чл. 4, точка 1, на общината по нейно писмено искане, и то така:

30.000.000 л. при започване строежа на новитъ казарми отъ Министерството на войната;

25.000.000 л. при предаването на общината на частта отъ кварталъ № 535 и

25.000.000 л. при предаването на общината на кварталъ № 534.

Сумата по чл. 4, точка 2, се внася на общината по нейно писмено искане, следъ като се вземе предварително съгласието на института, относно датата на внасянето.

За всѣка вноса общината издава редовни квитанции отъ кочанъ.

Чл. 6. Редовното издаване на заема отъ общината се обезпечаватъ съ приходитъ отъ: 1) налогъ върху производството или извършената работа (ишлемс) отъ всички индустриални предприятия въ землището на общината (чл. 74, точка 20, отъ наредбата-законъ за градскитъ общини и чл. 41 отъ закона за финансовото облекчение и заздравяване на общинитъ) и 2) такса върху пътниците на хотелитъ (чл. 29 отъ закона за финансовото облекчение и заздравяване на общинитъ).

Въ случай че годишнитъ постъпления отъ заложенитъ приходи, поради законодателни мѣрки или поради каквито и да е причини, се окажатъ недостатъчни да покриятъ две 6-месечни вноски, общината се задължава да допълни обезпечението съ други свободни общински приходи.

Чл. 7. Приходите въ предшестващия членъ се считатъ дадени въ залогъ въ полза на института и ще се събиратъ отъ общината и внасятъ едновременно съ събирането имъ въ Столичната общинска банка по особена смѣтка, открита на името на общината за службата по заема. Отъ тѣзи постъпления Столичната общинска банка задържа ежемесечно по 1/6 частъ отъ сумата, необходима за плащане на настѣпващата 6-месечна вноса, а остатъка — освобождава. Ако презъ нѣкой месецъ приходитъ не сѣ достатъчни да покриятъ вноската, недостигътъ се попълва отъ постъпленията и презъ следващия месецъ.

На падежитъ 30 юний и 30 декемврий всѣка година Столичната общинска банка изплаща служебно на института дължимия анюитетъ отъ така отдѣленитъ суми.

Чл. 8. Всѣка неплатена на падежа 6-месечна вноса, освенъ лихвата 4%, носи по право, безъ покана, въ полза на института и глоба — лихва 1% годишно.

Чл. 9. Общината се задължава, до пълното изплащане на заема, да предвижда всѣка година въ бюджета си потребнитъ суми за редовното плащане на 6-месечнитъ вноски и всички добавъчни плащания по заема.

Чл. 10. Освобождаватъ се договоритъ, книгата и смѣткитъ, създадени по поводъ или свързани съ отпускането и изплащането на заема и книгата по принудителното събиране на дължимитъ суми отъ гербъ, данъци, такси, мита, берии и друга публичноправни плащания.)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за разрешаване на Столичната голѣма община да сключи заемъ отъ Института за обществено осигуряване въ размѣръ на 100.000.000 л., моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Димитъръ Василевъ: Предлагамъ спешностъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Г-нъ министърътъ на общественитъ сгради, пътищата и благоустройството предлага, законопроектътъ да мине по спешностъ и на второ четене. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете заглавието и чл. 1*)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ заглавието на законопроекта и чл. 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на членовѣ вижъ първото четене на законопроекта на стр. 142.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 2)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 3)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 4)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 5)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 6)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 7)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 8)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 9)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 10)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ чл. 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Законътъ е приетъ окончателно.

Пристъпваме къмъ точка девета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за допълнение на закона за реквизицията.

Които приематъ да се прочетатъ само мотивитъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. Моля г-на докладчика да ги прочете.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за допълнение закона за реквизицията.

Г-да народни представители! Известно ви е, че, поради особеното международно положение, презъ последнитъ години се наложи, за нуждитъ на народната отбрана, да се прибѣгне къмъ реквизиране или наемане на частни сгради за живѣне на войникитъ, подслоняване на добитъка, както и на коне, коли, амуниции за сѣщитъ и други превозни сръдства.

Въ сѣществуващия законъ за реквизицията нѣма постановление, по силата на което възнагражденията (наемитъ) за така наетитъ частни сгради, коне, коли и пр. да се освобождаватъ отъ данъци и врѣхнини.

Удържането на такива данъци и врѣхнини върху въпроснитъ възнаграждения, освенъ че ще усложни съ излизителни формалности изплащането, но и неоправдателно се явява, защото самото наемане е задължително, възнагражденията се опредѣлятъ съ огледъ стопанитъ да го получатъ чисто — безъ данъци и врѣхнини, а независимо отъ това засѣгатъ маса дребни стопани, които сѣ лишени

от възможността да използват своите имоти — движими и недвижими, не с цел да използват приходи от тях, а да изпълнят едно свое задължение към отбраната на страната.

Като ви представям тук приложения законопроект, моля ви, г-да народни представители, да го разгледате и приемете.

Гр. София, 11 юлий 1941 г.

Министър на войната:

Генерал-лейтенант Т. Даскалов.*

(Ето текстът на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за допълнение на закона за реквизицията.

Параграфът единствен. След чл. 14 се прибавя нов член 14-а с следния текст:

Наемит (обзетенията) за: сгради, добитък, превозни средства (обикновени, моторни и железопътни), както и за всички други движими имоти, наети за нуждите на войската за през времето при повикване на обучение, мобилизация и война, по реквизиционен или друг начин (с изключение наети по доброводно съгласие или тръг) и възнаграждения, надници и други такива за реквизиран труд на лица се освобождават от данъци и врѝхнини.

Настоящият закон има приложение от 23 март 1939 г., като удържанит суми за данъци и врѝхнини не се връщат.)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат на първо четене законопроекта за допълнение на закона за реквизицията, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Димитър Василев: Предлагам спешност.

Председателстващ Никола Захариев: Г-н министърът на обществените сгради, пътищата и благоустройството предлага законопроектът да mine по спешност и на второ четене. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете заглавието и параграф единствен*)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат заглавието на законопроекта и параграф единствен, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектът е приет окончателно.

Минаваме към точка десета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение на чл. 1 от закона за благоустрояване и отчуждаване на мѣстата в района на Варненското индустриално пристанище.

Които приемат да се прочете само законопроектът, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за изменение на чл. 1 от закона за благоустрояване и отчуждаване на мѣстата в района на Варненското индустриално пристанище.

Член единствен. Член 1 от закона за благоустрояване и отчуждаване на мѣстата в района на Варненското индустриално пристанище се изменя, както следва:

„Районът на Варненското индустриално пристанище се установява по реда, установен в чл. 5 на закона за построяване на пристанищата и укрепване на крайбрежията („Държавен вестник“, брой 213, от 26 декември 1921 г.).“

(Ето текстът на мотивит към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за изменение на чл. 1 от закона за благоустрояване и отчуждаване на мѣстата в района на Варненското индустриално пристанище („Държавен вестник“, брой 92, от 25 юлий 1929 г.).

Г-да народни представители! През 1929 г. бѣ гласуван законът за благоустрояване и отчуждаване на мѣстата в района на Варненското индустриално пристанище.

*) За текста на законопроекта виж първото четене на стр. 143.

Съ чл. 1 на казания закон районът на това пристанище бѣ ограничен северно от канала Черно-море — Варненското езеро.

През 1939 г. бѣ предаден в експлоатация новият модерен отварящ се мост над този канал и по този начин през моста можа да се прокара железопътна линия. По този начин и част от площит, разположени южно от канала, можаха да се използват за нуждит на Варненското индустриално пристанище.

По тази причина, налага се районът на Варненското индустриално пристанище да се разшири, следователно, текстът на чл. 1 от закона следва да се измени.

Понеже новият район, който ще се включи в индустриалното пристанище, по технически причини, не е още точно установен, а от друга страна, наложително е веднагашието правно уреждане на заетит вече за пристанище площи, предлага ви се да приемете приложения законопроект, съ който по силата на закона за построяване на пристанищата и укрепване на крайбрежията („Държавен вестник“, брой 213, от 26 декември 1921 г.) правото за определяне на района на Варненското индустриално пристанище се дава на Министерския съвет.

Гр. София, юлий 1941 г.

Министър на железницит, пошит и телеграфит:

Д-ръ Ив. Горановъ)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат на първо четене законопроекта за изменение на чл. 1 от закона за благоустрояване и отчуждаване на мѣстата в района на Варненското индустриално пристанище, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Иван Горанов: Предлагам спешност.

Председателстващ Никола Захариев: Г-н министърът на железницит, пошит и телеграфит предлага, законопроектът да mine, по спешност, и на второ четене. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете заглавието и член единствен*)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат заглавието на законопроекта и член единствен, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законът е приет окончателно.

Пристъпваме към точка единадесета от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за уреждане положението на бившит държавни, общински или обществени служители и на лица с свободни професии в присъединенит през 1941 г. към царството земи.

Които приемат да се прочетат само мотивит, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за уреждане положението на бившит държавни, общински или обществени служители и на лица с свободни професии в присъединенит през 1941 г. към царството земи.

Г-да народни представители! Нуждата да се уреди положението на бившит държавни, общински или обществени служители — от български произход, както и на лицата с свободни професии, също от български произход, в присъединенит през 1941 г. към царството земи, е очевидна.

Тук приложеният законопроект има за цел да отговори именно на тая нужда.

По принцип, на всички лица, заемали държавна, общинска или обществена служба в новоосвободенит земи, до присъединяването на последнит, могат да заемат такива длъжности в царството, независимо от обстоятелствата, дали притежават изисквания за това теоретически или практически ценз. Това се налага — от една страна, за да се даде възможност на тия лица да намѣрят своята прехрана в съответна на тѣхната подготовка и досегашна практика работа и, от друга — за да се задоволи нуждата от служители в разнит държавни, общински и обществени учреждения в новоосвободенит земи, кдето, без това, биха се срещнали

*) За текста на законопроекта виж първото четене на същата страница.

твърде сериозни спънки, поне на първо време. При това, трябва да се забележи, че се касае само до цензовеи, а не и до реда, предвиден в законит, за значението, който си остава за всички един и сщц.

От горния принцип се прави изключение само относно службит, за които се изисква специално техническо или висше образование, на които служби могат да бъдат назначавани само лица, които притежават нужното образование. Това изключение се налага в интереса на работата.

Второто постановление на законопроекта урежда положението на стажантит, на лицата, които освободените с заварило на стажа за добиване право за заемане на известна служба. Като при уреждане положението на стажантит в Добруджа, така и тук, времето, прекарано на стаж до присъединението, се зачита, като в случаит, в които по нашит закони се предвижда и държавен изпит, кандидатит полагат такъв по съкратена програма.

Третият член урежда начина, по който лицата, на които по чл. 1 се признава правото на свободна професия, ще бъдат занисани в съответнит колегии. Нуждата от проверка на моралнит условия, на които тия лица трябва да отговарит, се разбира от само себе си.

Член четвърти съдържа едно общо правило, според което всички въпроси относно служебното положение на казанит служители, което следва да им се опредли с оглед на действащит в страната цензове и служебни стени, се разрешават: за назначаванит с указ — от Министерския съвет, по доклад на съответния министър, а за назначенит с заповед — от надлежния министър.

По тия съображения, моля, г-да народни представители, да приемете и гласувате тук приложения законопроект.

Гр. София, юлий 1941 г.

Министър на правосъдието: В. Митакоев

(Ето текстът на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за уреждане положението на бившит държавни, общински или обществени служители и на лица с свободни професии в присъединенит през 1941 г. към царството земи.

Чл. 1. Лицата от български произход в присъединенит през 1941 г. земи към царството, които според законит, действащи в тия земи до присъединяването, с заемали държавна, общинска или обществена служба, или с придобили право на някаква професия, могат да упражняват професията си или да бъдат назначавани по реда, предвиден в закона, на съответни служби в царството, макар и да не отговарят на предвиденит за тия длъжности служебен и образователен цензове.

От това правило се изключват службит, за които се изисква специално техническо или висше образование; на тия служби могат да бъдат назначавани само лица, притежаващи нужното образование.

Чл. 2. На заваренит на стаж в поменатит в чл. 1 земи, съгласно действащит в сщтит земи закони, времето, прекарано до присъединяването, се зачита; сщтит, обаче, не се освобождават от държавен изпит, ако такъв се изисква по законит на царството.

В случай че законит, действащи до присъединяването, нужното за отбиване на стажа време е по-дълго от това по законит на царството, счита се, че лицето е отбило стажа си, ако заедно с времето, прекарано на стаж до присъединяването, е прослужило толкова време, колкото се изисква по българскит закони.

Забележка. Стажантит, за които се говори в първата алинея, полагат държавен изпит по особена съкратена програма, утвърдена от надлежния министър.

Чл. 3. Лицата, които имат право на свободна професия, съгласно чл. 1, подават молба до компетентнит според законит на царството, съвети или учреждения, които вписват тия лица в надлежнит списъци, след като проверят наличността на нужнит морални условия за упражняване на професията.

Чл. 4. Всички въпроси относно служебното положение на бившит държавни, общински и обществени служители в освободенит през 1941 г. земи, което следва да им се опредли с оглед на действащит в страната цензове и служебни стени, се разрешават: за назначава-

нит с указ — от Министерския съвет, по доклад на съответния министър, а за назначаванит с заповед — от надлежния министър.

Чл. 5. За приложението на този закон ще се изработи особен правилник, одобрен от Министерския съвет.)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат на първо четене законопроекта за уреждане положението на бившит държавни, общински или обществени служители и на лица с свободни професии в присъединенит през 1941 г. към царството земи, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроектът ще отиде в комисията.

Минаваме на точка дванадесета от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за допълнителен бюджетен кредит по бюджета на държавата за 1941 бюджетна година в размер на 4,289,300 л.

Ще разгледаме бюджетния проект на Министерството на войната.

Моля г-да докладчика да го докладва.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете заглавието и § 1*)

Председателстващ Никола Захариев: Които присамт заглавието на бюджетния проект и § 1, заедно с обяснителната таблица, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете § 2)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете § 3)

Кредитът се намалява от 800,000,000 л. на 750,000,000 л.

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 3, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете § 4)

Кредитът се намалява от 450,000,000 л. на 430,000,000 л.

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 4, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете § 5)

Кредитът се намалява от 42,250,000 л. на 32,250,000 л.

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 5, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете § 6)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете § 7а)

Кредитът се увеличава от 50,000,000 л. на 130,000,000 л.

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 7а, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете § 7б)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 7б, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете § 8)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 8, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчев: (Чете § 9)

Председателстващ Никола Захариев: Които приемат § 9, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

*) За текста на обяснителнит таблица и параграфит вид. приложението след 8. заседание.

Минаваме на бюджетопоекта на Въздушните на Н. В. Войски.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете заглавието и § 2)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ заглавието и § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 3)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 4)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 5)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 6)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на бюджетопоекта на Морски на Н. В. Войски.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете заглавието и § 1)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ заглавието и § 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 2)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 2, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 3)

Кредитътъ се увеличава отъ 5.000.000 л. на 5.500.000 л.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 4)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 5)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 6)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 7)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 8)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 9)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на бюджетопоекта на Трудовитъ войски.

Моля г-на докладчика да го докладва.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете заглавието и § 1)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ заглавието и § 1, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 4)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 5)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете § 6)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Накрая се добавя забележка съ следното съдържание: (Чете)

„Отпущанитъ суми за пособия и обезвѣждане на новопроизведенитъ офицери и тия на чиновниците за на-бавяне облъкло (Министерство на войната § 4 и 25, Въздушни войски § 5, Морски войски § 4 и Трудови войски § 4) се освобождаватъ отъ всякакви данѣци и врѣхнини.“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които прие-матъ забележката, както се прочете отъ г-на докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Допълнителниятъ бюджетъ на Министерството на вой-ната е приетъ на второ четене. (Рѣкопльскания)

Г-да народни представители! Дневниятъ редъ е из-черпанъ.

Председателството, въ съгласие съ правителството, предлага за утрешното заседание, 14 юлий, 15 ч., следния дневенъ редъ:

Одобренъ на предложенията:

1. За одобрение III-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 26 априль 1941 г., протоколъ № 81 — относно одобрение протокола на управителния комитетъ на Българската народна банка № 88 за доставка на нова запасна емисия банкноти отъ по 500 и 1.000 л.

2. За одобрение V-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 30 априль 1941 г., протоколъ № 84 — относно освобождаване отъ гербовъ налогъ договоръ на Българското търговско параходно дружество.

3. За изплащане сумата 197.410 л. на архитектъ Дими-търъ Цоловъ.

Първо четене на законопроектитъ:

4. За допълнение закона за военнитъ сили.

5. За измѣнение на нѣкои законни състави отъ воен-ноказателния законъ.

6. За допълнение на военно-сѣдебния законъ.

7. За допълнение на закона за запазване моралната и ма-териална сила на войската.

8. За купуване отъ Столичната голѣма община на не-движимъ имотъ въ квартали 534 и 535 по регулационния планъ на София, принадлежащъ на държавата — Мини-стерството на войната.

Които г-да народни представители сѣ съгласни съ прочетения дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мно-зинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 22 ч. 15 м.)

Подпредседателъ: НИКОЛА ЗАХАРИЕВЪ

Секретари: { ДИМИТЪРЪ САРАДЖОВЪ
СВЕТΟΣЛАВЪ СЛАВОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: ДОНЧО ДУКОВЪ